

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon števil 3122 3123 3124,
3125 3126
Inseratni oddelki: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel 3492 in 3392
Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7
— Telefon št. 2455
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2
— Telefon št. 190
Računi pri pošti: zavod št. Ljub-
ljana št. 17.749.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Sirovnikova ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

V zimskem odmoru

Božične in noveletne proklamacije odgovornih državnih niso v ničemer spremenile položaja, pa tudi niso prinesle ničesar bistveno novega v tok dogodkov Kljub temu pa moremo s prvimi dnevi novega leta v raznih smereh in področjih opazovati akcije, ki pomenijo priprave za pomlad ter priprave po veliki večini dobro izvršene poostreje položaja. Med temi pojavi je vsekakor po senzacionalnosti na prvem mestu demisijski angleški ministrov, med njimi pred vsem odstop vojne ministra Hora Belishe. Mesto vojnega ministra je v vojnem času gotovo med najvažnejšimi resori, saj predstavlja normalno centralni živce vojevanja. Ako se na njem izvrši sprememba, morajo biti za to važni vzroki in nedvomno silno tehtni razlogi. Ni čuda, da vlada na Angleškem največje zanimanje za te vzroke in razloge o katerih pa doslej še ni bilo mogoče dojeti pravih ničesar zanesljivih. V svojem velikem govoru v tork se Chamberlain te stvari sploh ni dotaknil. Morda se bo izvedelo kaj več, ko se prihodnji teden sestane angleški parlament. Zaenkrat pa je vse, kar se da o tem reči, golo ugibanje. Le na to kažejo razni znaki, da pomeni sprememba na tem važnem mestu še intenzivnejše stonjevanje vojnih priprav. Saj je posebno značilno, da se je imenoval te dni kot kandidat za eventualnega Chamberlainovega naslednika Churchill, ki je danes pač najpopularnejši britanski politik in ki razpolaga nedvomno z največjim zaupanjem v občinstvu.

Izrazito akcijo za stopnjevanje vojne pripravljenosti pomeni preurejanje nemškega državnega gospodarstva pod Goeringovo gospodarsko diktaturo. Na prvi pogled je razvidno, da vodi ta korak k stopnjevanju priprav, potrebnih za oskrbo celotnega vojnega sistema. Nemčija se s to preuredbo podaja na pot, ki naj zagotovi borbo z orjaškimi vojaškotehničnimi pripravami na nasprotni strani. V tednih in dneh okrog novega leta so se pojavile v Evropi prve oborožene čete iz britanskih dominih in kolonij, znamenje, da se je vojni aparat ogromnega imperija že prilagodil situaciji. Istočasno se more reči, da se je tudi gospodarstvo v britanskem imperiju sedaj že povsem uravnalo na nove potrebe, saj se prav v januarju uvajajo prve zunanje posledice. Zato je razumljivo, da tudi Nemčija posega po nadaljnjih daljnosežnih in narodnih ukrepih.

Tudi pri nevtralnici se v začetku novega leta vidno stopnjujejo priprave za bližnjo pomlad, o kateri gre v ljudskem občutku samo ta glas, da mora prinesiti silne snopade in morda usodne odločitve. V Ameriki je prezident Roosevelt napovedal ogromno povečavo oborožitve, ki naj zagotovi prvi sili novega sveta popolno varnost ter nedvomno premoč nad eventualnimi nasprotniki. Proti koncu januarja dne 20 t. m. poteče trgovska pogodba z Japonsko, kar bo brez dvoma pomenilo mednarodnopolitični dogodek velike aktualnosti. Saj ni izključeno, da se v zvezi z njim razplete nov konflikt ob Tihem oceanu.

Na drugi strani se tudi Japonci pripravljajo na nove možnosti. Letošnja zima je prinesla na Kitajskem več borbe nego je bilo dosedaj običajno, toda brez pomembnih uspehov za to ali ono stran. Zdi pa se, da si v Tokiu prav posebno prizadevajo, da bi vojno na Kitajskem končali, preden se po kažejo zle posledice odpovedi ameriške trgovinske pogodbe. Poročila velijo, da so se pogajanja za sestavo nove kitajske osrednje vlade pod predsedstvom Vančingveia vendarle približala uspešnemu zaključku in da je že v kratkem pričakovati realizacije tega starega japonskega načrta. Vangvingvej je užival kot vodilni član Kuomintang-ova ogromen ugled na Kitajskem, zato je napravilo velik vtis, ko je zapustil Čungking ter se podal v zasebene province, da organizira tamkaj nov kitajski režim, ki bi se naslanjal na Japonce. V načrtu je uredba osrednje vlade za vso Kitajsko, ki bi ji bile podrejene tudi sedanje od japonske okupacijske oblasti zavisne provincijske vlade. Vangvingvejeva osrednja vlada naj bi tedaj predstavljal Kinto tako napram Japonci kakor napram inozemstvu ter naj bi omenila prehod k likvidaciji vojne. Seveda je še veliko vprašanj, kako se bodo uresničile te japonske nade, zakaj Čangkaikšek neče o vsem tem nič vedeti, a Vangvingvej je svojo popularnost z Japoncem priljano politiko že davno temeljito zapravljal.

Da se za pomlad pripravljajo poostreje borbe, je posebno samo po sebi razumljivo na Finskem. Tako rekoč iz vsega sveta prihaja pomoč v denarju vojnemu materialu in prostovoljcih. Zadeva na postaja kočljiva prav radi tega. Zakaj dejstvo je, da so trije faktori, ki morejo to pomoč popolnoma

Italijanska demarša v Berlinu

Italijanska vlada je zahtevala od nemške vlade pojasnila, zakaj so nemške oblasti zadržale italijanske pošiljke orožja in letal Finske

Berlin, 10. jan. br. Kakor je znano, so nemške oblasti v Sassnitzu na Rujanu zadržale 35 italijanskih vagonov z deli letal in drugimi vojnimi potrebščinami, ki jih je Italija poslala preko Nemčije in Švedske na Finsko. Po nekaterih vesteh je bil ta transport zadržan na zahtevo sovjetske vlade.

Danes dopoldne je bil italijanski generalni konzul v Berlinu Renzetti v zunanjem ministrstvu ter je po naročilu svoje vlade zahteval pojasnila, zakaj je bil ta transport zadržan. Zahteval je tudi, naj se italijanski vagoni nemudoma prepeljejo na Švedsko ali pa nazaj v Italijo. Renzetti je poudaril, da je Rusija vojno s Finsko proglasila le za intervencijo v priloge demokratske finske vlade v Teriokiju. Tako da je treba smatrati, da je ostala Sovjetska Rusija še nadalje izven vojne. Sprito tega so italijanske dobave Finci dopuščale tudi preko nemškega ozemlja, čeprav večje

Nemčijo na Sovjetsko Rusijo prijateljski odnosi.

Kakor zatrjujejo, so se zadnja posvetovanja v zunanjem in vojnem ministrstvu v Berlinu nanašala tudi na stališče, ki bi ga mogla Italija zavzeti do eventualnega takega nemškega postopanja. Zaenkrat se ni znano, kakšen je bil rezultat današnje italijanske demarše v Berlinu.

V Sassnitzu ustavljeni italijanski transport vojnega materiala za Finsko, je bil že tretji po vrsti. Prvi transport je obsegal 20 vagonov letalskih delov in motorjev, drugi 14 vagonov. Nemški politični krogi, ki danes živahno razpravljajo o italijanski demarši, ugotavljajo, da Nemčija ne more dopustiti takega podpiranja Finske zaradi prijateljstva z Rusijo, in ker bi to dejansko pomenilo, da je Nemčija prekršila svojo nevtralnost glede na finko-rusko vojno, ter končno zato, ker so Finci že ponovno pokazali svoje sovražno stališče nasproti Nemčiji.

London, 10. jan. br. Današnji »Daily Express« poroča, da namerava tudi Španija z vojnimi potrebščinami podpreti Finsko. General Franco je že odredil, da se pošljejo na Finsko vse italijanske puške in pripadajoče strelivo, kar so jih Italijani po državljanski vojni pustili v Španiji.

»S Finsko za Švedsko«

Helsinki, 10. jan. j. (Havas). Finski radio poroča, da se je vršilo včeraj v Stockholmu veliko manifestacijsko zborovanje pod geslom »S Finsko za Švedsko«. Nastopilo je več finskih govornikov, ki so zlasti poudarjali, da Finski za ojačanje njenega odpora ne zahtevajo samo gospodarske pomoči, marveč da potrebuje Finska v prvi vrsti novih človeških moči. Neki finski govornik je med drugim dejal: Navzile vsemu našemu pogumu ne bomo mogli orenesti velikanskega pritiska. Naslednji meseci bodo pokazali ali je bila pomoč, ki jo je prejela finska armada od zunaj dovolj velika, zakaj ravno vprašanje zunanje pomoči bo odločilno za naš uspeh ali neuspeh. Neki švedski govornik je izjavil: »Švedi s morajo biti na jasnem, da se bo Švedska, ako bi bila Finska premagana, znašla iznenada pred gigantnim problemom begunstva. Ako bomo za časa mislili na to zlo, v katerega bodo pahnjene tudi naše žene in otroci, potem bomo nemudoma storili vse, da ohranimo nevtralnost in samostojnost vseh nordijskih držav.

Švedski prostovoljci

Stockholm, 10. jan. s. (Reuter). Z ozirom na poročila o finskih zmagah nad sovjetsko vojsko se je danes prijavilo v uradih za rekrutacijo prostovoljcev za finko vojsko posebno veliko število novih švedskih prostovoljcev.

Nesoglasje v Moskvi?

Dve struji v vrhovnem vojnem svetu: ena za nadaljevanje, druga za odgoditev vojne do spomladi

Rim, 10. jan. r. Agencija Stefani poroča iz Moskve, da je prišlo med sovjetskimi voditelji do hudih sporov zaradi neuspehov in porazov rdeče armade na Finskem. V tork je ponovno zasedal na Kremlju vrhovni vojni svet. Prisotni so bili poleg zastopnikov generalnega štaba in vrhovnih poveljnikov vojske tudi Vorosilov, Zapožnikov, Zdanov, Mehliš, Kalinin, Molotov in Berija. Seja je potekala izredno voharno. V razpravi o neuspehu vojnega pohoda na Finsko sta prišli do izraza dve mnenji, tako da je nastal v vrhovnem vojnem svetu pravcati razkol. Vorosilov, Zdanov, Zapožnikov in šef GPU Perita so zahtevali, da se mora vojna proti Finski nadaljevati z vsemi sredstvi do skrajnosti.

bi vsak umik imel nedodolne posledice v sovjetski notranji politiki. Kalinin, Molotov in Mehliš pa so bili za to, da bi se sov. vojski do spomladi ustavile. Ker v vrhovnem vojnem svetu ni prišlo do nikakega soglasja, si je končno odločitev pridržal Stalin osebno, ki je obenem odredil, naj se do končne odločitve kolikor mogoče poveča letalska aktivnost na finskih bojiščih.

Pred krizo japonske vlade

Notranje težkoče in neuspešna trgovinska pogajanja z Ameriko so položaj Abejeve vlade zelo poslabšale

Tokio, 10. jan. br. »Asahi Šimbun« in tudi nekateri drugi japonski listi ugotovljajo v svojih današnjih poročilih, da se je spričo naraščajoče opozicije v parlamentu proti notranji politiki vlade generala Abeja njen položaj zelo poslabšal. Skoraj v še večji meri pa je povzročila sedanjo latentno krizo vlade okoliščina, da se pogajanja z Zedinjenimi državami za obnovo trgovinskih odnosov med obema državama doslej kljub vsemu prizadevanju japonske diplomacije niso premaknila z mrtve točke.

O priliki razgovorov, ki jih je doslej imel zunanji minister admiral Nomura z ameriškim poslanikom Grewom, a na drugi strani ameriški državni tajnik Cordell Hull z japonskim poslanikom v Washingtonu, so ostali zamašani vsi napori, da bi se Zedinjene države pridobile za nova trgovinska pogajanja, se preden bi potekla dosedanja trgovinska pogodba, ki jo so Američani odpovedali 26. januarja preteklega leta ter bo torej ob koncu tekočega mesca ob veljavo.

Znana je, da je vsa nadaljnja japonska vojna akcija na Kitajskem v veliki meri odvisna od normalnega trgovinskega prometa z Zedinjenimi državami. Japonska je celo od svojega znanega načela, da se bo pogodila z ostalimi velesilami glede njihovih interesov na Daljnem vzhodu šele potem, ko bo ustvarjen in zavarovan novi red na Kitajskem, Zedinjenim državam na ludo toliko popustila, da je pristala na delno obnovo svobodnega prometa na Jangceju in Chinu. Nekaterim aristokratskim in drugim desničarskim krogom tudi niso po godu pogajanja, ki jih pričel Nomura s Sovjetsko Rusijo, ki slej ko prej podpira Čangkaikšov režim na Kitajskem.

Kakor poroča omenjeni list, bo prišlo do ostavke vlade že te dni in v krogih na dvoru se že posvetujejo, ali ne bi kazalo poročiti mislijo za sestavo novega kabineta bivšemu ministrskemu predsedniku knezu Konouju. Vsekakor tudi ni računati s tem, da bi se Nomura sploh še sestal z ameriškim poslanikom Grewom, kakor je bilo včeraj napovedano.

Anglija oborožuje tudi Švedsko in Norveško

Kodanj, 10. jan. r. Danski listi se obširno bavijo s finko-sovjetskim konfliktom in govorijo sedaj prvič odkrito o tem, da bosta tudi Švedska in Norveška segli po orožju, da se zoperstavita sovjetskemu navalu. V zvezi s tem poročajo listi, da orožje, ki prihaja iz Anglije, ni namenjeno samo za Finsko, marveč da je velik del teh pošiljk določen tudi za Švedsko in Norveško, ker so prišli tako v Londonu kakor v Parizu do spoznanja, da bo konflikt na severu Evrope še odločilnega pomena za vojno proti Nemčiji. Če se bo Nemčija odločila za to, da prisloži Sovjetski uniji na pomoč na ta način, da napade nevtralne države zaradi podpore Finski, potem bo postala severna Evropa pozorišče glavnega spopada.

Stockholm, 10. jan. AA. (Reuter). Švedska radiopostaja je sporočila, da je švedski parlament izglasoval na včerajšnji izredni seji gotove varnostne ukrepe za primer vojne. Izglasovan je bil med drugim zakon, ki daje švedski vladi pooblastila glede pobijanja špionov in sabotažev, uvedbe cenzure pošte in brzjoava in da brez sodnega pooblastila zapre sumljive osebe do 30 dni. Izglasovane so bile tudi gotove gospodarske uredbe, ki določajo omejitev izvoza zlata in tujih valut.

Delegacija laburistov

pride v Helsinke

London, 10. jan. s. (Reuter). Na poziv finskih delavskih organizacij je sklenila angleška delavska zveza poslati na Finsko posebno komisijo, da prouči položaj na Finskem. Komisija bo sestavljena iz zastopnikov delavske stranke in angleških strokovnih delavskih organizacij.

Hudi boji pri Salli in ob Ladoškem jezeru

Sovjetske čete dobivajo neprestano sveža ojačenja

Helsinki, 10. jan. s. (Reuter). Z bojišča pri Saali javljajo o hudih bojih. Sovjeti so poslali v borbo nove čete, ki so gibljivejše nego one, ki so bile doslej v akciji. Ponovno so poskušile sovjetske patrle obkoliti posamezne oddelke finske vojske.

Mraz na Finskem je popustil in se je temperatura približala tistemu. Pričakujejo, da bo prišlo snežiti.

Helsinki, 10. jan. j. (Havas). Zaradi slabega vremena so bojne operacije zastale na vseh frontnih odsekih razen na bojišču severno od Ladoškega jezera, kjer trajajo boji z nezmanjšano silo naprej. Sovjeti imajo tu pripravljenih veliko število svežih čet. Toda dočim so Rusi na tem frontnem sektorju operirali doslej zgolj na povsem ravnem terenu, se bodo morali, ako bodo hoteli tu prodreti, bojevati v bodoče na težavem, zelo razčlenjenem terenu, ki jim bo delal dokaj večje ovire, kakor doslej.

Med vojnimi plemom, ki je padel Fincem v roke v zmagi pri Raati, je tudi nekaj motornih sani, opremljenih s propelerji, sličnimi, kakor jih imajo letala. Na ledu in na snežnih planjavah take motorne sani izvrstno služijo za naglo premikanje čet. Ruske izvidniške čete so se jih tudi že v sedanji vojni posluževale. Napadajoč finko obalo iz Kronštada preko zamrznjenega Finskega zaliva, ter v zvezi službi med posameznimi vojnimi enicami.

Helsinki, 10. jan. AA. (Reuter). Po zadnjih vesteh, ki so prispale v Helsinke in ki še niso uradno potrjene, se nadaljujejo težki boji med Finci in Rusi v okolici Sälle. Sovjeti so zavzeli postojanke zahodno od Sälle in daleje hujši odpor kakor pa so ga nudile pri Suomalajmii. Prav tako so sovjetske čete prišle do onih oddelkov, ki so se umaknili v soseščini. Na tem odseku se splošno označa večja delavnost na strani sovjetskih čet.

General Štern — Fince

Basel, 10. jan. r. »Basler Nationalzeitung« poroča, da novi poveljnik sovjetskih čet na Finskem general Štern ni Rus, kakor se je trdilo, marveč po rodu Fince. Doma je z Aalandskih otokov in se piše prav za prav za Jurija Mattsona. Njegov oče je eden največjih finskih bogatašev in je bil val vse do zadnjega v Helsinkih, kjer je imel veliko trgovino z lesom.

Vojno poročilo iz Moskve

Leningrad, 10. jan. br. Štab leningrajskega vojnega okrožja je objavil snoti ob ka sni uri naslednje vojno poročilo:

zapreti: prvič Nemčija, ki obvladuje pot po Baltičnem morju drugič Švedska in tretjič Norveška. Ako najnemško-sovjetsko sodelovanje sploh prinese kaj konkretnega, se mora pokazati tudi v tem primeru. Tako sklepajo opazovalci dandanes, ko pošiljajo poročila o nevarnem naraščanju nemške propagande zoper skandinavske države. Zdi se da se zelo poostreuje situacija na evropskem severu, kjer se enako bojijo sovjetske ekspanzije, kakor si obnovljajo spomine na razne nemške rasistične načrte glede Skandinavije, pradamovine »nordijske rase«.

Csakovjev obisk v Italiji je na novo osvetlil tudi drugo področje, v katerem se napovedujejo za pomlad nove akcije. Bližnji evropski jugovzhod na zunaj sicer ni prišel v kakšno nove škripce, saj je ostal izven območja konkretnih konfliktov, toda še vedno ni odstranjena nevarnost, da pride kasneje v krizni ogenj nasprotujočih si sil. Kakor drugod velja zato še prav posebej za Podunavje in za Balkan, da bo treba budno stati na straži, ko doteče sedanji zimski odmor, doba neprostovoljnega počitka in velikih priprav, v katere je zamrežen malodane ves svet.

Sovjetski letalski napadi na finska mesta

Helsinki, 10. jan. br. Sovjetska letala so danes napadla šest manjših finskih mest. 3 v zapadni in v 3 v vzhodni Finski. Alarmirana je bila tudi velika luka Abo, protiletalsko topništvo pa je sovjetska letala od tam pregnala. Po dosedanjih vesteh v Abu ni bilo ne žrtev, ne škode.

Belgijski general

o junaštvu Fincev

Bruselj, 10. jan. br. Dares se je vrnil s Finske belgijski general Baddu, ki se je 10 mesecev mudil tamkaj in je pomagal pri dograditvi Mannerheimove linije in organizaciji finske obrambe. Nocoj je tukajšnji »Soir« objavil naslednje zanimive izjave, ki jih je general dal njegovemu poročevalcu.

Videl sem, kako so se Angleži in Francozi v svetovni vojni borili ob Yseri, toda vse njihovo junaštvo ni bilo, da bi ga primerjal z junaštvom, s katerim se Finci sedaj bore za svojo deželo in svobodo. Mannerheimova linija je bila zgrajena po najmojnejših principih. Finci razpolagajo tudi s sijajnimi protitankovskimi topovi. Sovjetske čete nastopajo kakor človeške črede. Ljudje so slabo oblečeni, a še slabše hranjeni. Prišli so iz daljnih dežel in niti sami ne vedo, čemu se bore. Sovjetska vojska razpolaga z dobrim orožjem, a večina vojakov ga ne zna rabiti.

Nemški princ med finskiimi prostovoljci

Stockholm, 10. jan. z. Iz Helsinkov poročajo, da je snoti prišel tja princ Lichtensteinski. Izjavil je, da bo vstopil kot prostovoljec v finko vojsko ter da ni edini Nemec, ki je prišel na pomoč ogroženi Finski.

Francoska vojaška misija na Finskem

London, 10. jan. r. »Ewening Standard« napoveduje, da bo v najkrajšem času odpovala na Finsko posebna francoska vojaška misija, ki ne bo imela naloge pomagati finkemu generalnemu štabu pri reševanju strateških problemov, marveč bo predvsem ugotovila, kaj Finska najbolj potrebuje za nadaljnjo uspešno obrambo proti sovjetskemu napadalu.

18 držav se je odzvalo pozivu DN

Zeneva, 10. jan. j. Generalno tajništvo Društva narodov poroča, da je na poziv sveta Društva narodov z dne 12. dec. 1939, naj bi vse države članice prisločile Finski na pomoč, prejelo doslej pozitivnih odgovorov 18 držav. Med njimi je tudi 10 ameriških republik. Na poziv Društva narodov doslej ni odgovorilo samo še 12 držav članic.

Odgovor Irse pravi, da bo Irski skupaj z organizacijo Rdečega krža storila vse potrebno, da bo Finska deležna vse podpore, ki jo zasluži. Avstralija je odgovorila, da bo nakazala vsoto 10.000 avstralskih funtov finski vladi kot podporo finkemu Rdečemu križu, ter da bo v vsej Avstraliji pripravila ustanovitve posebnih fondov, iz katerih bo prejemal finski Rdeči križ še nadaljnje podpore. Brazilska vlada pravi v svojem odgovoru, da je s svoje strani že podpisala kolektivno obvestilo ameriških držav finski vladi, v katerem ji zagotavlja svojo pomoč, ter da bo s svoje strani zastavila vso svojo avtoriteto, da bo Finska pomoči čimprej deležna.

Sabotaža in špionaža v Ameriki

Washington, 10. jan. s. (Reuter). Šef vrhovnega urada ameriške kriminalne policije Hoover je podal danes pred reprezentančno zbornico zanimivo poročilo o špionažnem in sabotažnem delovanju v Zedinjenih državah. Dejal je, da je imela v prejšnjih letih ameriška policija le no opravka povprečno s 35 primeri špionaže, v preteklem letu pa do junija že v 1.650 primerih. V neki kalifornijski tovarni so bili ukradeni načrti za najnovejši bombnik ameriške vojske, vendar je bil tat kmalu izsleden in načrti so bili rešeni. Ugotovljenih je bilo tudi več primerov poskušene sabotaže na ladjah. Gre očitno za poskušene napade na angleški prekomornik »Queen Mary« in francoska prekomornika »Normandie« in »Ile de France«, ki se vsi nahajajo v nevporočni luki.

Hoover je izjavil, da vodi politična toka no evidenčno listo vseh oseb v Zedinjenih državah, ki so osumljene volnuskera in sabotažnega delovanja. V primeru izbruha vojne bodo vse te osebe takoj aretirane.

4.400 km cest v Turčiji v gradnji

Ankara, 10. jan. br. Dones je bil objavljen komunikat, po katerem se bo gradnja novega cestnega omrežja na rdece na raznih katastrskih listih začel Turčija, z vsa vsemo načrtovana. Program del, da bo v nekaj letih zgrajenih 4.400 km cest. Krejiti za te gradnje so bili določeni na 360 milijonov turških lir.

Vojaški položaj Madžarske

Italijanski general Cabiatti izjavlja, da je obrambni problem Madžarske silno težaven

Rim, 10. jan. r. V zvezi z vestmi o nameravani obrambni vojaški zvezi med Italijo in Madžarsko objavlja general Cabiatti v »Piccolu« daljši članek, v katerem opisuje vojaški položaj Madžarske. V uvodu naglašja, da vojaški položaj Madžarske ni ugoden, ker so vsi njeni sosedi dokaj močnejši, dočim so na drugi strani madžarske meje zelo slabo zaščitene. Napram Jugoslaviji ima Madžarska docela odprto mejo, dočim svoje meje napram Rumuniji sploh ne more braniti razen v primeru, da bi na tej meji zgradila utrdbe po vzoru Maginotove črte. Ta črta bi bila dolga najmanj 500 km, kar pa predstavlja za Madžarsko že iz finančnih razlogov nezmogljivo stvar.

Se najboljša je madžarska meja napram Sovjetski Rusiji v dolžini 180 km. Kljub ugodnejšim terenskim priključkom pa je obrambna možnost tudi na tej meji dokaj relativna, ker se ne sme izključevati možnost, da Rusija ne bi izvršila frontalnega napada, marveč bi poskušala napasti z levega in desnega boka na obeh straneh meje.

Končno ima Madžarska tudi napram Nemčiji docela odprto mejo in je madžarska prestolnica oddaljena od nemške meje komaj 50 km. Obrambni problem je zategadelj za Madžarsko ne glede na to, s katere strani bi prišel napad, zelo težaven in skoraj nerešljiv. Ni znano, piše italijanski vojaški strokovnjak, kaj misli o tem madžarski generalni štab, upamo pa, da Madžarska ni ničesar opustila, da se vojaško pripravi za vsak primer in da bo zlasti madžarska konjenica poskušala, da kar najbolj poveča vrednost onega milijona vojakov, ki jih Madžarska v danem primeru lahko postavi na svoje meje.

Svet Balkanske zveze

Beograd, 10. jan. AA. V jugoslovanskih službenih krogih potrjujejo, da bo redni letni sestanek sveta Balkanske zveze dne 23. in 24. februarja v Beogradu.

Proti nasilni ureditvi sporov

Budimpešta, 10. jan. r. »Pester Lloyd« se v uvodniku bavi z različnimi kombinacijami, ki so se v zvezi s beneškim sestankom pojavile v tujem tisku. List naglašja, da so vse vesti, ki govore o kakšni neposredni akciji Italije in Madžarske, netočne. Problem, ki so skupni Italiji in Madžarski, so vezani ne le na skupno voljo, marveč tudi na geografski položaj. Ničnega pa ne sme biti v dvomu o naslednjih nepobitnih dejstvih:

Italija je pobornica politike revizionizma, kar je bilo v zgodovinskem govoru profa Ciana v italijanskem senatu dovolj jasno poudarjeno. Revizionistično orientirana Italija podpira revizionistične težnje Madžarske, in to tem bolj, ker Madžarska nikdar ne bo reševala teh problemov z nasiljem in tudi sedaj na kaj takega ni niti misli. Niti Italija, niti Madžarska ne želita, da bi se obstoječi konflikti še poglobili in razširili.

Nemški izvidniški poleti nad Anglijo in Francijo

Na francoski fronti odbita dva nemška patrolna napada

Pariz, 10. jan. s. (Reuter). Francoski radio poroča, da so francoske čete na zapadni fronti tekom zadnjih 24 ur odbile dva nemška patrolna napada. Prišlo je do borbe s puškami in ročnimi granatami. Nemci so imeli težke izgube.

Megla je preprečevala večjo aktivnost letalstva. Nemška letala so kljub temu izvedla večji izvidniški polet nad severozapadno Francijo.

Francosko in nemško vojno poročilo

Pariz, 10. jan. br. Vrhovno poveljstvo francoske vojske je izdalo davi naslednje 257. vojno poročilo:

Mirna noč, le na področju zapadno od Vogevoz je prišlo do spopadov med izvidniškimi četami.

Berlin, 10. jan. br. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je davi objavilo naslednje vojno poročilo:

Na zapadu je bilo na nekaterih točkah fronte nekaj živahnega topniskega streljanja.

Nemška bojna letala so prodrla včeraj dopoldne in popoldne na izvidniških poletih do vzhodne angleške in škotske obale. Pri tem so ob obali Norveške napadla in potopila 4 oborožene vojne in trgovske ladje, in sicer dve trgovski in dve stražni ladji, ki sta ju spremljali. Ob škotski obali so štiri oborožene trgovske ladje neoprečeno pričele obstreljevati nemška izvidniška letala. Letalom niso bile prizadejane nikake izgube.

Angleška letala nad severozapadno Nemčijo

London, 10. jan. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo javlja, da so angleška letala izvedla včeraj ponoči zopet izvidniški polet nad severozapadno Nemčijo. Angleška letala nadaljujejo tudi z redno patrolno službo nad Frizijanskimi otoki, na katerih imajo Nemci svoja oporišča za polaganje min ob angleški obali.

Nizozemsko in nemško letalo pristali v Belgiji

Anvers, 10. jan. br. Neko nizozemsko vojno letalo je davi pristalo v bližini Anversa. Ob letalska oficirja sta izjavila, da sta v megli zašla in da sta bila prisiljena pristati, ker jima je zmanjkalo bencina. Oblasti so uvedle preiskavo, ker gre za letalo nevtralne in prijateljske države. Aparat brkone ne bo zaplenjen in se bosta smela tudi oba oficirja vrniti na Nizozemsko.

Bruselj, 10. jan. s. (Reuter). Na belgijskem ozemlju je danes zasilno pristalo neko nemško vojno letalo. Pri pristanku je zadelo v drevo. Letalo je imelo poškodovano motor in letalno kabinu.

Rim tudi ne posreduje med Budimpešto in Bukarešto, marveč daje samo dobre nasvete, ki pa sedaj niso naslovljeni več na Madžarsko, marveč na Rumunijo. Vsa akcija pa stremi za tem, da se prizadevanje za uvrstitev miru v južnovzhodni Evropi nadaljuje. Sporni problemi, ki obstajajo med posameznimi državami v tem delu Evrope, se prav nič ne prikrivajo, prav tako pa se tudi ne dela na njihovo nasilno reševanje, ki bi lahko imela za posledico balkansko vojno. Toda italijanska politika se v tem delu Evrope opira predvsem na Madžarsko.

Rumuni napovedujejo nove sestanke

Bukarešta, 10. jan. r. Rumunski politični krogi z največjo pozornostjo zasledujejo vse dogodke v zvezi z akcijo Italije na Balkanu in v Podunavju. V rumunskih političnih krogih so mnenja, da predstavlja beneški sestanek šele začetek cele vrste političnih in diplomatskih sestankov, ki naj bi vsi služili edinemu cilju, to je okrepitvi miru na Balkanu. Italija ima največji interes na tem, da ne pride v Podunavju in na Balkanu do nikakih izprememb in je zato pričakovati, da bo v tej akciji igrala najaktivnejšo vlogo. Splošno pričakujejo, da bodo v najkrajšem času sledili najprvo sestanki jugoslovanskih in italijanskih ter jugoslovanskih in madžarskih odgovornih voditeljev zunanje politike, verjetno še pred sestankom sveta Balkanske zveze. Prav tako zatirajo v Bukarešti, da bo v kratkem odpotoval zunanji minister Gafencu v Rim in ni izključeno, da se bo na povratku sestal tudi z madžarskim zunanjim ministrom.

Nemčija in beneški sestanek

Berlin, 10. januarja. r. V tukajšnjih diplomatskih krogih zelo komentirajo dejstvo, da so nemški uradni krogi zelo rezervirani glede beneškega sestanka italijanskega in madžarskega zunanjeje ministra. V zvezi s tem so razširjene v Berlinu razne kombinacije, ki bi bile naravnost senzacionalne, če bi se izkazale za točne. Tako se med drugim zatirajo, da je bilo v Beneških govoru o osnovanju novega protiboljševiškega bloka pod vodstvom Italije. Na uradnih nemških mestih izjavljajo, da po informacijah, ki jih imajo o beneškem sestanku, ni poudarja za osnovevanje takega bloka. Po mnenju nemških merodajnih krogov bi moglo osnovevanje takega bloka iz temeljev spreminiti položaj tudi v južnovzhodni Evropi, kar pa ne more biti v interesu Italije. Po mnenju berlinskih krogov je bil namen beneškega sestanka predvsem ohranitev miru v južnovzhodni Evropi, odklonitev balkanskega bloka, kakor ga forsirata zapadni velešili in odgovoritev reševanja vseh spornih vprašanj med državami na jugovzhodu.

V Berlinu so slej ko prej prepričani, da bi vsak poskus kakšne revizije v sedanjem trenutku izval nedogledne komplikacije na Balkanu in v Podunavju, s čimer bi bila v prvi vrsti prizadeta tudi Nemčija.

van motor in je v megli očitno izgubilo smer. Ob letalska častnika, ki sta se nahajala v letalu, sta bila internirana.

Letalska bitka nad Severnim morjem

Berlin, 10. jan. br. Nemški poročevalski urad je nocoj objavil naslednji službeni komunikat:

Štiri nemška letala najnovejšega izdelka so danes popoldne ob 13. uri nad Nemškimi zalivom naletela na 9 angleških letal tipa »Bristol-Blenheim«. Britanska letala so se takoj obrnila in odletela nazaj proti zapadu. Pri zasledovanju so nemška letala sestrelila tri angleške aparate, sama pa so se nepoškodovano vrnila na svoja oporišča.

Kodanj, 10. jan. s. (Reuter). Iz južnega Jutlanda poročajo, da je bilo slišati nad Helgolandskim zalivom danes ponovno eksplozije bomb, streljanje topov in streljanje. Domnevajo, da je bila v teku večja letalska bitka.

London, 10. jan. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo objavlja: Formacija angleških bombnikov se je danes nad Severnim morjem zapletla v borbo s skupino nemških izvidniških letal za dolge polete. Borba je trajala pol ure. Ugotovljeno je, da je eno nemško letalo padlo v morje, drugo pa je moralo pristati na danskem ozemlju. Eno angleško letalo je izgubljeno, druga pa so dovršila svojo nalogo in so se vrnila.

Angleški napad na otok Sylt

London, 10. jan. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo je popoldne objavilo: Angleški bombniki so danes izvršili bombni napad na nemški otok Sylt v Severnem morju in vrgli več bomb.

Kodanj, 10. jan. s. (Reuter). Z dansko-nemške meje poročajo, da je bila nad nemškim otokom Syltom in okolico opazena velika letalska aktivnost. Skupina letal očitno angleških, je ponovno napadla otok. Protiletalsko topništvo je stopilo v akcijo med 9. in 18. uro ter ob 18. Nemška letala so se dvignila s svojega oporišča na severni obali otoka Sylt. Angleška letala so menda bombardirala tudi zvezo otoka Sylt s kopnim, tako zvali Hin-emburgov nasip.

Ob 13. so angleška letala očitno pomotoma vrgla tri bombe na danski otok Röm. Električni kabel je bil poškodovan. Sloer rezultati bombardiranja še niso znani. Dve nemški letali sta morala zasilno pristati na danskem ozemlju. Posadki sta bili internirani.

Ob 13. so angleška letala očitno pomotoma vrgla tri bombe na danski otok Röm. Električni kabel je bil poškodovan. Sloer rezultati bombardiranja še niso znani. Dve nemški letali sta morala zasilno pristati na danskem ozemlju. Posadki sta bili internirani.

Ob 13. so angleška letala očitno pomotoma vrgla tri bombe na danski otok Röm. Električni kabel je bil poškodovan. Sloer rezultati bombardiranja še niso znani. Dve nemški letali sta morala zasilno pristati na danskem ozemlju. Posadki sta bili internirani.

Ob 13. so angleška letala očitno pomotoma vrgla tri bombe na danski otok Röm. Električni kabel je bil poškodovan. Sloer rezultati bombardiranja še niso znani. Dve nemški letali sta morala zasilno pristati na danskem ozemlju. Posadki sta bili internirani.

Ob 13. so angleška letala očitno pomotoma vrgla tri bombe na danski otok Röm. Električni kabel je bil poškodovan. Sloer rezultati bombardiranja še niso znani. Dve nemški letali sta morala zasilno pristati na danskem ozemlju. Posadki sta bili internirani.

Ob 13. so angleška letala očitno pomotoma vrgla tri bombe na danski otok Röm. Električni kabel je bil poškodovan. Sloer rezultati bombardiranja še niso znani. Dve nemški letali sta morala zasilno pristati na danskem ozemlju. Posadki sta bili internirani.

Ob 13. so angleška letala očitno pomotoma vrgla tri bombe na danski otok Röm. Električni kabel je bil poškodovan. Sloer rezultati bombardiranja še niso znani. Dve nemški letali sta morala zasilno pristati na danskem ozemlju. Posadki sta bili internirani.

Ob 13. so angleška letala očitno pomotoma vrgla tri bombe na danski otok Röm. Električni kabel je bil poškodovan. Sloer rezultati bombardiranja še niso znani. Dve nemški letali sta morala zasilno pristati na danskem ozemlju. Posadki sta bili internirani.

Ob 13. so angleška letala očitno pomotoma vrgla tri bombe na danski otok Röm. Električni kabel je bil poškodovan. Sloer rezultati bombardiranja še niso znani. Dve nemški letali sta morala zasilno pristati na danskem ozemlju. Posadki sta bili internirani.

Ob 13. so angleška letala očitno pomotoma vrgla tri bombe na danski otok Röm. Električni kabel je bil poškodovan. Sloer rezultati bombardiranja še niso znani. Dve nemški letali sta morala zasilno pristati na danskem ozemlju. Posadki sta bili internirani.

Ob 13. so angleška letala očitno pomotoma vrgla tri bombe na danski otok Röm. Električni kabel je bil poškodovan. Sloer rezultati bombardiranja še niso znani. Dve nemški letali sta morala zasilno pristati na danskem ozemlju. Posadki sta bili internirani.

Ob 13. so angleška letala očitno pomotoma vrgla tri bombe na danski otok Röm. Električni kabel je bil poškodovan. Sloer rezultati bombardiranja še niso znani. Dve nemški letali sta morala zasilno pristati na danskem ozemlju. Posadki sta bili internirani.

Ob 13. so angleška letala očitno pomotoma vrgla tri bombe na danski otok Röm. Električni kabel je bil poškodovan. Sloer rezultati bombardiranja še niso znani. Dve nemški letali sta morala zasilno pristati na danskem ozemlju. Posadki sta bili internirani.

Ob 13. so angleška letala očitno pomotoma vrgla tri bombe na danski otok Röm. Električni kabel je bil poškodovan. Sloer rezultati bombardiranja še niso znani. Dve nemški letali sta morala zasilno pristati na danskem ozemlju. Posadki sta bili internirani.

Ob 13. so angleška letala očitno pomotoma vrgla tri bombe na danski otok Röm. Električni kabel je bil poškodovan. Sloer rezultati bombardiranja še niso znani. Dve nemški letali sta morala zasilno pristati na danskem ozemlju. Posadki sta bili internirani.

Ob 13. so angleška letala očitno pomotoma vrgla tri bombe na danski otok Röm. Električni kabel je bil poškodovan. Sloer rezultati bombardiranja še niso znani. Dve nemški letali sta morala zasilno pristati na danskem ozemlju. Posadki sta bili internirani.

240.000 Angležev vpoklicanih pod orožje
London, 10. jan. br. Danes so pričeli odhajati k vojakom 21 in 22 letni Angleži, ki so bili v septembru pri naborih. Skupno bo te dni vpoklicanih okrog 240.000 angleških vojni obveznikov.

Angleška Bela knjiga o pogajanjih z Rusijo

London, 10. jan. s. (Reuter). Bela knjiga, ki jo pripravlja angleška vlada o angleško-francosko-sovjetskih pogajanjih za zvezno pogodbo, bo objavljena najbrž takoj, čim se prihodnji teden zopet sestane angleški parlament. Verjetno bo pri sestavi knjige sodeloval še angleški poslanik v Moskvi Seeds, ki se je danes vrnil v Anglijo.

Kaj je Nemčija pridobila na Poljskem

Berlin, 10. januarja. AA. (DNB) Po vojni na Poljskem je prišla v nemški gospodarski prostor vsa poljska industrija sladkorne pese z 61 tovarnami in letno proizvodnjo nad pol milijona ton. Od tega je 25 tovarn v novi župi Gdansk, v zahodni Poljski in v Poznanju. Ogromni solni rudniki pri Vlečki, Bohnjiti in Solnu se razprostirajo v dolžini 445 km in so široki 20 cm. Nahajališča nafte v Jaroslavu, Jaslu in Saneu so povečala dosežanje letno proizvodnje nafte od 150.000 na 200.000 ton. Znana tekstilna industrija v Lodzu ima 1700 tovarn. Od tega je 500 tovarn, ki se morejo pritevati k industrijskim podjetjem velikega sloga. Del teh tekstilnih podjetij je že v rokah Nemcev. Kemijska industrija Poljske s približno tisoč podjetij proizvaja znatne količine kemikalij in raznih na pol predelanih proizvodov, umetno svilo itd. Treba je omeniti tudi novo središče kemijske industrije v okrožju Sandomjersz z bogatimi zalozami mangana, fosforja, fosforita, pirita, svinca in žvepla. Poljska industrija lahko proizvede mnogo več kot pa je potrebno za domačo porabo. Za povečanje nemške gospodarske sile je končno velikega pomena obilna proizvodnja v mnogostevilnih promogovnikih ter plavžih, ki so v Gornji Šleziji in na področju Dombrove. Tu je 70 peči za proizvajanje jekla, 29 navadnih in 7 električnih plavžev in 4 tovarne za izdelovanje cevi, razen tega pa še številne jeklene topilnice, tovarne za emajlirane izdelke, mehanične delavnice, 18 svinčnih topilnic itd. V krakovskem okrožju imajo topilnice pri Sparakovic in Ostrovcu. V vseh teh industrijskih podjetjih delajo s polno paro. Nemško vojno gospodarstvo se s temi novimi pridobitvami zelo okoristilo.

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

Ameriške ladje za Anglijo

Angleška vlada bo v kratkem kupila v Zedinjenih državah 200 ladij za prevoz vojnega materiala

New York, 10. jan. br. Listi so že poročali, da so pričeli Angleži kupovati ameriške tovorne ladje, da bi tako takoj nadomestili izgube svoje trgovinske mornarice, ki so jim jih prizadejale nemške mine, podmornice in letala. Dejstvo, da je bilo doslej Angliji prodanih že 9 ladij, v Zedinjenih državah ni izzvalo nikakega odpora, kakor so pričakovali in kakršnega je izzvalo pred kratkim registriranje ameriških ladij v Panami in Norveški. Danes objavljajo listi vest, da bo Anglija nakupila v Zedinjenih državah v kratkem kar 200 ladij, ki jih bo takoj uporabila za prevoz v Zedinjenih državah nakupljenih letal in drugih vojni potrebščin v Kanado odnosno neposredno v Anglijo.

Štiri mesece blokade

Pariz, 10. jan. s. (Havas). V prvih štirih mesecih vojne je bilo valed m n n nemških napadov potopljenih angleških, francoskih in nevtralnih ladij s skupno 775.000 tonami. Izgube v septembru so znašale približno 230.000 ton, v oktobru in novembru pa 200.000 ton, v decembru pa 145.000 ton. Napram temu je bilo v istem času zaplenjenih nemških ladij s skupno 90.000 tonami, nemške posadke pa so same potopile 140.000 ton svojih ladij. Že s tem je izenačen precejšen del zaveznikovih izgub, še večji del pa z blagom, namenjenim v Nemčijo, katerega je bilo zaplenjeno sedaj že skoro en milijon ton. V tej količini je okoli 200.000 ton petroleja in 220.000 ton kovin, ki so velike važnosti za zaveznike v vojni. V škodo Nemčije je končno treba vpoštovati še dejstvo, da je izgubila že približno polovico svojih podmornic, ki jih je uporabljala v pomorski vojni od izbruha vojne dalje.

Zanimivo je, da znaša procent izgub francoskih trgovinskih ladij v pomorski vojni doslej manj nego ni švedske, grške oziroma belgijske trgovinske mornarice ter je skoro enak procentu holandskih in norveških izgub.

Žrtve min in torpedov

London, 10. jan. s. (Reuter). 10.000-tonski angleški parnik »Dunbar Castle« je zadet včeraj ob južnovzhodni angleški obali na mino in se potopil. Kapitan ladje in dva člana posadke so bili pri katastrofi ubiti. Na ladji je bilo 48 potnikov, med njimi 9 otrok ki so vsi rešeni, istotako vsa posadka ki je štela okoli 150 moških. Katastrofa se je primerila takoj ko je ladja zapustila luko Mina je zadela ladjo v sredino pri poveljniškem stolpu. Kapitan je

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

bil smrtno ranjen, pa se je še skušal splaziti do poveljniške kabine, da reši ladijske papirje. Ob vratih kabine so ga našli mrtvega. Prvi ladijski častnik je prevzel poveljstvo nad reševalnimi deli. Potniki so bili nadvse disciplinirani in ni bilo med njimi nobene panike.

»Dunbar Castle« je bil zgrajen l. 1930 ter je opravljal v mirnem času redni potniški promet med Anglijo in Južno Afriko. Imel je prostora za 560 potnikov. Tudi včeraj je bil na poti v Južno Afriko.

London, 10. jan. s. (Reuter). Nemška letala so včeraj v Severnem morju potopila angleški parnik »Oakgrow« (1985 ton). Kapitana ladje pogrešajo, ostali člani posadke so rešeni. Parnik »Oakgrow« iz Glasgowa je bil znan že iz španske državljanske vojne, ker ga je pred Santandrom napadla španska križarka »Almirante Cervera«, pa so ga rešile angleške vojne ladje.

Naši kraji in ljudje

Beda slovenskih otrok

Protresljiva slika siromaščine in pomanjkanja, v katerem doračča naš najmlajši rod

Ljubljana, 10. januarja

Unija za zaščito deincev v Ljubljani je za čela akcije za oblačenje dojenčkov. Začela je to akcijo v spoznanju, da je beda posebno po našem podožetju tako velika, da večina naših otrok ni pravilno in zadostno oblačena prav mnogo pa je takih, ki trpe pomanjkanje najpotrebnejšega — in ki zato izgube zdravje in celo življenje. Človeka postane kar sram, če pomisli, da imamo že dvajset let svobodno državo, pa je beda velino enako huda in je umrljivost naših dojenčkov celo narasla. Ker pri nas večina mater še doji in imajo otroci torej pravilno hrano, odpade umrljivost otrok v prvem letu po večini na bolezni dihalnih organov, prebave, pljučnice. Te bolezni so navadno posledica pomanjkljive oblače in slabih, nekurjenih stanovanj. Norej pretrano, če rečemo, da s preskrbo zadostne oblače lahko marsikateremu našim otrok rešimo življenje.

Zadnji namen unije je torej, da preskrbi z otroško opremo vse potrebne otroke. Prav bi bilo, ne le v imenu dobrodelnosti in ljubezni, temveč tudi v imenu narodnega zdravja in obstoja, če bi mogli poslati vsakemu potrebnemu otroku ob rojstvu vsaj najnujnejšo opremo. A razlika med namenom in sredstvi je ogromna. Treba bi bilo na stotine teh oprem. In unija nima svojih sredstev, da bi kupila potrebne stvari. Zato smo se že ponovno obrnili na javnost za pomoč: doslej je bil rezultat tega 280 din v gotovini s strani nekaterih malostojnih socialno čustevih ljudi — in kup prošnje potrebnih mater, ki prosijo življenjske pomoči za svoje otroke, kup pisem od zdravnikov in babic, ki vidijo, da so otroci, ki si jih pomagali spraviti na svet, od prvega trenutka ogroženi s smrtno opasnostjo.

Taka so nekatera pisma, ki jih dobiva unija:

Babica s Štajerskega piše: »Z velikim zapužanjem in prošnjo se obračam do vas, da priskočite na pomoč mojim ubogim materam in njihovim otrokom. Srce se mi krči, ko prinesem na svet malega črvčka, ki si ne more nič pomagati, a mu nimam kaj oblačiti in ga ne v kaj zaviti. Kar sem imela srajčk in kapic od svojih malih, sem že vse razdelila, ker je v moji občini več revežev kot bogatinov. Drugega decembra sem imela porod pri M. Z. Dobili so tretje dete. Najstarejši je v tretjem letu. Mož je na orožnih vajah nalezel sklepni revmatizem, tako da se niti sam ne more obrniti v postelji. Revščina je taka, da nas bog obvaruje, a oče in mati sta oba v postelji. Otroci prosijo kruha, a nikjer nobenega zaslužka. Srce se mi krči pri takih porodih, zato se obračam na vas in prosim za kako pomoč mojim najrevnejšim materam in njihovim otrocičem. Materam samim se ne upam svetovati, da bi prosile same, ker se bojim, da bi vas s tem preveč ne obteževala.«

Poslali smo nekaj košar v to občino in zdaj nam prihajajo prošnje dan na dan, vse potrjene od občine ali župnije. Vidi se obup.

V seriji naših člankov »Razgovori in stiki v Beogradu« objavljamo danes na 7. strani razgovor z gosp. Dr. Nikom Bartulovićem, znanim pisateljem in publicistom, ki ga predstavljata naša slika.

pa revščina — a mi ne moremo več pomagati, ker nimamo sredstev!

Iz drugega kraja je prišel zdravnik in nam povedal tole: »Posredoval sem pri porodu F. A., žene hlapca v L. Videli se nisem večje revščine in pomanjkanja kakor v tej hiši. Vsa rodbina, s novorojenčkom štirje člani, imajo eno samo posteljo brez vsake sramnice na drugem koncu sobe pa je na pol podrti štedilnik. Vsa soba je v derutnem stanju, okna na pol podrti. Novorojenček je brez vsake plenice. Revščina je velika in če je kdo potreben otroške košare, potem je gotovo ta mati. Kot poljedelski delavec oče ni zavarovan pri bolnišni b'agajni.«

Poslali smo pomoč. In zvedeli smo znova za druge družine, ki prav tako stanujejo v baraki, kjer so otroci v tej zimi gol in bosi — mi pa ne moremo, ne moremo vsem pomagati, ker nimamo s čim!

Na revnem lističu papirja, vidno od neke roke napisano, smo dobili z Gorenjskega tole pismo:

»V časopisih sem brala, da se mora rev-

ni materam pomagati zaradi otrok. Prav lepo bi vas prosila, če je mogoče saj pomagati s košaro. Rodil se nam je 13 novorojenček, fantek, 8 je živih 5 jih je umrlo. Pomanjkanje vsak dan večje, mož brez dela zaslužka nič, draginja vsak dan večja. Prej je bil skoraj celo leto brez dela, zdaj je delal komaj 5 mesecev in zdaj spet nič; ker je premalo delal, ne dobim od b'agajne nič podpore, tudi za habelo, nisem dobila. Pri vsakem porodu je tako, otrok je slabši, otrok hoče jesti, sama nimam kaj, ne vem, kako ga bom živelja, še enkrat vas lepo prosim in obenem zahvaljujem; mogoče moja prošnja ne bo zastojni, saj je zaradi otroka. Ne prosim rada pa ker je sila, sem se odločila, da vas prosim.«

Take so te prošnje, ki jih dobivamo in ki jim, premočnim, ne moremo ugoditi, ker nimamo sredstev. In koliko je vendar tudi v naši revni Sloveniji ljudi, ki bi premočnim dajati vsaj skromne vsote, pa bi se jim nikjer ne poznalo, niti odrgniti si jim ne bi bilo treba. Ne potrebujemo milijonov, nekaj tisočakov bi nam bilo velika pomoč, kar se nabere s kovači in stotaki. Naj rečem, kakor je tako lepo povedala ta mati: »Mogoče naša prošnja ne bo zaman, saj je zaradi otroka.« Zaradi naših slovenskih otrok je, da bi nam ne umirali, da bi bili malo bolj zdravi, bolj krepki, da bi nam zrasel močnejši, zavednejši rod!

Unija

Stari bojevnik izpred Kraljevega Gradca je umrl

Rogaška Slatina, 10. januarja

»Jutrove« nagradenec Gregor Hrepevnik je umrl. Izdihnil je naš poslednji bojevnik izpred Kraljevega gradca. Z velikim zanimanjem je poslušal »Jutrove« članek o svojem življenju in s prav otroško radostjo je za Božič sprejel »Jutrovo« darilo. Sedaj so mrzli dnevi, pa si je grel na ogrom-

ni kmetijski peč čaše vina, ga sladkal s sladkorjem iz Ljubljane in namakal v njem kekse. Ko pa so šli kekci k koncu, je začela pojemat njegova življenjska moč. V prsih mu je začelo šumeti, težko je dihal, sam je povedal svojcem, da se bliža njegov konec. Brez strahu in hujskih bolečin je na praznik Treh kraljev izdihnil. Hvaležna hčerka in ljubezniva vnukinja so mu lepo okrasile mrtvaški oder in mu na zglavje pripelale »Jutrovo« smrekovo vejico. Osamljen je sedaj njegov 88 letni tovariš Janez Vehovar tam v zadnji čumnati, vendar je toliko potolažen, da je v oskrbi dobrih rok, ki so tudi pokojnemu Hrepevniku slajšale in lajšale jesen življenja.

V Splitu pozimi

Split, 10. januarja

Za nami so prazniki, ki so zlasti v Splitu polni starih običajev, kateri do podrobnosti predpisujejo, kako se moramo držati pri jedi in kakšni morajo splošno biti obredi v božičnih dneh. Najzanimivejša pa je pri naših zimskih svečanostih, da jih praznujemo v kuhinji. Split je primorsko južno mesto, ki ne priznava oblasti zime. Nekam dostojanstveno se zatorej zdržuje nasproti zimi in mrazu. Mraz ni hud, a vendar nekoliko prizanesljiv, da bi lahko živeli kakor druge, neziimske meste. Toliko hladno je, da ni mogoče držati v sobah, ki niso kurjene. V Splitu pa je le malo najmodernejših hiš, ki že imajo peči. Nekatere so tako moderne, da imajo celo kopalnice in vse ostalo udobje, toda peči ni in tudi ni dimnikov, da bi se mogla namestiti peč, katero mora najemnik v Splitu kupiti sam, kakor so svojčas morali najemniki v Beogradu sami kupovati štedilnike.

Tako je torej kuhinja središče splitskega domačega življenja v zimskih mesecih, o katerih se nikoli ne ve, kako dolgo bodo trajali. Toda povprečno smatramo, da traja splitska zima od srede septembra do konca januarja. Vso ostalo dobo leta navadno ni treba peči in tedaj se da prebiti ne samo v kuhinji, marveč tudi po sobah. Naš življenjski je trdovraten in ko dva meseca podhrta ali se stiska v kuhinji, vendar noče priznati, da nam gospodarita zima in mraz, marveč se vsakdo tolaži z avtosugestijo: »Mi smo na toplem jugu.«

Okrog božičnih praznikov se je spet pokazalo, da je Split eno izmed najdražjih mest v Jugoslaviji. In ni nobene prave borbice zoper draginjo. Da, imeli smo že dve anketi. Na eni je predsednik izjavil, da se marsikaj čuje o naraščanju cen. Srečen predsednik, ki je to samo čul. Predstavniki trgovcev je izjavil, da trgovci niso krivi draginje, marveč, da je krivica treba iskati med tovarnarji in grozisti. Nekdo izmed prisotnih je omenil, da se dražijo predmeti, ki so bili po skladiščih in ki jih ne uvažamo, odkar se je v Evropi pričela vojna. Po tem naziranju torej draginje ni kriv nihče drugi, kakor skladiščniki.

Na anketi ni bilo sklenjeno prav ničesar. V Splitu se nikomur ne skrivajo las, cene pa veselo rastejo dalje. Sirovo maslo je po 50 din, svinjina po 20 do 24, mast preko 20, les kupujemo kakor dragocenost na kilogram po 6,50 din pristni domači premog je po 40 din za 100 kg. Tujega premoga ne dobimo. Seženj drv bi v Splitu veljal kakih 800 din. Olje in ribe, najbolj znano domače blago, so se že podražile za 25 do 30%. Podobno je z obleko in obutvijo. Pričakujejo se splošni ukrepi proti naraščanju cen. Od vseh strani se množe zahteve po zvišanju plač in mezd in en tak pokret je že povzročil generalno stavko, prvo v Jugoslaviji. Oba ni delavci so dobili povznanje, zato pa jih je ostalo mnogo več nezaposlenih, kakor jih je bilo pred povznanjem skupno z nelegalnimi, z neorganiziranimi obalnimi delavci.

Vino se na debelo prodaja po 3 din Zganje, tudi najmočnejše ne doseže višje cene kakor 6 ali 7 din liter. Višnje, ki so v okolici Splita posebnice znane so bile prodane po skrajno nizkih cenah. Ribstvo je zlasti v sedanjih zimskih mesecih dosti skromno zato pa ribe pri teh cenah niso več ljudska hrana. Tako torej letošnja zima v Splitu ni najprijetnejša. Ali, kakor rečeno, smo trdživi in upamo da bodo v Splitu kmalu spet zapihale milejšje sape.

Zgled vrlega moža

Tržič, 10. januarja

Pred tridesetimi leti je stal ob usnjarskih strojih stiriindvajsetleten mož, poln zdrave sile in volje do ustvarjanja. Napačen prijem, stoji zahrešči prstne kosti pokaj, in moža odnese iz tovarne kot invalida brez leve roke. To je bil Roka Kralj. Po svetovni vojni ga je tržiška občinska uprava postavila pod županovim gosp.

Lončarja za občinskega slugo in mu postavila tudi vodstvo klavnice. Vse zaupane mu posle je opravil z največjo verno in vestnostjo. Občani so ga imeli radi, ker je vsakomur rad ustregel. Svojo družino je vzgojil v naprednem duhu in bil sam skozi in skozi napreden. Kje imamo danes moše, ki bi bili na takih skromnih položajih, kakor je bil Roka Kralj, da bi bili redni člani S. kola. Bralnega društva, golben ga društva in še nekaterih drugih društev? On se ni strašil stroškov za članarino, ki si jo je večkrat prav od ust pritrgal. S skromnimi dohodki si je postavil na Kajzarjevem vrtu lično hišo, kjer je nameraval uživati svoj pokoj. Pa je prišlo drugače.

Nesrečen slučaj pri izvrševanju nočne službe — sedanja občinska uprava ga je namreč postavila na mesto nočnega čuvarja — mu je ugasnil luč življenja. Pijanece, katerega je kot službeni organ miril, ga je pahnol po stopnicah, da si je pri padcu prebil lobanjo in podlegel notranjim poškodbam, ko je komaj dopolnil 54 let. Tržič je sprejel vest o nesrečni smrti z globoko žalostjo, saj je vsakdo imel pokojnika prav v časih, K večnemu počitku so ga položili na farnem pokopališču v ponedeljek popoldne ob štirih, potem ko so ga raztelesili, da se dožene pravi vzrok smrti številni pogrebi so mu izkazali zadnjo čast; tržška godba mu je zaigrala žalostno, pevci Bralnega društva so mu zapeli in sokoška zastava se mu je poklonila nad grobom v zadnji pozdrav.

Roka Kralj je bil pristen Tržičan, šegav in vder, vnet za vse lepo in dobro. Blag mu spomin! — Enega pa pri vsem tem ne smemo poabiti omeniti, in to je dejstvo, da občina svojemu dolgoletnemu uslužbencu ni izkazala časti, da bi na svojem domu izobesila žalno zastavo.

Gospa Tončka Kurbusova

Na božični dan je praznovala v krogu svoje družine v Rogški Slatini 70-letnico učiteljske ženske ročnice del v pokoji ga. Tončka Kurbusova. Kot otrok in vnukinja učitelja v St. Vidu pri Grobelnem, rojena prav na božično noč, ko je njen oče učitelj in kantor pel v cerkvi »Rodilo se je dete...«, si je tudi sama izbala poklic učiteljice. V srečnem zakonu s soprogom g.

Tomom Kurbusom, šolskim upraviteljem v pokoji, je preživela na Slinivci pri Celju polnih 30 let in poučevala zensko ročno delo, istočasno še na šolah v St. Vidu pri Grobelnem in na Ponikvi. Danes se je vse bivanje učenke s hvaležnostjo spominjala, uporabljajoč njene praktične nasvete v živnanju in ročnem delu. V letih pred vojno

V komovskih gozdovih bo zapela sekira Nemci se zanimajo za tri milijone kubikov lesa ob zgornjem teku Tare

Podgorica, 10. januarja

Ob gornjem teku reke Tare in ob njenih pritokih, po bregovih znamenitih Komov, se razprostirajo ogromni kompleks gozdov, edini v Črni gori, ki so se nedotaknjeni ohranili do danes. Gozdovi so last plemen, ki bivajo po okoliških vaseh. Kučev, Bratonožičev, Ljeverčanov in Kralječanov in obstoje v glavnem iz jelke, bora, jesena, in bukve. Samo del gozdnatega sveta ki pripada Ljeverčanom, je bil pred vojno predan nekemu industrijskemu podjetju iz Lyona ki je že začelo z eksploatacijo a čez nekaj časa je bila pogodba razveljavljena in je kompleks ostal v lasti domačega plemena.

Zadnji čas pa se je med domačini in tujimi podjetji začela živahna tekma za nakup teh gozdov. Cenijo, da je po stminah Komov nad 3 milijone kubikov lesa, predvsem jelovine. Pred kakšnim letom sta se Naščka in Šipad zanimala za stvar, a do pogodbe ni prišlo. Nedavno pa se je plemo Kučev začelo po svojih zastopnikih pogajati z nekimi nemškimi interesi,

DOVRŠEN

sprejem evropskih in izven-evropskih postaj tudi ponedelji z luksuznim superom

Prodaja tudi na obroke

Razen tega prinašamo
ORION 5-CEVNI
popularni super na mesečne obroke
od Din 185.-

RADIO r. z. o. z., LJUBLJANA, Miklošičeva c. 6,
RADIOVAL — LJUBLJANA, Dalmatinova ul. 13,
ANTON BREMEC — CELJE, Miklošičeva ul. 2,
L. LUŠICKY, MARIBOR, Koroška c. 11.

še je opravljala službo pogodbene poštarice na Slinivci pri Celju.

Poleg obilnega dela, ki ga je dnevno opravljala, je prosti čas z vsro skrbnostjo in nežnim materinstvom posvečala svojim otrokom, ki se danes vsi preseljeni z veseljem in s hvaležnostjo zbirajo ob njej. Je pa materinsko dobra tudi drugim. Ne gre noben berač mimo nje, da ga ne obdaruje in ne deli gorja in trpljenja z njim. Želimo, da bi še dolgo čvrsta in zdrava uživala otroški veselje z otroki svojih otrok.

ki so poslali strokovnjake na teren, in ko so ugotovili, da so prilike za eksploatacijo zelo ugodne, so se začeli pogajati tudi z Ljeverčani in Kralječani. Po njihovem predlogu naj bi se ustanovila deželna družba, ki ji bodo Nemci prisrskali obratni kapital, solastnina pa bi se uredila tako, da bi domačim plemenom pripadlo 51% delnic in bi tako zmerom imeli večino v podjetju. Posamezna plemena so že imela svoje plemenske zore, na katerih so bili sprejeti sklepi v tem smislu.

Zivahno zanimanje za črnogorske gozdove je pač razumljivo, ker bo njih eksploatacija zaradi ugodnih terenskih razmer in zaradi domačih delovne sile zelo poceni. Po Tari pojdejo splavi do Drine in dalje v svet. Domači lastniki gozdov pa vztrajajo pri zahtevi, da se mora les izvažati samo obdelan, v deskah, vezan'h p'loščah, železnihskih praovih, telegrafskih drogih itd., da bodo domače delovne roke prišle do zaposlitve. V ta namen naj se ob vznožju gozdov zgradi potrebne žage in druge delavnice.

doren uspeh. Značilna meščanska veseloliga brez bleksa refleksivne duhovitosti ali kvalitativne literarnosti, vsebujejo rahlo parodijsko na tonečo slavo propadajoče in v vsej tragičnosti smešne aristokracije, ki jo meščanstvo izločuje iz prednjih vrst družabne veljave.

V okviru Košičeve smiselne in preudarne režije je ustvarila predstava zelo intenziven kontakt med odrom in občinstvom. Osrednja komična podoba je Gorinskih mojstrski oblikovani Izidor Reinsnagl. Nov, izviren model v pestri galeriji Gorinskih komičnih domislekov. Njegov Reinsnagl ima svoje poteze, s katerimi je Gorinske kar obispal to svojo največje orodsko prikazni, ki mu je zrasla kakor iz tal, neposredna, živa in v vsem prepričljiva. Priznanje, ki mu ga je dalo številno občinstvo pri odprtem odru, je bilo povsem zaslužno. S. Gorinskova je podajala generalico pl. Waldhofnovo. V likih preprostih stark je Gorinskova precej močnejša. Mikavno živahnost je poživljala Ema Starčeva na svoji Ulli vlogi Kurta pa je namesto obolelega F. Blaža prevzel E. Verdonik. Plast den predstavniki potapljače se aristokratske veličine je korvetni kapitan L. Crnoborega, svojevrsten po maski in vsej zunanji pojavnosti. Pregalantni sentimentalnež dr. Schiller, ki ga eroična vzburkanost skoraj pritira do roba lastne materialne porabe, dokler se vse dobro ne izteče, je v Nakrstovem izvrstnem prikazu dopolnil to preudarno komedijsko družino.

Uspešne kreacije vodilnih igralcev so potegnile za seboj tudi močnejše manjših vlog. V svoji zunanosti markantno narečen, tako da nedvomno izpričuje rasno pripadnost, je Košutov bankir Zamorski. V zakonskem dobropočutju iztirjenega

Kulturni pregled

Mariborsko gledališko pismo

II.

J. Knittlova drama iz švicarskega planinskega okolja »Via Mala« je vsebinsko povzeta po istoimenskem romanu, ki je izšel tudi v slovenskem prevodu (Modra ptica, 1938). Poudariti je treba, da se pisec ni odločil za lagodno dramatisacijo, ki bi bila le medel posnetek romana na odru, ampak je izoblikoval pravo odsko delo, ki je zgrajeno na temeljih pristne dramske izkrenosti in doganosti. »Via Mala« je izredno močna drama. V njeno sedlo je po-tavljen konflikt poklicne dolžnosti in glasu srca. V grozljivem vzdušju vstaja počasi senca pokojnega umorjenega očeta, ki še po snari preganja težko preizkušene svoje. Prizori se v napetem dinamizmu razvijajo razodene skrivnosti rodinskega umora. Problemi krivde in kazni, umora in moralno dopustne samobrambe se tesno povežejo z etičnimi problemi poklicne dolžnosti in glasu srca, ki razodevajo zmaga. Grozi dolga središča strahova dušnega trpljenja, ki se napolnejo izčisti v praznanju in spokornopriznanju in pa tudi v odpovedi in zmagajoči plemenitosti.

Drama je imela izreden uspeh. Zmagovalec ni samo avtor, ampak tudi režiser P. Malec, ki je imel pri izboru dela zelo srečno roko. Odkar je zrealiziral »Izdajo pri Novari«, nam ni predstavljal močnejše drame, S pretehtano režijo in temeljito pri-

z lepim uspehom se Blaž kot sodni p'sar in Marica Križajeva kot sobarica.

Igralci so se z vidno verno in močnim preudarnim poglavlji v svoje stvaritve. Ob drami »Via Mala« je bilo videti kako narasča ob močnem dejanju tudi igralčeva ustvarjalna sila in ambicija.

III.

Za božične praznike je bila krstna predstava nove opere nestorja mariborskih gledaliških igralcev, režiserja P. Rasbergerja. Naslov opere je »Zaroka na Jadranu«, besedilo je napisala avtorjeva hčerka ga. Milna Rasberger-Fišerjeva. Lahkotna, nekje na običajni operetni površini vznikli fabula, dosledno izvedena na tradicionalnih opernih zasnovah z zapletkom ob koncu drugega dejanja in s happyendskim razpletom ob koncu tretjega dejanja. Glasba je zelo melodiozna, vsebuje prvine klasične operne glasbe, pa tudi slagerške presledke.

Dirigent Lojze Herzog je skrbno in vestno proučil Rasbergerjevo operno skladbo ter ji s svojo zanesljivo interpretacijo zagotovil uspeh. Njegova skrb je bila enakomerno posvečena solistom, orkestru in zboru. Režiser Edo Verdonik pa je odlično prestal svoj ognjeni krst s svojo prvo režijo na opernih tleh. Z marljivo pripravo, zanosom in smislom za okus ter operne učinke je vtisnil »Zaroko na Jadranu« pastro slikovitost in potrebno ubanost opreme ter kvalit. tno izdeanih oblik. Pri sceničnih zasnutkih je sodeloval tudi g. Ussar, značilne baletne in plesne vložke pa je zelo poživljala domselnost E. Verdonika, ki je v povelju tudi sirb za koreografski del predstave.

Igralci in igralke so se zelo potrudili, da so omogočili krstni predstavi nove domače opere čim lepši uspeh. V vodilnih

vlogah so sodelovali Iglčeva, V. Zamejč-Kovičeva, P. Kovič, Marica Brumen-Lubejeva, E. Verdonik, A. Mancsevski, E. Grom, M. Košič, J. Košuta, Crnobori in Ema Starčeva, ki je doživela s svojimi spelnimi ektemporacijami v tretjem dejanju ognjevaplav.

Za objektivno presojo in oceno nove Rasbergerjeve opere je potrebna nedvomno pravična vzprejda s tistimi znanimi tujimi operetami, ki so jih uprizarjali tudi na mariborskem odru, pa so kvaliteto na tako nizki stopnji, da je sprčo njihove vsestinske ter glasbene izgradnje »Zaroka na Jadranu« zelo dobra opera. P. Rasbergerju moramo priznati predvsem plemenito umetniško prizadevnost, ki jo je pokazal tudi s tem, da je pri svoji novi operi upšteval ugotovitve kritike ob njegovem »Prebrisnem Amorju« in »Treh rednih nageljnih« ter v tej smeri izpopolnil svojo tretjo operno skladbo. Njegova »Zaroka na Jadranu« ne bo služila le podkrepilu gledniške blaginje, ampak bo stalno valila tisti krog gledališkega občinstva, ki si želi v današnjih časih poleg resne drame, ki jo goji mariborska drama iz leta v leto z naraščajočim uspehom, tudi vesele opere, ki spravlja po ovinku širše plasti občinstva v Narodno gledališče.

Avtor je bil deležen pristranskega priznanja ter številnih vencev in šopkov, prav tako tudi vodilni sodelujoči.

IV.

Na Stefanovo je bila premiera znane veselo trojeznice »Konc Na, ki sta jo spisala R. Bernauer in R. Oesterreicher. Mariborska uprizaritev te komedije »o ljubazni in drugih nemodernejših rečeh« v dobrem prevodu g. D. Gorinskega je prva v Sloveniji. Na večjih odrih je imela pro-

sedanje predstave so bile popolnoma razprodane. Občinstvo, ki je vselej napolnilo

Gospodarstvo

Novi takсни predpisi

II. Taksa na dediščine in daritve

Za s finančnim zakonom za leto 1937-38 je bila taksa za pogodbe med živimi in za primer smrti, ter za vse prenose z daritvi, oporoko ali po zakonu dednim nasledstvu (po tarini številki 23 takse tarine) razširjena na ozemlje vse države (dotelej so jo na področju Slovenije in Damacije veljali še stari avstrijski predpisi o dednih pristojbinah). Po novi razprednici se izmera takse v večini primerov poveča.

V prvi skupini, ki velja za adoptirane, pozakone in nezakone otroke, za vnuke in ostale sorodnike v prvi črti, za zakonca, ki v času nastale takse obveznosti ni bil ločen od mize in postelje ali razporečen, in za zakonca, ki je bil ločen ali razporečen brez lastne krivde, znaša taksa pri vrednosti pripadajočih imovine do 2000 din 1,5% (doslej 0%), do 50.000 din 2% (2%), do 100.000 din 2,5% (2,5%), do 200.000 din 3% (3%), do 400.000 din 3,5% (3,5%), do 600 tisoč dinarjev 4% (4%), do 1 milijona din 5% (4,5%), do 5 milijonov din 6% (5%), do 3 milijonov din 7% (5,5 odstotka), preko 3 milijone din 8% (6%).

V drugi skupini, ki velja za adoptirane, pozakone in nezakone otroke, za vnuke in ostale sorodnike v prvi črti, za zakonca, ki v času nastale takse obveznosti ni bil ločen od mize in postelje ali razporečen, in za zakonca, ki je bil ločen ali razporečen brez lastne krivde, znaša taksa pri vrednosti pripadajočih imovine do 2000 din 1,5% (doslej 0%), do 50.000 din 2% (2%), do 100.000 din 2,5% (2,5%), do 200.000 din 3% (3%), do 400.000 din 3,5% (3,5%), do 600 tisoč dinarjev 4% (4%), do 1 milijona din 5% (4,5%), do 5 milijonov din 6% (5%), do 3 milijonov din 7% (5,5 odstotka), preko 3 milijone din 8% (6%).

V tretji skupini, kamor spadajo bratje in sestre, najsi tudi le po enem roditelju, in pastorki, znaša taksa pri čisti vrednosti pripadajočih imovine do 2000 din 3% (doslej 1%), do 10.000 din 4% (2%), do 25.000 din 5% (3 odstotka), do 50.000 din 6% (4 odstotka), do 100.000 din 7% (5%), do 200.000 din 8% (6%), do 400.000 din 10% (7%), do 600.000 din 12% (8 odstotkov), do 1 milijona 14% (9%), do 2 milijonov din 16% (10%), do 3 milijonov din 18% (11 odstotkov), in preko 3 milijone din 20% (12%).

V četrti skupini, kamor spadajo prvostopni potomci bratov in sester, zeti in snobe, znaša taksa pri čisti vrednosti pripadajočih imovine do 2000 din 3,5% (doslej 5%), do 10.000 din 6% (5%), do 25.000 din 8% (doslej 6,5%), do 50.000 din 10% (8%), do 100.000 din 12% (9,5 odstotkov), do 200 tisoč din 14% (11%), do 400.000 din 16% (12,5%), do 600.000 din 18% (14 odstotkov), do 1 milijona din 20% (15,5%), do 2 milijonov din 22% (17 odstotkov), do 3 milijonov din 24% (18,5%), in preko 3 milijonov 26% (20 odstotkov).

V peti skupini, kamor spadajo tisti, ki so posvojitelji in posvojitelji ter drugostopni potomci bratov in sester, znaša taksa pri čisti vrednosti pripadajočih imovine do 2000 din 10% (doslej 8%), do 10 tisoč din 12% (10%), do 25.000 din 14% (12 odstotkov), do 50.000 din 16% (14%), do 100.000 din 18% (16%), do 200.000 din 20% (18%), do 400 tisoč din 22% (20%), do 600.000 din 24% (22 odstotkov), do 1 milijona 26% (24%), do 2 milijonov din 28% (26%), do 3 milijonov din 30% (28 odstotkov), in nad 3 milijone din 32% (30 odstotkov).

V šestih skupini, kamor spadajo tisti, ki so posvojitelji in posvojitelji ter drugostopni potomci bratov in sester, znaša taksa pri čisti vrednosti pripadajočih imovine do 2000 din 15% (12%), do 10.000 din 17% (14%), do 25.000 din 19% (16 odstotkov), do 50.000 din 21% (18%), do 100 tisoč din 23% (20%), do 200.000 din 25% (22%), do 400.000 din 27% (24 odstotkov), do 600.000 din 29% (26%), do 1 milijona 31% (28%), do 2 milijonov din 33% (30 odstotkov), do 3 milijonov din 35% (32%), in preko 3 milijone din 37% (34%).

Gospodarske vesti

Davčna novela. V »Službenem listu« dravske banovine št. 3, od 10. t. m. je objavljena uredba o spremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih. Uredba o spremembah in dopolnitvah določa o posebnem prispevku za narodni obrambni sklad pa je objavljena v 2. številki »Službenega lista« od 6. t. m.

Konferenca zbornice zaradi novih davkov. Predstavniki beograjske, zagrebške, ljubljanske in novosadske trgovsko-industrijske zbornice so imeli 4. t. m. v Zagrebu sestanek, na katerem so razpravljali o številnih spremembah in dopolnitvah v naši davčni, taksi in trošarinski zakonodaji ter o vplivu teh sprememb na narodno gospodarstvo. Sklenili so da bo 17. januarja v Ljubljani državna konferenca vseh trgovskih in industrijskih zbornic iz naše države. Na konferenco so zbornice pozvale finančnega in trgovskega ministra.

Iznos lir pri potovanju v Italijo. Devizni oddelek Narodne banke sporoča: Po dobljenih obvestilih smejo potniki in turisti, ki potujejo v Italijo, po najnovejših predpisih vzeti s seboj 250 efektivnih italijanskih lir, in sicer 200 lir v bankovcih po 10 lir, 50 lir pa v kovancem denarju. Dodaj jim je bilo dovoljeno nesti seboj po 300 italijanskih lir. Razen zgornjega zneska efektivnih italijanskih lir si lahko potniki in turisti, ki potujejo v Italijo, nabavijo preko pooblaščenih zavodov in od Putnika do 3000 lir v kreditnem listu in do 2500 lir v hotelskih bonih.

Regulacija Save pri Ljubljani. Banka uprava je razpisala licitacijo za regulacijo Save na 961 v odseku Tacen-Sv. Jakob (proračun 950.000 din).

Nove delniške družbe. Z odlokom trgovskega ministra je odobrena ustanovitev družbe »Kosovka« d. d. s sedežem v Beogradu. Družba se bo bavila z izdelavo in prodajo ter izvozom in uvozom vseh aparatov za zaščito pred dimom, plini in požarom ter ventilacijskih naprav za zaščito pred strupenimi plini in eksplozivni. Glavnica znaša 5 milijonov din. Nadalje je minister odobril ustanovitev družbe

»Tovarna sekta Bouvier & drug.« Gornja Radgona (družbenika Clotar in Katarina Bouvier; dosedanja tvrdka Tovarna sekta in vinske kleti Clotar Bouvier, vinogradniško veleposstvo, Gornja Radgona, je obenem spremenila besedilo v: Vinogradniško veleposstvo Clotar Bouvier, vinske kleti, Gornja Radgona. — Tvrdka Bulc & Co. industrija emajliranih izdelkov »Adana«, družba z o. z. v Ljubljani, je prinesla svoj sedež v Mirno na Dolenskem in je spremenila besedilo firme v: Bulc Franjo, družba z o. z. farmaceutski zavod Mirna (družba bo proizvajala in razpečevala stropce, zdravila, zdravilne specialitete, tvarine in preparate za zdravila, kolikor to ni izključna pravica lekarn in podjetij za proizvajanje zdravil biološkega izvora — seroloških in bakterioloških podjetij; osnovna glavnica 15.000 din; poslovodje Franjo Bulc, posestnik in podjetnik na Mirni, in Bojan Santelj, profesor v Ljubljani, sedaj v Beogradu). — Pri Celjski posojilnici d. d. v Celju je zaradi smrti zbrisan član upravnega sveta Vinko Kukovec, vpisan pa Franjo Dolžan, kleparski mojster in posestnik v Celju. — Pri tvrdki Viljem Abelina d. d. d. v Ljubljani je zaradi zstopa izbrisan kot javni družbenik inž. Adolf Körbitz. — Pri tvrdki »Avto-montaža« d. d. v Ljubljani sta izbrisan član upravnega sveta dr. Uliks Stanger in prokurist Salomon Kretner, vpisan pa je član upravnega sveta Ivan Duimović, lastnik menjalnice na Sušaku. — Pri tvrdki Jugoslovenska električna d. d. Brown Boveri v Beogradu, podružnici v Ljubljani, se izbrise do sedanjih član upravnega sveta: dr. Walter Boveri, Josip Neumann, Božidar Popović, Rudolf Stebi, inž. Julij Stern in Feliks Stranyski; voljejo pa se: inž. Karlo Šancer, Dragan Milčević, inž. Nikodije Bogdanović iz Beograda, dr. Matko Katič iz Zagreba ter inž. Leo Bodmer, inž. Guido Conti in Emil Zaugg, vsi iz Badena pri Curihu.

Konkurz je razglašen o imovini Frice Pregla, trgovca z mešanim blagom v Zgorinju Pirničah, p. Medvede (upravlj. mase dr. Josip Hacin, odv. v Ljubljani; prvi zbor upnikov pri okrožnem sodišču v Ljubljani 11. jan., prijavi rok do 20. jan. ugotovitveni narok 1. febr.).

Pred novo žitno politiko
Prejšnji petek je bila seja novega upravnega odbora Prizada, na kateri so razen tekočih poslov razpravljali tudi o reformi žitne politike. Pri tej priliki je predsednik uprave dr. Sava Obradović govoril tudi o raznih komentarjih, ki so bili zadnje čase objavljeni v javnosti o Prizadu in njegovi politiki. Kritika se je nanašala na sistem žitne politike, oziroma na pooblaščenje, ki ga Prizad izjavlja na žitnem trgu. Prizad pa je samo orodje gospodarske politike, ki izvaja ukrepe kakor jih določa kr. vlada glede ohranitve cene žita in ureditve žitnega izvoza. Kadar se kritizira dosedanja žitna politika Prizada ali sistem državnega posredovanja na pšeničnem trgu se s tem ne kritizira politika, za katero more biti odozoren Prizad.

Napovedane reforme, ki jih vlada želi izvesti, imajo namen, da v čim popolnejši meri zavarujejo koristi, ki naj jih ima proizvajalec. Dosedanja sistem posredovanja na žitnem trgu ni zadovoljiv, ker dopušča tudi večje razlike med cenami, ki jih Prizad plačuje svojim dobaviteljem in onimi, ki jih dobivajo proizvajalci. Verjetno je, da tega ne bo mogoče praktično v celoti odstraniti niti v bodoče. Potrebno pa je, da se ta razlika stavi na najmanjšo mero, da bi proizvajalec imel čim večje koristi od posredovanja. Izredno velika razlika, ki se je pojavila v septembru 1939, in je znašala na nekaterih trgih 25 do 30 dinarjev pri metriskem stotu, niti v dosedanjem sistemu ni bila normalna. Bil je rezultat nepredvidenih razmer, na katere Prizad ni mogel na splošno vplivati. Vendar je bila škoda, ki so jo proizvajalci imeli, razmeroma majhna, ker je bila prodaja pšenice v tej dobi minimalna.

Reforma žitne politike gre za tem, da se razlika, ki jo je dopuščal dosedanja sistem državnega posredovanja odstrani ali vsaj spravi na minimum. Osnovni nedostatek dosednjega sistema je v tem, da je Prizadovo posredovanje omejevalo na nakup minimalne količine 5 vagonov pšenice, zaradi česar se proizvajalci, ki posamično ali združeni niso mogli ponuditi te količine, niso mogli okoristiti s Prizadovim posredovanjem glede cen.

V vrsti predlogov, ki so se pojavili v zvezi z reformo žitne politike, se v glavnem poudarjajo trije: 1. najmanjša odkupna količina naj bo 1 vagon 2. dajanje nekaterih prednosti proizvajalcem in njihovim organizacijam pri prevzemanju blaga in 3. čim tesnejše sodelovanje s proizvajalci in organizacijami z namenom, da se obdrži cena. Glede celotnega vprašanja reforme državnega posredovanja in v duhu prizadanih kr. vlade bo Prizad s svojo strokovno organizacijo, skupaj s sredstvi storil vse, da zagotovi uspešno izvajanje nove žitne politike.

Barze

10. januarja

Na jugoslovenskih borzah notranji in t. kl. inški deli neopremenjeni 14,70 — 14,90. Grški bori so se v Zagrebu trgovali po 32, v Beogradu po 32,15. Tečaj na svobodnem trgu se še nadalje ravna po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektivnem tržišču se je Volna škoda pr. mimi tenenci nutila po 427 (v Beogradu je promet po 425). Tudi v ostalih državnih vrednotah ni bilo zaključkov.

Devize

Ljubljana, Oficielni tečaji: London 174,90 — 178,10. Pariz 98,85 — 101,15. New York 442,37 — 448,37. Zeneva 995 — 1005. Amsterdam 2556,50 — 2394,50. Bruselj 743 — 755. Tečaj na svobodnem trgu: London 216,08 — 219,28. Pariz 122,18 — 124,48. New York 5180 — 5320. Curih 1228,35 — 1239,35. Amsterdam 2210,92 — 2948,82. Bruselj 917,77 — 929,77.

Curih, Beograd 10, Pariz 997,50, London 1762,50, New York 445,9375, Bruselj 74,90, Milan 22,50, Amsterdam 237,55, Berlin 178,62, Stockholm 108,1750, Oslo 101,35, København 86,10, Sofja 5,30, Budimpešta 79, Atene 3,35, Bukarešta 3,30.

Efekte

Zagreb, Državne vrednote: Volna škoda 427 bl, 4% severne agrarne 51 — 52, 6% begluške 76 bl, 6% dalm. agrarne 70,50 bl, 6% šumske 70 bl, 7% invest. 98 bl, 7% stabiliz. 98 bl, 7% Blair 88

bl, 8% Blair 98 bl; delnice: Narodna banka 7800 den., PAB 196 bl, Trboveljska 230 den., Sečurana Osijek 110 den., Beograd, Volna škoda 425 — 426 (425), 6% begluške 75,50 — 76, 6% dalm. agrarne 70 — 70,50, 6% šumske 68,50 — 70, 7% invest. 98 den., 7% Selgman 99 den., 7% Blair 86,75 den., Narodna banka 7600 den (7500), PAB 194,50 den. (190).

Blagovna tržišča

Žito

+ Chicago, 10. januarja. Začetni tečaj: pšenica: za maj 101,625, za julij 98,50, za sept. 97,75; koruza: za maj 57,75, za julij 58,625, za sept. 59,50.

+ Novosadska blagovna borza (10. t. m.) Tendence nespremenljive: baška oko Novi Sad 193 — 195; gor. b. 194 — 196; srem 193 — 195; slavonska 193 — 195; ladja Tisa 197 — 199; rž: baška 152,50 — 155. Ovčje: baški, sremski in slavonski 150 — 152. Jčmen: baški in sremski 64/65 kg 162,50 — 165. Koruza: baška nova 114 — 115; nova parteta Indija 116 — 118. Moka: baška in banatska »0g« in »0gg« 290 — 300; »2« 270 — 280; »3« 250 — 260; »6« 240 — 250; »7« 200 — 210; »8« 130 — 135. Fižol: baški sremski beli brez vrne 380 — 385. Otrobi: baški in sremski 116 — 118; ban. 114 — 116.

Iz Litije

— Dramatski odsek litijskega Sokola je v nedeljo z velikim uspehom uprizoril komedijo v treh dejanjih »Odgodena noč«. Na splošno željo se bo igra ponovila v soboto 13. t. m. ob 20. — Občni zbor Sokolskega društva bo v nedeljo 14. t. m. ob pol 15. z običajnim dnevnim redom. Udeležba članstva je obvezna.

— Ob številni udeležbi smo v Smartnem pri Litiji pokopali ključavničarskega mojstra g. Janka Kepo, ki je umrl star komaj nekaj nad 30 let in je zaman iskal pomoči v ljubljanski bolnišnici. Sledil je v grob tistu, gostilničarju Grčarju, ki je umrl pred 3 mesci. Zalne zastave so zaplovale pri sokolskem društvu, pri Kmetijski hranilnici in na gasilskem domu. Pri vseh treh organizacijah je bil vnet sodeavec. Ob navzočnosti zastopnikov prav številnih organizacij in drugih pogrebcev, je zapelo pevsko društvo »Zvon«, ob grbu pa se je poslovil starosta br. Franjo Vidic. Ugledni družini naše sožalje.

Iz Zagorja

— Prošnje za preureditev službe na davčnem uradu v Litiji. Prebivalstvo občine Zagorja, Milinš, Poljska in dela št. Jurja pod Kumom je neprijetno prizadeto zaradi zamude časa, da mora po kratkem opravku za davčnem uradu čakati na vlak 6 do 7 ur. Vsa zadeva bi se prav lahko zadovoljivo rešila, ako bi finančna direkcija upoštevala naslednjo ljudsko željo: Ker prihaja jutrnji vlak v Litijo nekaj

Poročila naše II. izdaje:

Berlin—Rim—Moskva

švicarski glas o ohladitvi razmerja med Nemčijo in Italijo zaradi nemške zveze s Sovjetsko Rusijo

Curih, 10. jan. z. Budimpeštanski dopisnik »Neue Zürcher Zeitung« opozarja na to, da madžarski tisk v svojih komentarjih k beneskim sestanku sicer govori o dobrih odnosih Italije do Nemčije, ne omenja pa nikjer več niti z besedico osl Rim-Berlin. Italijanska protikomunistična politika je dovedla italijansko-nemške odnose po sodbi madžarskih krogov do očitne krize. To dokazuje tudi italijanska intervencija v Berlinu zaradi zadržanja italijanskih pošilk orožja in letal za Finsko. Sedaj je treba samo počakati, ali bo Italija zahtevala, da se zadržane pošiljke pošljejo naprej na Finsko, ali pa se bo zadovoljila s tem, da Nemčija zadržane pošiljke vrne Italiji. Italija ima na razpolago dovolj sredstev, da eno in drugo svojo zahtevo namram Nemčiji izsili. Na drugi strani pa ne more ostati neopazeno, da Italija v zadnjem času koncentrirala svojo diplomatsko aktivnost na to, da zavrne sovjetsko prodiranje v Evropo ter vodi tako politiko, ki ni niti najmanj v skladu s politiko Nemčije. Po mnenju madžarskih krogov je napočil trenutek, ko bo moral Berlin izbirati med Rimom in Moskvjo.

Očitki Ribbentropu

Kodanj, 10. jan. z. Tukajšnji listi poročajo, da je zaradi finskega konflikta in nemške politike napram Sovjetski Rusiji prišlo do hudih sporov med Ribbentropom na eni ter zagovorniki politike osl Rim-Berlin na drugi strani. Ribbentropu očita, da je s svojo zunanjo politiko zaigral prijateljstvo Italije, ki se je v zadnjem času vidno ohladilo in prihaja do izraza le še v sporadičnih frazah v italijanskem in nemškem tisku.

V Berlinu pričakujejo važnih dogodkov

Berlin, 10. jan. z. Tukajšnji dopisnik »Bäcker Nachrichten« javlja svojemu listu, da pričakujejo v meročajnih berlinskih krogih za bližnje dni posebne dogodke, ki utegnejo iz temeljev spremeniti sedanji mednarodni položaj. Benediči sestank, povratek grofa Csakyja v Rim in večerajšnji Chamberlainov govor tolmadijo kot znake naltajne postritve vojne proti Nemčiji.

Csaky ne pojde v Rim

Budimpešta, 10. jan. s. (Reuter.) V tukajšnjih političnih krogih ne potrjujejo vesti, da bi zunanji minister grof Csaky prihodnje dni zopet odpotoval v Italijo. Sploh ni pričakovati v razvoju italijansko-madžarskih odnosov nobenih novih dogodkov do konference Balkanske zveze v Beogradu začetkom februarja.

Finsko vojno poročilo

Helinski, 10. jan. br. Vrhovno poveljništvo finske vojske je nocoj izdalo naslednji komunik:

Na kopnem: Včerajšnji dan je, kar se tiče operacij na kopnem, mirno potekel. Na karelski ožini je prišlo do običajnega topniškega streljanja in delovanja izvidniških oddelkov. Na vzhodni fronti so finske čete severno od Ladoškega jezera razpršile bataljon sovjetskih vojakov. Pri tem jih je

pred 7. uro, odhaja pa ob 8.40, bi ta čas lahko vsakdo opravil potrebno, če bi se uradne ure pričele že ob 7. jutraj in trajale do 14. ure. Prav tako je pripraven opoldanski vlak, ki prihaja v Litijo ob 12.30, odhaja pa nazaj ob 14.12. Tudi v tem času bi se prav lahko reševale uradne zadeve. Pravijo, da je čas zlato, zato smo prepričani, da se bo ljudski želji ugodilo.

Iz Hrastnika

h. Čepur je 77 let življenjske poti prava lepa doba, vendar se to običajno ne praznuje kot poseben jubilej. Ker pa je s 77letnico g. Antona Gnusa, šolskega ravnatelja v pokoj, združenih toliko pomembnih dogodkov, ki se v nekem čudnem redu vrste skozi njegovo življenje, je prav, da se spomnimo tega zaslužnega moža. Vsi važnejši dogodki njegovega življenja se namreč vrtijo v mnogokratnik 8 števil 11. Z 22. letom je maturiral na mariborskem učiteljskem ter takoj nastopil učiteljsko službo v Globokem pri Brezicah, hkrati je vstopil v učiteljsko organizacijo. Kot 33letnik je bil imenovan za nadučitelja na Dolu, kjer praznuje letos 44letnico bivanja, 55letnico mature, preteklo je 55 let, odkar se je posvetil vzgoji mladine ter praznuje 55letnico kot član učiteljske organizacije. Kot 44letnik je ustanovil učiteljsko društvo za laški okraj, kateremu pripada tudi že 33 let. Ko je to društvo ustanovil, ga je učiteljsko laškega okraja izvolilo v okrajni šolski svet. Pred 22 leti, torej kot 55letnik, je ministrstvo za uk in bogoslužje podelilo naslov šolskega ravnatelja. Pred 44 leti, ko je prišel na Dol, je bil med ustanovitvi posojilnice, ki je najstarejši denarni zavod v laškem srezu. V veliki meri je njegova zasluga, da ima dolska posojilna ka tako trdno podlago. G. ravnatelj Gnus ima odličen spomin in se do dneva natanko spominja tudi nevažnih dogodkov prave tja v svojo mladostno dobo. Ko je 9. t. m. praznoval med svojimi svoj 77 rojstni dan, mu želimo vsi, da mu nebo nakloni še mnogo srečnih in zadovoljnih let!

padlo 200, a 40 je bilo ujetih. Severno od tod je bil odbit manjši sovjetski napad. Pri Suomalsalmi je je sovražnik umaknil na drugo stran meje. To je že četrto mesto, na katerem je moral sovražnik izprazniti vse doslej zavzeto finsko ozemlje. Na morju: Sovjeti so zaman skušali obstrlejevati razne objekte v Finskem zalivu in ob Ladoškem jezeru. Finske baterije pri Koivistu in na Ladoškem jezeru so bile v akciji.

V zraku: Sovražno letalstvo ni razvilo nikakega delovanja. Finska letala so izvršila več izvidniških poletov. Razen onih sovjetskih letal, ki so bila sestreljena po vojnem poročilu 5. januarja, smo našli na finskem ozemlju še eno razbito sovjetsko letalo, tako da se je število onega dne sestreljenih sovražnih letal zvišalo na 9.

Večerno francosko vojno poročilo
Pariz, 10. jan. br. Vrhovno poveljništvo francoske vojske je nocoj objavilo naslednje 258. vojno poročilo: Topniško streljanje in delovanje izvidnic na obeh straneh fronte, posebno na področju vzhodno in zapadno od Vogezev. Delovanje letalstva se je obnovilo.

Titulescu nevarno zbolel
Curih, 10. jan. p. Bivši rumunski zunanji minister Titulescu, ki se že dalje časa zdravi v St. Moritzu, je zelo nevarno obel. Ker ima tudi sladkorno bolezen, je njegovo stanje tem bolj resno.

Tovarna za vagone v Rumuniji zgorela
Bukarešta, 10. jan. p. V eni največjih rumunskih tovarnih za vagone blizu Ploesti je nastal danes katastrofalen požar. Tovarna je pogorela do tal. Ker so v tej tovarni izdelovali predvsem cisterne, vagone za prevoz nafte in petroleja, sumlja, da gre za zlonameren požig. Uvedena je bila preiskava, ki pa doslej ni rodila še nobenega uspeha.

Črno morje zamrznilo
Beograd, 10. jan. p. Beograd in ves južnovzhodni del države je zajel hud mrznil val. V Beogradu je mraz že huji, ker brije znana beograjska košava. Ulice so skoraj prazne, ker nihče, kdor nima nujnih poslov, ne gre z doma. Veter je tako močan, da ovira ves promet in je celo nemško potniško letalo, ki vozi na progi Atene-Solun-Beograd-Berlin moralo ostati v Beogradu, dočim v Solunu zaradi silnega viharja sploh ni moglo pristati. Mrznil val je zajel tudi vso Bolgarijo. Mraz je tako silen, da je zamrznilo celo Črno morje, kar je izredno redek pojav.

„City of Flint“ na povratku v Ameriko
Washington, 10. jan. br. Državno tajništvo je danes objavilo, da je ameriška ladja »City of Flint«, ki so jo svojočasno Nemci odvedli v Murmanski, zapustila norveško luko Norwick in krenila proti Ameriki. Ladjo pričakujejo že te dni v New Yorku.

Da bodo nevidni...

Finski topničarji nosijo v snegu bele plašče, ki jih delajo nevidne v zimski pokrajini

Letala z 8.000 km akcijskim radijem

Iz Washingtona poročajo: Dva ameriška letalska inženirja napovedujeta v svojih poročilih, katera je predložil ameriško kongresu nacionalni konsultativni odbor za aviacijo, da bo ameriška industrija v enem letu ali najkasneje v 18 mesecih lahko vzela v delo novo konstrukcijo letal, katerih akcijski radij bo znašal blizu 8000 km in ki bodo lahko razvijala brzino do 800 km na uro. Ameriški inženirji v svojih poročilih poudarjajo, da se bo ta veliki napredek v letalstvu dosegel z nekaterimi razmeroma preprostimi izboljšavami v prvi vrsti v gradnji kril ter v hlačenju in sinhronizaciji pogonskih motorjev. Te izboljšave se sedaj preizkušajo v raznih aeronavtičnih laboratorijih Zedinjenih držav, ki pa o doseženih rezultatih ne morejo izdati nobenih podrobnosti. V poročilih ameriških inženirjev se da razbrati le toliko, da bo konstrukcija kril za tretjino močnejša kakor sedaj, ter da bodo pridrugičeni pri novih letalih tudi propelerji. Motorji bodo uporabljali požlahtnjena goriva, ki vsebujejo na enoto teže večjo energijo kakor doslej.

Strup z električnim žgečkalom

V kakšnih farmah in zooloških vrtovih uporabljajo v novem času poseben postopek, da pridobijo iz strupenjač strupeno snov, ki jo potrebujejo za zdravilne namene. Ta strup kačam tako rekoč žgečkajo. Strupene žleze jim dražijo z električno nabito žico. Električni udarci prisilijo žleze, da izbrizgajo svoj strup, ki ga dražilci strežejo v posodo.

Sestanek v Benetkah

Madžarski zun. minister grof Csaky in njegov italijanski tovariš grof Ciano na sestanku v Benetkah. Posnetek je bil napravljen v beneškem hotelu...

Na tleh leži...

Aeroplan ruske vojske, ki so ga Fini zbili na zemljo

Novi angleški vojni minister

Osebnost sira Olivera Stanleya — Tretji vojni minister s priimkom Stanley

Sir Oliver Stanley s svojo soprogo, lady Stanleyevo, ki se je nedavno mudila v Jugoslaviji

Novi angleški vojni minister Oliver Stanley izvira iz stare angleške rodbine grofov Derbyjev, ki zavzemajo že mnoga pokolenja važna mesta v političnem življenju. Rodil se je l. 1896., obiskoval je etonski kolegij, v svetovni vojni je postal major in se je po njej posvetil študiju prava. Kmalu pa je svojo odvetniško prakso zamenjal z delovanjem na londonski borzi, kjer je bil med drugim mešetaril z delnicami.

L. 1923. je v Liverpoolu prvič kandidiral za spodnjo zbornico, a šele naslednje leto so ga v Westmorlandu izvolili. L. 1931 je postal v nacionalni vladi državni tajnik v notranjem ministrstvu, 1933. pa prometni minister. Naslednje leto je zamenjal ta položaj s položajem za ministra za delo, a v novi vladi l. 1936. je prevzel vodstvo naučnega ministrstva. V maju 1937. ga je Chamberlain pozval v svoj kabinet kot trgovinskega ministra, kar je

ostal do sedaj, ko je prevzel vojni ministerstvo. Deloval je torej v najrazličnejših strokah. Poročen je z lady Mauren Steewartovo, eno izmed hčera lorda Londonderryja.

Stanley je že tretji britski vojni minister tega imena. Prvi je bil njegov stric, Frederic Arthur Stanley, ki je bil vojni minister l. 1878. v vladi premiera Disraelija. Drugi je bil Fredericov sin, Edward George Stanley, ki je zaval za položaj l. 1916. in l. 1922. Praded sedanega vojnega ministra, Edward Geoffrey Stanley, pa je bil v letih 1866. do 1868. ministrski predsednik. Njegov sin, Edward Henry Stanley, je bil državni tajnik v Indiji, državni tajnik zunanjega ministrstva v kabinetu svojega očeta in pozneje v l. snailjevem kabinetu. Pozneje je stopil v liberalno stranko in je postal državni tajnik za kolonije.

Prvi napad s podmornico

Neuspeh poskus Napoleona Bonaparte proti Angliji

Podmorniška vojna je starejša, nego si običajno mislimo. Prvi napad s podmorniško ladjo se je izvršil med celinsko zaporo, ki jo je odredil Napoleon Bonaparte l. 1812. proti Angliji. Ob vходу v pristanišče New London je bila zasrana angleška ladja »Ramillies«. Nekega večera je zagledala straža na njenem krovu v neki oddaljenosti čuden predmet, ki je moral malo iz morja in se ji bližal. Prilicila je takoj posadko, a ko je ta prišla, ni bilo ničesar več videti.

Straža so imeli še za norca, češ da je malo pregledoboko pogledala v steklenico z rumom. Toda že čez kratek čas se je skrivnostni predmet pokazal spet na površju, tokrat čisto v bližini. Kapitanu se

stvar ni zdel popolnoma v redu in je odredil, naj takoj dvigne sidra, da odpičevo iz nevarnega vodovja. Kakor se je pozneje izkazalo, je poskusila primitivna prednica današnjih podmornic priplavati do vojne ladje, izvrtati vanjo luknjo in to napolniti z razstrelivno snovjo. Samo s tem, da je »Ramillies« hitro odpičala, je preprečila svojo pogubo.

ANEKDOTA

Filozof Schopenhauer je del svojega tmetja naložil v neko banko v Gdansk, ki je med Napoleonovimi vojnami zašla v težave in mu je ponudila 30odstotno poravnavo. Schopenhauer je pa kategorično zahteval vseh 100 odstotkov in je svojo zahtevo takole podprl:

»Če se boste izgovarjali z nezmožnostjo za plačilo, vam bo z znamenitim dokaznim načinom, ki ga je Kant uvedel v filozofijo, dokazal nasprotno, namreč z zaključkom od morati na moč, to se pravi menico bom iztožil. Kakor vidite, je človek lahko filozof, ne da bi moral biti norec.«

In prejel je ves svoj denar...

VSAK DAN ENA

Raztreseni profesor.

(Söndagsnisse Str.)

Enakost v prehrani

V Angliji izvajajo te dni reforme glede prehrane, t. j. živila se bodo odslej prejemala samo na zbirališčih. Anglijski kralj, kraljica in vsi člani kraljevega doma bodo prejemali živila, predvsem slanino, gnet in maslo ter sladkor samo v količinah, ki odgovarjajo obrokom za trgovske potnike in druge osebe ki so mnogo na poti.

Kraljica Elizabeta je določila, da se sme ta servirati pri obedu in pri večerji največ po dve jedi. V zameno za ostalo pride na mizo več povrtnin in sadja. Na vrtu Windsorškega gradu preurejajo že zdaj okrasne grede za sejanje in sajenje pomladne zelenjave.

Dobra čajna letina v Rusiji

Iz Moskve poročajo, da je bila zadnja letina čaja v Georgiji in Azerbejdžanu zelo dobra. Nabrall so 45 tisoč ton čaja, t. j. 10 tisoč ton več nego lani. Prvič so ob tej priliki noželi čajne liste v ozemlju Krasnojarska, kjer so rastline izvrstno obrodile.

„Resni Pariz“

Francoska prestolnica po štirih mesecih vojne

Pariz, 1. januarja

Morda najbolj čudna vojna vseh časov je sprememba v resno mesto tudi »svetovno prestolnico«, kakor Francozi tako radi nazivajo svoj Pariz. Sprememba se bolj opazja ponoči kakor podnevi. Podnevi komaj spoznaš, da je Pariz v vojnem stanju, Uniforme so bolj pogoste samo proti koncu tedna, ko prihajajo mobilizirani Parižani na kratke dopuste k svojem. Tudi plinska maska, ki je v prvih tednih vojne dajala svoj pečat oblekam Parižanov in Parižank, je sedaj že skoraj popolnoma izginila. Drugi varnostni ukrepi proti zračnim napadom pa so še v polni veljavi. Dragoceni spomeniki, pročelja cerkva in zgodovinskih stavb so slej ko prej zavarovani z vrečami peska. Številna zaklonišča so vsak hip pripravljena, da sprejmejo prebivalce svojega okoliša. Tudi zatemnitev se strogo izvaja. Izvedena je skoro dovršeno, tako da ponoči res ni videti nikjer nobene luči. Nočni promet je zaradi tega seveda precej manjši, kakor je bil v mirni dobi, a v primeri z onim v jugoslovenskih mestih še vedno zelo velik. Dasi vidi vozač za volanom komaj par metrov pred seboj, vendar ni slišati o večjih nesrečah, kar znova potrjuje prislovično spretnost pariskih šoferjev.

Francozi imenujejo sedaj svojo prestolnico »Paris serieux« (Resni Pariz). Vendar je tudi v tem pogledu še marsikaj popustilo. Odprta je zopet cela vrsta večernih in nočnih lokalov, varietetev, plesišč in drugih zabavišč. V znanem Casino de Paris zabavata poslušalce in gledalce Maurice Chevalier in Josephine Baker, ki nastopata v reviji »Paris-London«. Oba sta enako popularna in priljubljena tem bolj, ker oddida vsak teden za dan, dva na fronto ter tam prireja predstave za francoske in angleške vojake. Pred Božičem so odprli tudi »Folies Bergere«. Lucien Boyer zopet po-

Če še ne veš, zdaj izveš:

da so v Rimu začasno zaprli ljudske šole ker je mraz dosegel 37 stopinj pod ničlo;

da so v Tarentu splovili novo italijansko podmornico »Raffaele Tammantini«;

da je rumunska vlada zopet dovolila prodajo bolgarskih listov na svojem ozemlju;

da se bo začel dne 21. januarja reden letalski promet med Berlinom in Moskvo; da je nedavno umrl ameriški filmski zvezdnik Douglas Fairbanks zapustil 600.000 dolarjev svoji vdovi, manjša volila pa svojim prijateljem in znancem ter raznim ustanovam;

da je prejel prvo nagrado za klekljanje v Kaliforniji možki John Müller, ki je sicer uslužben kot predelavec v neki papirnici v Sacramentu;

da se odpravlja Eva Curie, raziskovalka in pisateljica, preko Lizbone v Ameriko, kjer bo imela predavanja o svoji materi;

da je umrl nemški kolesarski prvak Richter, ki je čisto nastopal v Franciji. Postal je žrtev smučarske nezgode. Bilo mu je 27 let.

Ženske v zastavljalnici

V zamorski republiki Liberiji se žene lahko dobesedno zastavijo. Kadar potrebuje možki denarja, privede svoje žene v zastavljalnico, dobi tam zanj določeno vsoto in jo lahko odkupi, ko mu to dovolijo prilike. Če pa tega ne napravi v določenem roku, mu zastavljavnica ženo proda na javni dražbi.

MICHEL ZEVACO:

Don Juan

ROMAN.

»Dragi Luis, tvoja pravica je, da me poizkusiš ubiti, le tega nikar ne govori, da je bilo milo Lavro groza moje ljubezni. V tem se motiš, Zafra, kolnem se ti, da se motiš!«

Girena je vstal. Bil je lep plemeč v cvetu mladosti. Rekel je:

»Vsi veste, gospodje, da je šla moja nevesta pred dvema mesecema vkljub mojim prošnjam in prošnjam svoje rodbine v samostan. Znano vam je, da je bila Rosina mati pred tremi dnevi poklicana v hišo sester dominikank. Ko se je vrnila domov, me je povabila k sebi. Tako sem zvedel, da Rosa umira. Zvedel sem tudi, zakaj se je bila živa pokopala... in ti to veš, Juan Tenorio. Ne veš pa, da sem prisegel Rosi maščevanje. Takšen otrok... sedemnajst let ji je bilo... da se ti ni zasmilila! O sebi niti ne govorim, ki sem bil tvoj prijatelj in sem te ji bil predstavil, o sebi, ki si mi uničil življenje. Tko pijem tudi jaz na tvoje zdravje, Juan, in ti kličem zbogom!«

»Ubij me, le ubij me!« je s hlipajočim glasom zaklical don Juan. »Ubij me. Fernando dragi! Toda ne podkajaj Rosi, da je zahtevala, naj jo maščuješ s tem, da storiš meni zlo. Tega ti ne verjemem, in če vztrajaš pri tem, ti v oči povem, da lažeš!«

8 Grof de Girena je počasi izrl bodalo in ga zasadil tja, kjer so tičala že tri.

Ta štiri bodala so bila s svojimi ročaji podobna križem; četvorica gospodov se je priklonila pred križi, upognila kolena, se vzravnila in v znamenje nepreklicnega sklepa iztegnila roke.

»Torej smo enih misli?« je nato vprašal Caniedo.

»Enih misli!« so odgovorili tovariši.

»Juan,« je Caniedo nadaljeval, »ne ponujamo ti dvochoja. Tu gre za izvršitev obsedbe. Preveč gorja si zakrivil, da bi ti mogli priznati. Sam priznaj, da tako ne more iti naprej. Torej te ubijemo... Ali se misliš braniti?«

»Do poslednjega diha!« je odgovoril don Juan.

»Na vaše zdravje, gospoda!« — to reki je z zaljubljenjo počasnostjo izpraznil čašo, ki si jo je bil nalil. »Evo vam dobrega bodala, ki ga je osebno skoval zame slavi Negrolu v Milanu!«

In ga je zasadil v mizo, onim štirim nasproti.

»Samo zase je vašim štirim kos! Dva in dvajset let mi je, plemeniti gostitelji. Dolga pot se odpira mojim očem, obrobjena s cvetjem, sladka od vonjav, ožarjena od čarnega solca ljubezni... O življenje, sladko življenje, še vedno se mi smeja, in če umrem, te bom v trenutku svoje smrti blagoslovil in v mojem poslednjem pogledu bo žalost za teboi... Neskočite dragi prijatelji, hrbta zame slavi Juana Tenoria, pa boste videli, kako zna braniti svoje sanje.«

»Trenutek!« je rekel Caniedo in zadržal tovariše. »Prav imaš, da se braniš, Juan. Toda o izidu

ne more biti dvoma: živ ne pojdeš odtod. Ker smo pa kristjani, nam brez strahu povej svojo poslednjo voljo, če jo imaš. Na zveličanje svojih duš ti obljubljam, da bo izpolnjena. Kaj ne, gospodje?«

Tovariši so iztegnili roke nad križi svojih bodal, kakor bi hoteli reči, da se zavezujejo s prisego.

»Poslednjo voljo?« je dejal don Juan. »Seveda jo imam. In če jo hočete izpolniti, čujte jo: skrbite, da ostane moja smrt tajna. Izmisle si dolgo potovanje, kar koli vam drago... samo glejte, da o n e ne zvedo! Naj ne zvedo, naj zmerom upajo! O Christa, o Silvia, o Rosa, o Flor, o Pia, o Carmen, o Lavra... ve vse! Kdo ve, kakšen obup bi zasneli vaše duše, če bi vam povedali, da dona Juana ni več!«

»Velja!« je rekel Caniedo. »Zgodi se, kakor želiš. Zastran tega lahko mirno umreš. In zdaj se brani, Juan Tenorio, kajti zdaj te naskočimo!«

Izdrli so bodala iz mize, in don Juan je storil takisto.

Caniedo in Girena sta krenila okrog mize z leve strani, Veladar in Zafra sta storila isto z desne.

Juan Tenorio se je bil zadržal umaknil do zidu, na katerega se je neslonil. Tu je skrčen in smrtno blede z bodalom v pesti pričrkoval napada, med tem ko so se mu zbiral na licu debele potne kaplje in mu padale na roke.

Četvorica se je zbrala sredi dvorane, tako da je imela mizo za hrbtom. Tu so za trenutek obstali. Na njihovih obrazih ni bilo sovraštva, ampak nekaj strašnejšega: prepričanje, da je ta, ki ga ho-

čejo ugonobiti, divja, nevarna, nečloveška in strupena zver.

In zdajci, kakor na dano znamenje, so krenili naprej...

Toda v istem hipu so osupnili. Okameneli so. Za njimi se je bil oglašil strahovit hrust in trušč! Razbiti kozarci so zvenketali! Krožniki so odskakovali, steklenke so se prevračale in trkale druga ob drugo! Vse, kar je bilo na mizi, se je podiralo in rušilo!

Ozrlj so se in prepadeni videli, da se miza postavlja pokonci!...

Da, stala je pokonci, na dveh nogah, vzpeta kakor besna kobila! Težko je padla nazaj na prednje noge, se znova vzpela, znova padla... udarjala in udarjala z nogami ob tla, kakor udarja razjarjena žival... In zdajci je obmirovala. Človek bi bil rekel, da si nabira novih moti!...

Kako so se našli vsi štirje v gruči pred vrati, uboge drhteče človeške cunje, ki jih je bil zajel vihar skrivnosti, sami niso vedeli. Z našteženimi lasmi, spačenimi obrazi in blaznimi očmi so buljili zdaj v mizo, zdaj v Juana Tenoria, ki je slo-nel ob zidu, sam blede kakor prikazen in ves negiben od groze. In zdajci... glej!...

Miza! Miza se je zdržnila... vztrepetala je... oživila!... Udarci so se oglašili v nji, ne nad njo ne pod njo, ampak v nji... In nato se je mahoma zganila... krenila naprej, se zkrnila počez, da je bila podobna velikanski rakovici... in tako je prihajala... tako je tekla...

Miza se je zapodila proti dnu Juanu!...

Razgovori in stiki v Beogradu:

Niko Bartulović

Leta 1929. je izdala »Srpska književna zadruza« roman Niko Bartulovića »Na prelomu«. Pisatelj, pripadnik radikalno-nacionalistične generacije, ki se je pred svetovno vojno iskala in združevala po vsem slovanskem jugu, je opisal v romanu razočaranje tega revolucionarnega pokolenja v stvarnih razmerah naše družbe po svetovni vojni. Glavni junak romana Ivo Tadić se z vso svojo generacijo znajde na mučnem prelomu. Kaj storiti, kam usmeriti svoje delo?

Niko Bartulović, ki je med svetovno vojno v mariborski ječi in drugod trpel za svoje prepričanje, in ki je začel takoj po amnestiji pripravljati časopis z izrazito jugoslovanskim programom (»Književni jug«), je ohranil tudi v današnji razmeri vojo do akcije in razpoloženje za borbo. O tem pričajo njegove izjave za našo anketo. Ta krepki dalmatinski otočan stoji neomoljivo na razvalinah mnogih svojih načrtov. Avtor romana »Na prelomu«, drame »Kuga« in mnogih povesti iz življenja Dalmatincev in nacionalne mladine, si danes, ko so mnogi manjzastupljeni bojovníka za Jugoslavijo zavzeli dobro plačana mesta, služi vsakdanji kruh z urejanjem sokolskega tiska. Pisca najobsežnejše srbskohrvatske študije o županččinu in Cankarju, propagatorja naše literature onkraj Kope in Sotle, pač ni bilo mogoče pozabiti pri anketi o slovensko-srbskih kulturnih stikih.

G. Niko Bartulović se je odzval moji želji s prijateljsko simpatijo, ki ga vedno veže s slovensko kulturo in posebej se z našim »Jutrom«.

Izjavil je naslednje:

Sizifovo delo?

Lahko bi se zdelo, da je delo za ustvaritev duhovne in kulturne skupnosti južnih Slovanov Sizifovo delo, kajti po zunanjih znamenjih današnje doba z njegovo psihozo in trgovačnim »inatom« bi lahko sklepali, da je porušeno vse, kar smo prej dosegli. Vendar je za vse tiste, ki so se odločili, da nikakor ne podležijo ne psihozi in ne »inat«u, kamoli hysteriji, vse to zelo maljivo. Prav danes, malo pred najnim razgovorom, sem prebral govor g. dr. V. Mačka, ki ga je imel v beografski patriliji, in sem našel v njem novi argumenti, ki govori v prid temu gledanju.

— Gospod dr. Maček ni vse do nedavnega niti črnil o jugoslovenstvu ali slovanstvu, ne zato, ker b. tega ne imel v krvi in v siču, marveč zato, ker je tako zahteval duh političnega boja. In glejte, kako se je nenadno vse zasukalo! V istem času, ko nekateri zmagovalci proslavljajo »likvidacijo strosmajerovine« (sprememba imena Jugoslovanske akademije!) je najlegitimnejši predstavitelj širokih hrvatskih slojev proglasil Strossmayerja za enega največjih Hrvatov in Slovanov, ter je navdušeno govoril o njegovem slovanstvu in jugoslovenstvu. Sam je pr. znal, v čem je razlog: »Sedaj ni več boja« — je dejal, — »sedaj se lahko s polno paro obrnemo v slovanstvo in jugoslovenstvo«.

Potemtakem je jugoslovenstvo takoj tu, kakor hito ni psihoze in »inata«. Tako bo tudi z delom na kulturnem področju. Vnapij znaki se s. s. lahko z. brezupni: pretrgane so skoraj vse vezi med našimi Matičami, našimi Akademijami, našimi literarnimi združenji in revijami, našimi organizacijami intelektualcev itd., medtem ko so poročila o srbskem in slovenskem kulturnem z vpljuju v hrvatskih listih skoraj popolnoma izginila, a do neke mere tudi nasprotno. Vse to je pa le prehodni pojav.

Nekoč in zdaj

— Vprašujete me o nekdanjih časih, ki se jih tudi vi dobro spominjate. Zlasti se onih pred svetovno vojno in za časa vojne, ko smo s pokojnim Avgustom Jenkom, ki je pozneje junaško padel na Ceru kot srbski protovojvoda, pa z bratoma Fabjančičema, Janžetom Novakom, Endiljanjem, Kozakom in z drugim, slovenskimi tovariši iz »Preporoda« ustanovljali v Ljubljani »Glas Juga«; ko smo v »Vedi« sodelovali pri anketi o jugoslovanskem kulturnem edinstvu in ko smo sredi vojne Tomislav Krizman, Kosta Strajnić in jaz obiskali Ljubljano, da se s Cankarjem, Župančičem, Igom Grudnom, Ilesičem, z bratoma Kozakom, Albrechtom, Novčanom, Ivom Sorlijem, Levstikom in z drugimi spoznamo, med gledanje skupne jugoslovanske revije »Književni jug«. Ta revija je res uspešno izvrševala svoje poslanstvo v tistih odločilnih časih. Bila je polna srbskih, hrvatskih in slovenskih prispevkov, vsak je lahko pisal v svojem jeziku in v poljubni pisavi, vsi pa smo pisali v istem duhu in v nobenem primeru ni nastal med nami kakšen nesporazum. Kako se je v tedanjih časih širilo med Srbi in Hrvati poznanje slovenske literature, in kako stoji stvar danes?

— Ker sem bil znan kot poznavalec slovenske literature, sem dobival z vseh strani vabila, da jim pošiljam prevode in članke, a odlični srbski književniki so mi pisali navdušena pisma, ker sem v svojih člankih razodel lepote Cankarja, Župančiča in drugih. V nekaj mesecih smo razprodali 4000 izvodov majhnih h. Srbov in Hrvatov namenjenih slovarjev slovenskega jezika, — toliko je bilo tedaj zanimanja za medsebojno spoznavanje in takšen je bil val ljubezni in smisla za duhovno življenje!

— Niti za hip nisem izgubil vere, da se bodo ti časi ponovno vrnili, celo tedaj ne, ko je nasprotna stran triumfirala v prepričanju, da je za vedno zabila klin med Srbe, Hrvate in Slovence, in ko so v naših revijah demonstrativno beležili tudi najbolj malenkostne pojave tujih narodov, a vztrajno bojkotirali vse, kar se je dogajalo na kulturnem področju pri najbližnjih bratih. Danes postaja že jasno, da taki ljudje niso imeli smotra »afirmirati individualnosti«, marveč zasedati nerazpoloženje do drugih in omalovaževati ostale dele naše skupnosti, kar je v bistvu negativno stal še in se mora prej ali slej končati s polomom.

Treba je nadaljevati!

— Sedaj je treba spet zasukati rokave! Mi ki smo ostali zvesti ideji duhovnega in kulturnega zblizevanja Srbov, Hrvatov, Slovencev in Bolgarov ter zvesti jugoslovanski duhovni skupnosti; mi, ki smo stari delavci pri tem delu, moramo nadaljevati tam, kjer se je zaustavilo. Za nas ni nikakih razočaranj in ne poviča za kogarkoli, celo ne do tistih, ki so delno ali popolnoma podlegli psihozi, ker verujemo, da se bodo

mnogi izmed njih ponovno vrnili k tem plemenitim prizadevanjem. Marsikje se bomo morali vrniti nazaj, ponekod celo na same začetke. Kmalu pa bomo spoznali, da prejšnje delo vendarle ni bilo Sizifovo delo, da ni bilo zaman, marveč da je zapustilo mnogo obdelanega terena. Samo da je bil ta teren poplavljen od politike in politikantstva, ki sta lahko v danih primerih največja škodljivca za duha in kulturo.

— Prav zaradi tega ne smemo ponovno za ti v skrajnosti in v toge dogmatizme. Pred svetovno vojno je redko kdo v toliki meri populariziral med Hrvati srbsko književnost kakor A. G. Matoš in je tako do prinesel znaten delež k medsebojnemu zblizevanju, čeprav je Matoš teoretično pripadal stranki, ki je zaničevala Srbe. Ta primer je sicer malo preveč paradoksen, vendar pa književnik in umetnik, ki čuti slovanstvo in ki deluje za medsebojno spoznavanje in potemtakem za zblizevanje južnoslovenskih rodov, mora veljati za dobrodošlega sodelavca tudi tedaj, če naglašaja

Srbsko-hrvatske polemike

»Jutarnji list« razpravlja v uvodniku o miselnosti posameznih strank in politikov ter prihaja do zaključka, da se ta miselnost ne da menjati preko noči. Tako je treba tolmačiti po sklenjenem sporazumu tudi delo in metode raznih političnih činitelev, ki so vse prej, kakor v skladu z duhom sklenjenega sporazuma. Nato list nadaljuje:

»Izjave in nastopi nekaterih prvakov JRZ dokazujejo, da se stvarno ni prav nič spremenilo mišljenje gotovih krogov, ki so navajeni vladati z nam tujimi in nenavadnimi metodami. Te metode postajajo že sistem. Njihov namen je ustvariti s foteljev sporazuma nesporazum med srbskim in hrvatskim narodom. Naravnost pekleni ožnj se je vsul na Hrvate v vprašanju Bosne in Hercegovine. In vendar je dr. Maček izjavil, da je opredelitev Bosne in Hercegovine zadeva ljudstva v teh krajih. Prav tako se vsiplje ožnj na Hrvate in njihove predstavnike s službene strani v vprašanju Vojvodine. Tudi v tem vprašanju je nespremljivo stališče dr. Mačka, da je vprašanje Vojvodine zadeva tamošnjega prebivalstva. JRZ pa medtem dokazuje, da v Vojvodini ni Hrvatov, na drugi strani pa, da so v Bosni samo Srbi. Zakaj naj ne bi imeli Vojvodinci pravico biti to, za kar se smatrajo? Kdo ima pravico negirati vojvodinskim Hrvatim in naj jih je potem kolikor koli že, da so Hrvati? Nam se zdi, da je vodilni motiv vsega tega dela strah pred svobodno voljo naroda.«

»Hrvatski dnevnik« komentira v uvodniku božično poslanico predsednika HSS dr. Mačka pravoslavim Srbov. V uvodniku pravi glasilo dr. Mačka da zahtevajo življenjski interesi države nadaljnje vodnje politike sporazuma, ki koristi ne samo Hrvatim, nego tudi Srbov: »Vsako oddaljevanje od te politike bi lahko hudo škodovalo državi in z njo tudi srbskemu narodu.«

Odmevi »Slovenčevega« napada na masone

Ponovni napad ljubljanskega glasila JRZ na framasone, izvršen tokrat v silno ostri obliki, je vzbudil v Beogradu precej pozornosti. V političnih krogih se govori, da zasleduje ta napad konkretne taktične cilje in da je njegova ost naperjena proti zvestim osebam, ki igrajo danes vidno politično vlogo. »Slovenčev« članek je objavilo tudi večerajšnje »Vreme«, glavno glasilo JRZ, »Semouprava«, pa o aferi slej ko prej molči.

Beograjski novinarji se obračajo na vse strani, da bi izsledil, kaj pomeni »Slovenčev« zagonetne črke A. M. I. ki po poročilu ljubljanskega lista predstavljajo neko instanco, pred katero se je vršila ali se je imela vršiti razprava o marsejskem umoru. Ta razprava se je svoj čas vršila, kakor znano, pred dvema forumoma: pred francoskim kazenskim sodiščem v Aixu, kjer so bili atentatorji obsojeni, in pred Društvom narodov, ki je razpravljalo

svojo srbsko, hrvatsko ali slovensko kulturno individualnost. Treba je samo, da nadaljujejo pot po sledovih Strossmayerja, Njegoša, Krika, Kranjčevića, Škerlića, Askera, Cankarja, Župančiča itd., pa bodo »benemeriti de Jugoslavije« ne glede na to, na kakšne formule in programe bodo pristegali!

Naloga pisateljev in umetnikov

— In da bo prišlo do tega morda že v doglednem času, o tem sem trdno prepričan. Jugoslovenstvo kot ideja enako kot konkretno ustvarjanje današnje države je bilo najprej ideal pesmikov, znanstvenikov in umetnikov, nato šele ideal politikov. Ljudje duha in umetnosti bodo zopet postali pionirji in popravili marsikaj: kar so slabi politiki pokvarili, že začnemo razlikovati med škodljivci in ljudmi dobre volje, in ko se bodo na isti strani zbrali vsi ljudje dobre volje, ki spoštujejo medsebojne razlike v mišljenju, a so voljni ponuditi, drugim roke za skupno delo pri tistem, o čemer mislijo, da je dobro, lepo in koristno, — tedaj bo akcija za kulturno spoznavanje in ustvarjanje duhovne skupnosti vseh južnih Slovanov zopet dobila novi nezmanjšani vzgon ter bo privedla k novim in dokončnim uspehom.

Tega bi se morali posebno zavedati tisti Srbi, ki danes hujskajo srbske meščane in kmete proti Hrvatim in banovini Hrvatski. Ti ljudje bi se morali tudi zavedati, da so voditelji SDS po večini veliki srbski rodoljubi, ki so imeli pri vseh svojih akcijah vedno še posebej pred očmi interese srbskega naroda in Srbov med Hrvati. Ti ljudje se zavedajo, da more imeti srbstvo v hrvatskih krajih brez sodelovanja s Hrvati samo začasen vpliv na oblast v teh krajih. Hrvati so pripravljeni sodelovati samo z onimi Srbi, ki spoštujejo hrvatski narod in njegove pravice. Samostojni demokrati so naši stari zavezniki v preteklih borbah, v katerih si ti tudi stekli naše zaupanje.

Beograjski »Telegram« objavlja izjavo nekega odličnega srbskega javnega delavca iz onega dela Hercegovine, ki je pripadal banovini Hrvatski. V izjavi pravi ta srbski javni delavec, da je stališče Srbov v banovini Hrvatski povsem jasno: »Mi bomo banovini Hrvatski prav toliko vdani, kolikor bo vdana banovina Hrvatska kraljevini Jugoslaviji. Naša ljubezen do banovine se bo ravnala po ljubezni, ki jo bo izkazovala ta naša skupni državi. Pravice, ki nam jih obljublja »Hrvatski dnevnik«, mi sploh ne zahtevamo, niti ne pričakujemo ne od njega ne od banovine Hrvatske. Te pravice smo si priborili s svojimi borbami za svobodo in zedinjenje. Nikakor pa mi res, da smo mi že načelno proti banovini Hrvatski. Mi se bomo ravnali pri urejanju naših odnosov z banovino Hrvatsko po tem, kako bo ona uredila svoje odnose do države. Nam je povsem vseeno v kateri banovini služimo svojemu kralju, državi in narodu.«

Akcija JRZ med Srbi v banovini Hrvatski se medtem nadaljuje. V kninskem srezu (ki je po večini srbski) njeni agitatorji pobirajo podpise za odepitev od banovine Hrvatske in za pridruženje k vrbaski banovini.

Beleške

Adam Pribičević

o jugoslovenstvu

Bivši predsednik Samostojne demokratke stranke Adam Pribičević je napisal v božični beograjski »Pravdi« članek »Zlom jugoslovenstva?« V članku čitamo:

»Tudi pokojni Stjepan Radč je bil Slovan in Jugosloven. V programu njegove stranke, ki ga je on sestavil, stoji še danes načelo, da so Srbi in Hrvati en narod. Drugače tudi ni mogel gledati na to vprašanje človek njegovega kalibra. Ako bi se tudi zgodilo, da bi njegova stranka spremenila to točko svojega programa, kakor je spremenila Jugoslovanska akademija znanosti in umetnosti v Zagrebu svoje ime, nas to ne bi spravilo z naše poti. Mi ne bi pustili pasti jugoslovanske zastave niti tedaj, če bi jo pustilo pasti hrvatstvo kot celota. Naj bodo naši ali hrvatski grehi nad veliko jugoslovansko mislijo še tako veliki, končno bo ta misel le zmagała. V to verujemo tudi danes, ko je v začasnem zatonu. Verujemo pa zato, ker verujemo v svoje življenje, in ker vemo, da brez jugoslovanske misli ni življenja niti za Srbe, niti za Hrvate, Slovence in Bolgare.«

Kdaj bodo volitve

Beograjska »Politika« razpravlja o skupščinskih volitvah ter poudarja, da se o tem vprašanju po zadnji seji ministrskega sveta zopet mnogo govori. Razpis volitev pa je odvisen od več okoliščin notranje in zunanje politike. Zlasti med Srbi še ničesar ni storjeno, da bi se bil pripravil teren za volitve. Med Srbi pa bo verjetno sporazum od 26. avgusta predmet volilne bitke. Kakšno je pri Srbih razmerje sil med protivnički sporazuma in njegovimi pristaši? Ali je v interesu državne politike, da se baš na tem problemu pomerijo sile? Končno zahteva tudi mednarodni položaj nacionalno enotnost, disciplino in sloglo. Na vseh stra-

okviru srbske edince dobiti svojo samoupravo za vse posle in interese, ki se neposredno tičejo naroda. Glavno pa bo, da dobimo pošteno ljudsko vladavino, ki je more dati le zedinjena moč naroda naše krvi in jezika brez ozira na ime in na vero.

G. Davidović končno poziva Bosance in Hercegovce, naj bodo složni, ker le tako bodo mogli priti do uresničenja posebnih zahtev svoje pokrajine v splošni borbi za uvedbo zdravega stanja v Jugoslaviji.

Hrvatske pritožbe

Hrvatski listi se pritožujejo, da še vedno ni uvedena enakopravnost med Srbi in Hrvati, četudi je preteklo že skoraj pol leta od sklenitve sporazuma. »Obzore«, ki pa navadno pri takih stvareh zasleduje še svoje posebne cilje, piše o tem med drugim:

»V drinski, zetski in vrbaski banovini Hrvati katoličani sploh ne pridejo do besede v državni in samoupravi službi. Vsi trije bani in podbani so Srbi, enako tudi ogromna večina uradnikov. V Sarajevu nimajo Hrvati niti enega zastopnika v mestnem svetu. V vseh treh banovinah sploh nihče ne računa s Hrvati. Vse tiskovine so tiskane v cirilici. V šolah uče beograjsko narečje in se praznuje samo srbski prazniki. Prav tako ni izvedeno načelo enakopravnosti v glavnih državnih ustanovah, v diplomaciji in v visoki uradniški hierarhiji. Vse bolj se množe znamenja, da so v Beogradu še vedno na delu krogi, ki se ne morejo uživet v misel, da je centralizem za vedno pokopan in da bo treba pričeti z izvajanjem resnične enakopravnosti.«

Afore v zagrebski

delavski zbornici

Kakor smo že zabeležili, je nova uprava zagrebske delavske zbornice odstavila zborničnega glavnega tajnika Pfeiferja z utemeljitvijo, da njegovo poslovanje ni bilo korektno. Zagrebski listi poročajo sedaj, da sta bila odpuščena še dva nameščena, Adam Katić in Ivan Restović. Oba sta osumljena, da sta sodelovala pri demonstracijah in izgedih ki so bili jeseni v Zagrebu. Ali sta odpuščena zaradi tega ali pa iz drugih razlogov, iz časopisov ni razvidno.

Zabeležili smo že, da je zagrebska delavska zbornica izstopila iz osrednjega tajništva delavskih zbornic v Beogradu. Sedaj se ji je pridružila tudi splitska zbornica. Obe skupaj hočeta osnovati posebno hrvatsko sindikalno zvezo, ki bi se kot taka dala direktno registrirati pri mednarodnem uradu dela v Ženevi.

Nadškof šarić poziva

Hrvate k slogi

Glasilo sarajevskega nadškofa dr. Šarića »Katolički tjednik« poziva v uvodniku Hrvate k slogi in solidarnosti. Zavrača mišljenje tistih, ki pravijo, da so Hrvati že vse dosegli in da sda lahko začno z medsebojnim obračunavanjem. Med drugim piše:

»Nismo še dosegli vsega, kar smo želeli, in tudi to, kar že imamo, še ni povsem sigurno. Definitivna ureditve države je šele na pomolu. Glavna borba nas še čaka. Bosna je naše odprto vprašanje. Četudi izločimo muslimane, je v Bosni še cela vrsta srezov, kjer imajo Hrvati katoličani večino nad pravoslavimi Srbi. Prav tako je še odprto bunjevsko vprašanje. Urejeno tudi še ni vprašanje definitivnih kompetenc. Kolikor pa smo jih dobili, jih bomo morali še dolgo krepko braniti, da jih zopet ne izgubimo. O zunanje političnem položaju, ki nam lahko vsak trenutek prinese najtežje preizkušnje, niti ne govorimo. Prav tako tudi ne govorimo o komunistični nevarnosti. Mi smo šele pričeli graditi svojo hišo. Zaradi tega je naravnost zločinsko zanašati v hrvatske vrste spor. cepljenje, postranske in neodgovorne akcije, kritikarstvo in intrige. Svoboda, ki smo jo dosegli, nas naravnost obvezuje k narodni disciplini.«

Stojadinovičevci v JRZ

V imenu nekdanjih Stojadinovičevih poslancev, ki so bili na konferenci JRZ v Ogulinu, kjer so posebno ostro napadali samostojne demokratke, se je oglasil v listih bivši poslanec Djura Crljenica, ki pravi, da so hrvatski pristaši JRZ kot zvesti pristaši šefa stranke g. Cvetkovića iskreni poborniki sporazuma med Srbi in Hrvati. »Bili pa smo in bomo nasprotniki slabega sporazuma. Srbi vedo, po katerih poteh morajo hoditi. Več ko sigurno je, da to niso pota, ki jih ubiha SDS. Postopanja SDS ne odobrava noben pravi in dobronamerni Srb.«

Ostavka ljubljanskega finančnega referenta

Finančni referent v ljubljanskem mestnem svetu profesor dr. Dermastija je podal ostavko na svoj položaj in menda tudi na svojo mesto v mestnem svetu. Ta njegov korak se spravlja v zvezo s politično pripadnostjo profesorja Dermastije, ki je pristal skupne bivše SLS, pod vodstvom dr. Ivana Stanovnika. Kdo bo njegov naslednik na važnem položaju, mestnega finančnega referenta, še ni odločeno.

Vprašanje Bunjevcev

V Subotici so se sestali v nedeljo Bunjevci, organizirani v »Subotički matice«. Sestanku, ki ga je vodil župnik Blaško Rajić, so prisostvovali tudi ministar za pošto dr. Josip Torbar, škof Budanović in senator HSS Josip Vuković. V svojem govoru je izrazil župnik Rajić svoje zadovoljstvo, da so se za zahteve Bunjevcev zavzeli Hrvati po svojih ministrih v Beogradu. Nato je razvil naslednji program zahtev:

»Bunjevci želimo hrvatsko šolo s hrvatskimi šolskimi knjigami. Nam so potrebne čitanke in učitelji, ki poznajo našo zapadno kulturo, naš božič in naše svetnike. Dočim imajo otroci madžarske in nemške narodne manjšine svoje šole, nimajo Bunjevci Hrvati nobene svoje šole! Bunjevska mladina se vzgaja v šolah z vzhodno kulturo in cirilskim pismom, dasti so Bunjevci vseskozi sami zapadnjaki. Bunjevci žele imeti vsaj toliko pravice, kolikor jih imajo naše narodne manjšine.«

V zvezi z govorom župnika Rajića je bila soglasna sprejeta resolucija, ki zahteva, da »dobe Bunjevci Hrvati čim prej hrvatske šole na osnovi zapadne kulture«.

Minister dr. Torbar je dejal v svojem govoru, da »Hrvati ne poznajo nobene razlike med Bačko in Baranjo ter Hrvatsko. Kdor tega še ne more razumeti, ga bomo o tem že prepričali. Ali ni strašno, da je 75.000 Hrvatov v Subotici skoraj brez hrvatskega

učitelja? Mi izpolnjujemo vse dolžnosti do države, zato pa tudi zahtevamo od nje, da izpolnjuje naše zahteve. In zahteve Hrvati v Bački in Baranji so zahteve vsega hrvatskega naroda.«

Začasna prestolnica Poljske

Posebni dopisnik lista »Paris Soir« je posetil francosko mesto Angers, kjer stoji začasna poljska vlada, in podal o svojem posetu zanimivo poročilo. Novi predsednik poljske republike Raczkiewicz stanuje v enem izmed številnih gradov angerske okolice. V gradu je bil takrat ravno svečan sprejem tujih diplomatov, akreditiranih pri poljski vladi. Pred vhom v grad je tvorilo častno stražo 50 poljskih vojakov, ki so strumno pozdravljali prihajajoče diplomate, med katerimi sta bila tudi poslanika Velike Britanije in Zedinjenih držav. Ministrstva so se naselela v mestu, zato po ulicah sicer mirnega mesta neprestano švigajo avtomobili s oznako »CD« (diplomatski zbor). Najbolj delaven se zdi general Yskorski, ki se čisto vozi v Pariz ali v Taboriški, kjer se ustvarja nova poljska vojska na francoskih tleh. Njegov orjaški avtomobil pozna že vsak meščan, zlasti ker mu sledi takoj voz z agenti javne varnosti, ki jim je poverjena skrb za generala. Minister zunanjih del Zaleski prihaja v urad takoj po zajtrku in ostaja v pisarni globoko v noč.

Iz Julijske krajine

Pred sodiščem na Reki je bil pred kratkim proces proti Vladimiru Stoki iz Trsta, ki se je brez potnega lista odpravil čez mejo. O tem poroča »Gazzettino«: Ribič Vladimir Stoka je bil od posebnega sodišča za zaščito države v Rimu obsojen na 20 let ječe zaradi dejanj, ki so bila političnega značaja. Ko je bil odpuščen iz zaporov, se je vrnil v Trst, a je bil tam postavljen pod posebno policijsko nadzorstvo. Nekega dne pa se je odpravil na Reko, kjer mu je uspelo prečkati mejo. O njegovem begu so bile obliči poučene šele iz pisma, ki ga je poslal v Trst svoji sestri. Reški karabinjerji so ga tedaj prijavili sodišču na Reki, ki ga je sedaj v njegovi odsotnosti obsodilo na tri mesece ječe in 2000 lir denarne kazni. — V Trstu pa je bil zaradi protizakonike bega čez mejo obsojen natakar Brudo Babuder na 4 mesece zapore in 3000 lir denarne kazni.

Javna dela na Reki. Reški mestni svet je na svoji proračunski seji odobril vsotjo javnih del, za katera bodo znali stroški skupno več milijonov lir. Spričo pomanjanka elektrike so se pričela pogajanja z neko družbo za elektrifikacijo, ki bo napeljala tok iz benediških elektrarn v mesto širšo okolico. Stroški za ta dela bodo znašali okrog 6 milijonov lir. Reško vodovodno omrežje se bo že v kratkem razširilo na Drenovo in še na nekatera druga predmestja. V to svrhu bo najeto posebno posojilo 1.75 milijona lir, a nekaj odstotkov izdatkov bo krila tudi država. Pokrajinski zavod za gradnjo stanovanjskih hiš namestila še to leto zgradi dva večja stanovanjska bloka in mu bo občina za to prodala nad 10 tisoč kv. m sveta za celih 67.000 lir. Za nadaljnjo ureditev starega mesta je bil določen kredit nad 750.000 lir. Proračun za tekoče leto določa skupaj 22.8 milijona dohodkov in 21.8 milijona izdatkov, tako da bi se dosegel prebitke enega milijona lir. Izdatki so povečani pri merjavi z lanskim proračunom po večini skoraj za 1.1 milijona lir.

Smrten padev. V tragičnih okoliščinah je v Kojsem umrl stari posestnik Ivan Simčič. Nekega večera ob koncu preteklega leta se je vračal domov. Spotoma se je spodtaknil in padel. Ne da bi vedel, si je prebil lobjanjo. Na pomoč sta mu prihitela dva mladeniča, ki sta videla, kako je padel. Dvignila sta ga, a Simčič je bil še toliko pri moči, da je menil, da bo še sam prišel do doma. Kljub temu sta ga fanta spremljala in sta ga na njegovo željo spravila na domači senik. Še ko sta se poslavljala, jima je Simčič dejal, da ne bo nič hudega in da ga le še prav malo glava boli. Naslednjega jutra pa je prišel na senik njegov 23 letni sin, ki je pričel očeta kakor po navadi buditi. Nazadnje je ves obupan doglal, da je oče mrtev. Starcu se je ponoči kri vili med možgane in je po kratkem smrtnem boju podlegel poškodb.

Za Italijo jo dobite pri tvrdki G. Parovel, Trst 9, Via F. Denza 3.

Velik požar je pred kratkim izbruhnil v Kuteževem pri Jablanici. Ogenj je nastal sredi noči na pospevstvu trgovca Josipa Celina na doslej še nepojasnjen način. Proti jutru je namreč nenadno pričelo goreti v hlevu in ognjen se je že nevarno razširil, ko so ga ljudje šele opazili. V hlevu so med tem že poginili trije voli, a ogenj se je širil na sosednji kozolet in prešel kmalu na to še na hišo. Okrog 10. dopoldne so prihiteli na pomoč gasilci iz Ilirske Bistrice. Vsačani so se dotlej sami zman prizadevali, da bi požar vsaj omejili. A tudi gasilcem ni preostalo drugega, kakor da so sosednje stavbe obvarovali pred ognjem. Poleg vseh treh stavb in živine je požar trgovcu uničil tudi mnogo poljskega orodja ter nad 100 stotov žita. Škoda, ki jo je ogenj napravil, so ocenili na približno 100.000 lir.

Na Kaninu in po sosednjih gorah je bila, kakor smo že poročali preteklo poletje izvršena cela vrsta vlovov v planinske koč in domove. Tatovi so odnesli iz njih mnogo odej, posode in še druge opreme. Vse je že kazalo, da vlomilcev ne bo mogoče izslediti, čeprav so si karabinjerji v Srpenci, ki so jim bili vloni prijavljeni, mnogo prizadevali, da bi prišli krivce. Te dni pa je neki Anton Di Lenardo iz Učee v Reziji skušal spraviti v denar nekaj ukradenih odej. Stvar je bila potlej kmalu pojasnjena. Di Lenardo in njegov sin Jakob sta bila aretirana in prepeljana v bovske zapore, kjer sta vloni tudi že priznala.

Za občinskega komisarja v Cerknem je bil pred dnevi imenovan fašist Luigi De Podesta. Njegov prednik, komisar dr. Antonio Grillo, je podal ostavko na ta položaj.

Kokus tekači

za hodnike in stopnišča
v vseh barvah v zalogi
pri Sever Rudolff,
Ljubljana, Marjin trg 2.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 30 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dupli in trinitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Službo dobi

Frizerka
dobi dobro službo v leto-
viškem mestu na Gorenjskem.
500 din plače in vso
okrobo. Ponudbe na ogl.
odd. Jutra pod šifro »Do-
ba delavca«.
678-1

Korespondentko

se dolgoletno prakso, per-
fektno v nemščini in slo-
venščini, po možnosti ita-
lijščini in slobohrščini.
Išče večje podjetje v Ljub-
ljani. Ponudbe na ogl.
odd. Jutra pod »Vestna 60«
721-1

Briv. pomočnika

mlajša, res doberga de-
lavca, sprejemam takoj.
Breskava livo, frizer, Dom-
žale.
723-1

Postrežnico

iščem. Naslov v vseh po-
slovalnicah Jutra.
722-1

3-4 muzikante

sprejemam za stalno ob ne-
deljah in praznikih, ki bi
igrali v gostini za ples.
Informacije: Lasan, Vod-
nikova 17.
724-1

Izvežbano pletiljo

iščem za Intarsien stalno
pletilni stroj. Mesto ročno,
a zaslužek dober.
693-1

Pomožnega delavca

mlajšega, išče mehanika
delavca, ki bi imel ve-
selje do tehničnih stvari.
Po možnosti z znanjem
nemščine. Ponudbe na ogl.
odd. Jutra pod šifro »Po-
šten 60«.
741-1

Vrtnarja

po možnosti s šoferskim iz-
pitom, kateri bi poleg vr-
tnarstva obhajal tudi vo-
žnjo s privatnim avtomobi-
lom, samca, mlajšega ali
pa oženjenega brez otrok,
kateriga žena bi lahko bila
kuharka ali pa soborica —
iščem. Ponudbe s spreje-
vali in referencami na ogl.
odd. Jutra pod »Vrtnar-
šofere«.
739-1

Služkinjo

vajeno vsega hišnega dela
v kuhinji in polno, spreje-
mam za novo mesto. Na-
slov v vseh poslovalnicah
Jutra.
738-1

Postrežnico

mlado, inteligentno, spreje-
mam za dopolnilske ure.
Jugoimpost, Kotnikova ul.
21, II. nadst.
646-1

Postrežnico

sprejemam takoj od pol 10.
ure do pol 4. ure popold-
ne. Blewaisova cesta 48,
prilijče, desno.
741-1

Služkinjo

za samostojno kuho in vsa
gospodinska dela, spreje-
mam za novo mesto. Na-
slov v vseh poslovalnicah
Jutra.
761-1

Dva mesarska

pomočnika
mlajša, sprejemam takoj.
Alojz Rojce, Ljubljana,
Moste.
752-1

Službe išče

Briv. pomočnik
dobro delavec, z mojst-
skim izpitom išče nameste-
nje. Filip Exle, Novi Vrhas
Sadova ul. 7.
744-2

G. Th. Rotman

**SAMBO IN PETER
POTUJETA**

37

Nu, gospa Nilska ni bila baš prijaz-
na videti, a v njeno opravčico naj po-
vemo, da je bila vdova in mati treh
otrok in da niti niški konj dandanes
nikamor ne pride, če ne zna časih gr-
do pogledati. Vrla žena je pravkar
mlela nilsko konjsko kavo za svoje
otročaje. »Tak kaj pa spet to?« je
vzkliknila in odstavila mlinček s krila.

Urejuje Davorin Ravljen.

— Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno uskarno d. d. kot uskarinja Fran Jeran — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.

ZAHVALA

Za vsa sočustvovanja in počastitve izkazane
ob nepričakovani in nenadomestljivi izgubi našega
nepozabnega

Martina Kovača

fin. inspektorja v pok.

vsem najiskrenejša zahvala.

Neutolažljiva soproga TEREZIJA,
brat JAKOB in sestra Marija

37

37

37

37

37

37

37

37

Za 1. februar

iščem sobo s kopalnico bli-
zu centra. Ponudbe na
ogl. odd. Jutra pod šifro
»Stalen 16«.
734-23a

Iščem sobo

lepo opremljeno, s pose-
bnim vzhodom za tako. Po-
nudbe na ogl. odd. Jutra
pod »Akademik«.
745-23a

Sobo

z dobro hrano iščem blizu
glavnega kolodvora. Ponud-
be na ogl. odd. Jutra
pod »Soliden gospode«.
763-23a

Akademik

iščem toplo sobo z okrobo
za takoj v bližini bolnice
Moste ali Kodeljevo. Po-
nudbe na ogl. odd. Jutra
pod »Mariborska oko-
lica«.
759-23a

Dopisi

Zelim znanja
z inteligentno svobodno in
vedro gospodnično lepe po-
stave, če mogoče z znanjem
stomatologije. Obvestila na
podružnico Jutra Maribor
pod šifro »Mariborska oko-
lica«, če mogoče s sliko, ki
se vrne.
664-24

Informacije

Tvrdba
Anton Birke
naznanja, da gospod Sre-
mec lvo ni več pri nas za-
poslen in ni v nobeni po-
slovni zvezi.
731-31

Dragocenosti

Vsakovrstne zlato
kupuje po najvišjih
cenah
ČERNE - juvelir.
Ljubljana, Wolfova
760-16

Lokal

Krojaški salon
z zalogo blaga in inventar-
jem, v prometni ulici Za-
greba, prodam radi bole-
ni. Obstoji 11 let. Ponudbe
na Krojaški salon, Zagreb,
Tratinska 15.
715-19

Večji trgovski lokal

oddam v centru Ljubljane
v prometni ulici. Pisarne
ponudbe na ogl. odd. Jutra
pod »K. I. 16«.
742-19

Stanovanje

eno ali dvosobno s kopal-
nico iščem za majd dvo-
člansko družino v cen-
tru. Ponudbe na ogl. odd.
Jutra pod »Dve o-
sebi«.
543-21

Trisobno stanovanje

oddam, Strelška ulica 22.
Informacije pri hišniku.
727-21

Sobo odda

Oporemljeno sobo
s posebnim vzhodom, svetlo,
solnčna stran, 2.1 ali 2 po-
stajala, poceni odjem
blizu tramvaja. Sp. Šiška,
Cvetova ul. 31, I. nad.
Vrata 3.
728-23

Sobo

lepo opremljeno oddam.
Napoleonov trg 7, I. levo.
730-23

Prazno sobo

s souporabo kopalnice oddam
1. februarja. Naslov v
vseh poslovalnicah Jutra.
737-23

Prijazno sobico

s prostim vzhodom, oddam
solidnemu gospodu. Naslov
v vseh poslovalnicah Jutra.
747-23

Sobe išče

Lepo sobo
s posebnim vzhodom v cen-
tru, event. klavir, iščem 15.
januarja. Ponudbe na ogl.
odd. Jutra pod šifro »Ve-
liko odsotne«.
732-23a

Distinguiran

gospod
išče za stalno prostorno
opremljeno sobo pri do-
robnini, po možnosti z vo-
okrobo. Ponudbe na ogl.
odd. Jutra pod »Boli-še«.
736-23a

Od Vas je odvisno,

da imate
ohleko
vedno
kot novo

zato jo pustite redno
kemično čistiti ali
barvati v tovarni

JOS. REICH
Ljubljana
Poljanski nasip 4-6
Pralnice - Svetlobojstvo

37

37

37

37

37

37

37

37

37

37

37

37

37

37

37

37

37

37

37

37

37

37

37

SPORT
BKE (Budimpešta) — Ilirija

Jutri ob 20. na drsališču Ilirije pod Cekinovim gradom

Vodstvu Ilirije se je posrečilo skleniti z madžarskim državnim prvkom v hokeju na ledu, ki je v nedeljo in ponedeljek gostoval v Beogradu in dvakrat zmagal nad našim državnim prvkom, še tretjo tekmo, in sicer v Ljubljani. S tem je hotela Ilirija pokazati, da se ne straši velikih stroškov, ki so združeni s tem gostovanjem, da bi nudila čim več svojim igralcem, pa tudi svojim sportnim prijateljem, ki bodo gotovo znali ceniti to prizadevanje.

Moštvo BKE spada brez dvoma med najbolj poznana v Evropi in zato ni čuda, če ga povsod vabijo na gostovanja. Posledica tega je, da je ta ekipa res skoro vso zimo na poti in se le redko drži doma. Po končanih tekmah v Beogradu je moštvo odpotovalo v Milan, na povratku od tod pa se bo za večer ustavilo v Ljubljani, nato pa vrnilo v Budimpešto. Že prihodnji teden pa mora BKE spet na težko tekmo v Bukarešto, nakar bo po kratki pavzi šlo dalje v GA-PA, kjer ima na sporedu nekaj tekem z najmočnejšimi nemškimi in češkimi klubi.

Da je to moštvo res eno najmočnejših v Evropi, pričajo nekateri njegovi zadnji veliki rezultati. Z LTC, češkim državnim prvkom, je izgubilo samo z neznačno razliko 1:2. Potem je BKE v Budimpešti porazil drugi najboljši rumunski klub Rapid kar s 7:1 in kritike so vedele povedati, takrat,

Da dodatki k razpisu skakalne tekme

Nagrade za tekmovalce obeh skupin se bodo delile po pravilniku JZSS.

Zrebanje bo ob pol 14. v restavraciji Bel-levue.

Samo tri tekme doma

bo igrala naša Ljubljana do konca

ligškega tekmovanja 1939/40

Kljub temu, da se je zimska sezona ko-
maj začela in nas čaka do spomladi še ko-
pica važnih in zanimivih prireditvev na
snegu in ledu, so vendar takoj po novem letu
izdelali načrte za nadaljevanje tekmo-
vanja v hrvatsko-slovenski ligi tudi že nogo-
metiški. Hrvatski nogometni savez je pred
kratkim objavil točen razpored vseh liga-
ških tekem v spomladanskem delu tekmo-
vanja, ki se bo začel že 11. februarja. Od-
igrati je treba — kakor znano — še 7 kol,
ki so razdeljena tako, da bo tekmovalje za-
ključeno že do 31. marca. To je potrebno
zaradi tega, ker bodo morali najboljši trije
klubi iz hrvatsko-slovenske in srbske lige
v teku aprila in maja tekmovali še dalje,
da bodo dobili novega državnega prvaka v
nogometu.

Razpored tekem do zaključka letošnje-
ga tekmovanja v slovensko-hrvatski ligi
je razdeljen vsega na 9 terminov, med ka-
terimi jih bo 6 zasedenih s popolnim spo-
redom, ostali pa le deloma. Naša Ljublja-
na, ki je proti koncu jesenskega dela ne-
koliko popustila in prezimila na osmem
mestu v tabeli, čaka v teh sedmih kolih
precej trda naloga. Moštvo bo doma igralo
samo trikrat, štirikrat pa bo moralo nasto-
piti na tujih igriščih. Na domačih tleh bo
do konca prvenstva sprejelo kot prvega
Hajduka (18. februarja), za njim Concor-
dijo (10. marca) in slednjič moštvo Splita
(17. marca). Razen tega pa ga čakajo tu-
di štiri potovanja, in sicer v Sarajevo
(s Saškem 11. februarja), v Varaždin (z
varaždinsko Slavijo 25. februarja), v Su-
botico (z Bačko 3. marca) in v Osijek
(z osiško Slavijo 31. marca).

Skrbi bo torej za prijatelje našega no-
gometa še mnogo in tudi za denarna sred-
stva bo še velik križ, preden bo ves ta spo-
red pod streho.

V nekaj vrstah

O božičnih praznikih so v Podgorici
Crnogorci ustanovili svoj sportni savez, v
katerem hočejo združiti vse sportne klube
zetske banovine. Do te ustanovitve je pri-
šlo v glavnem zaradi tega, ker večina no-
gometnih klubov, ki res igrajo in delajo, ni
bila zadovoljna s taktikom cetinjskega no-
gometa, ki je deloval proti volji klubov in
samo v interesu beograjskih močevnikov
v nogometu. Crnogorci so si izbrali števil-
en odbor in so o svojih sklepih in bodočih
ciljih obvestili vse pristojne faktorje, med
njimi tudi ministrstvo za telesno vzgojo.

Prihodnjo nedeljo bodo v Zagrebu po tri-
letni pavzi spet drsali za naslove prvakov
Zagreba v umetnem drsanju. Po številu
prilov se vidi, da je ta drsalna disciplina
vendarle dobila nekaj aktivnih pristašev in
bo torej konkurenca, če bodo res vsi nasto-
pili, za Zagreb brez dvoma zelo lepa. Se-
norski naslov prvaka Zagreba brani dr.
Trifun, med damami pa je bila dozdaj
prvakinja tudi v Ljubljani znana Kadrnko-
va, ki na žalost ne drsa več. Za neno na-
sledstvo se bosta borili Silva Šuputova in
Klana Gombošova.

To nedeljo bi morala biti v Zagrebu tudi
zdrta nekakšna tekma med Gradanskim in
BSK za lokalni predsednik vlade Dragiša
Cvetkovića. Ker vlada te dni tudi v Zagr-
ebu precejšen mraz, se prireditelji nočejo
odločiti za prireditve, ker se boje, da bo
obisk preslabil in ne bodo zaslužili toliko,
kolikor so v dosedanjih treh tekmah. Razen
tega je ta tekma za Zagrebane tudi veli-
kega prostotnega nomena, ker je, kakor
znano, BSK od zadnje za dva gola na bol-
šem, na bi jo tudi zaradi tega radi odigrali
v najbolj ugodnih okoliščinah.

Kakor smo že zabeležili, je postal prvak
hrvatske Hrvatske v hokeju na ledu ZKD
iz Zagreba, in sicer so zmagali nad Varaždin-
ci s 6:0. Ti Varaždinci na so prav poceni
prišli v finale. Na tekmi v Karlovcu so se
zaradi gola snila s Karlovcem (KST) in na
drugi tretjini igre zmagali Karlovcem. Vo-
dstvo tekmovanja se je potem v Zagrebu

646-24

731-31

760-16

715-19

742-19

543-21

730-23

737-23

747-23

732-23a

736-23a

732-23a

736-23a

732-23a

736-23a

732-23a

736-23a

732-23a

736-23a

732-23a

736-23a

732-23a

736-23a

732-23a

736-23a

732-23a

736-23a

732-23a

736-23a

732-23a

736-23a

732-23a

736-23a

pogovorilo v navzočnosti delegatov obeh
klubov tako, da je bil nazadnje v finale
določen VSD. V Karlovcu s to odločitvijo
niso zadovoljni, češ da so bili po krivici iz-
ločeni iz finala za prvo hrvatsko prvenstvo
v hokeju na ledu.

Umetnost in olimpijske igre. Pod tem
naslovom je Jugoslovanski olimpijski od-
bor izdal brošuro z namenom, da v umet-
niških krogih propagira sodelovanje umet-
nikov na olimpijadi. V brošuri so navede-
ne nekatere misli o tem vprašanju in pra-
vila za sodelovanje. Ta brošura se na za-
htevo dobi brezplačno pri Jugoslovanskem
olimpijskem odboru v Zagrebu, Gunduliće-
va 22/a. Interesanti naj tjakaj javijo sa-
mo svoj natančni naslov.

SK Ilirija (smuška sekcija). Opozarja-
mo članstvo, da je tečaj za alpsko kombi-
nacio iz tehničnih razlogov preložen in bo
bržkone šele v času od 8. do 18. febr. t. l.

Slov. t. t. zveza obvešča vse gg. odborni-
ke, da bo seja v petek 12. t. m. ob pol 20.
v prostorih SK Mladike. Vsi in točno! Taj-
nik.

SK Jadran. Drevi ob 20. strogo obvezen
sestaneč vsega aktivnega članstva v klub-
bovem lokalni gostilni M. Soklič-Pred Ko-
njušnico 4. Zaradi važnosti prosimo za
točnost in polnoštevilno udeležbo.

»Ilustrovane sportske novosti št. 2, so
izšle. Vsebine: Ali bo moral iti sedanjí vo-
dja purgerskega napada Lešnik? — Gra-
djanški in Hašk nista uspela proti Jedin-
stvu in Concordiji. — Ping-pong in namizni
tenis sta dve zelo podobni, toda ne enaki
igri. — Potresi in poplave v Turčiji bodo
sigurno škodovali tudi našemu sportu. —
Dr. A. Manzoni iz Zagreba se zavzema za
večje sodelovanje zdravnikov v sportu itd.
Vmes je še razno drobno gradivo iz vseh
sportnih panog. Posamezne številke so po
1.— din.

George Dandini je tragikomna zgodba
o zakonolomu, v kateri je našel veliki
dramatik Moliere priliko, običajni zvijač-
nost služabništva in neobgljenost meščan-
stva. Odlično podane vloge so dale pred-
stavi mnogo razgibanosti. Naslovno vlogo
igra Daneš, poleg njega še Mira Danilova,
Nablocka, Gabrijeljčeva, Lipah, Gregori-
n, Sancin in Brezigar. Režija dr. Brat-
ko Kreft.

George Dandini je tragikomna zgodba
o zakonolomu, v kateri je našel veliki
dramatik Moliere priliko, običajni zvijač-
nost služabništva in neobgljenost meščan-
stva. Odlično podane vloge so dale pred-
stavi mnogo razgibanosti. Naslovno vlogo
igra Daneš, poleg njega še Mira Danilova,
Nablocka, Gabrijeljčeva, Lipah, Gregori-
n, Sancin in Brezigar. Režija dr. Brat-
ko Kreft.

George Dandini je tragikomna zgodba
o zakonol

Gospodarstvo

Novi takсни predpisi

Taksa na doliščine in daritve

Za s finančnim zakonom za leto 1937-38 je bila taksa za pogodbe med živimi in za primer smrti, ter za vse prenose z daritvijo oporočno ali po zakonitem dednem naslestvu (po tarini številki 23 takse tarine) razširjena na ozemlje vse države (dotlej so na področju Slovenije in Dalmacije veljali še stari avstrijski predpisi o dednem pristojbinah). Po novi razpredelnici se izmera takse v večini primerov poveča.

V prvi skupini so odslej samo otroci (doslej tudi vnuki) in znaša taksa pri čisti vrednosti pripadajočih imovine do 10.000 dinarjev 1% (doslej 0), do 25.000 din 1,5% (doslej 1,5%), do 50.000 din 2% (2%), do 100.000 din 2,5% (2,5%), do 200.000 din 3% (3%), do 400.000 din 3,5% (3,5%), do 600.000 din 4% (4%), do 1 milijona din 5% (4,5%), do 2 milijonov din 6% (5%), do 3 milijonov din 7% (5,5 odstotka), preko 3 milijonov din 8% (6%).

V drugi skupini, ki velja za adoptirane, pozakonežene in nezakonske otroke, za vnuke in ostale sorodnike v prvi črti, za zakonika, ki v času nastale takse obveznosti ni bil ločen od mize in postelje ali razporečen, in za zakonice, ki je bil ločen ali razporečen brez lastne krivde, znaša taksa pri vrednosti pripadajočih imovine do 2000 din 1,5% (doslej 0), do 10.000 din 1,5% (1%), do 25.000 din 2% (1,5%), do 50.000 din 2,5% (2 odstotka), do 100.000 din 3% (2,5%), do 200.000 din 4% (3 odstotka), do 400.000 din 5 odstotkov (3,5%), do 600.000 din 6% (4%), do 1 milijona din 7% (4,5%), do 2 milijonov dinarjev 8 odstotkov (5%), do 3 milijonov din 9 odstotkov (5,5%), preko 3 milijonov din 10% (6%).

V tretji skupini, kamor spadajo bratje in sestre, najsi tudi le po enem roditelju, in pastorki, znaša taksa pri čisti vrednosti pripadajočih imovine do 2000 din 3% (doslej 1%), do 10.000 din 4% (2%), do 25.000 din 5% (3 odstotka), do 50.000 din 6% (4 odstotka), do 100.000 din 7% (5%), do 200.000 din 8% (6%), do 400.000 din 10% (7%), do 600.000 din 12% (8 odstotkov), do 1 milijona din 14% (9%), do 2 milijonov din 16% (10%), do 3 milijonov din 18% (11 odstotkov), preko 3 milijone din 20% (12%).

V četrti skupini, kamor spadajo prvostopni potomci bratov in sester, zeti in snuhe, znaša taksa pri čisti vrednosti pripadajočih imovine do 2000 din 3,5% (doslej 5%), do 10.000 din 6% (5%), do 25.000 din 8% (dolej 6,5%), do 50.000 din 10% (8%), do 100.000 din 12% (9,5 odstotka), do 200.000 din 14% (11%), do 400.000 din 16% (12,5%), do 600.000 din 18% (14 odstotkov), do 1 milijona din 20% (15,5%), do 2 milijonov din 22% (17 odstotkov), do 3 milijonov din 24% (18,5%), preko 3 milijonov 26% (20 odstotkov).

V peti skupini, kamor spadajo tast, tašča, posvojitelj in posvojiteljica ter drugostopni potomci bratov in sester, znaša taksa pri čisti vrednosti pripadajočih imovine do 2000 din 10% (doslej 8%), do 10.000 din 12% (10%), do 25.000 din 14% (12 odstotkov), do 50.000 din 16% (14%), do 100.000 din 18% (16%), do 200.000 din 20% (18%), do 400.000 din 22% (20%), do 600.000 din 24% (22 odstotkov), do 1 milijona din 26% (24%), do 2 milijonov din 28% (26%), do 3 milijonov din 30% (28 odstotkov), in nad 3 milijone din 32% (30 odstotkov).

V šestih skupini, kamor spadajo vse ostale osebe kakor tudi naprave in ustanove, in kolikor niso oproščene, znaša taksa pri čisti vrednosti pripadajočih imovine do 2000 din 15% (12%), do 10.000 din 17% (14%), do 25.000 din 19% (16 odstotkov), do 50.000 din 21% (18%), do 100.000 din 23% (20%), do 200.000 din 25% (22%), do 400.000 din 27% (24 odstotkov), do 600.000 din 29% (26%), do 1 milijona din 31% (28%), do 2 milijonov din 33% (30 odstotkov), do 3 milijonov din 35% (32%), preko 3 milijone din 37% (34%).

Gospodarske vesti

Davčna novela. V »Službenem listu« dravske banovine št. 3. od 10. t. m. je objavljena uredba o spremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih. Uredba o spremembah in dopolnitvah določa o posebnem prispevku za narodni obrambni sklad pa je objavljena v 2. številki »Službenega lista« od 6. t. m.

Konferenca zbornice zaradi novih davkov. Predstavniki beograjske, zagrebške, ljubljanske in novosadske trgovsko-industrijske zbornice so imeli 4. t. m. v Zagrebu sestanek, na katerem so razpravljali o številnih spremembah in dopolnitvah v naši davčni, takсни in trošarinski zakonodaji, ter o vplivu teh sprememb na narodno gospodarstvo. Sklenili so da bo 17. januarja v Ljubljani državna konferenca vseh trgovinskih in industrijskih zbornic iz naše države. Na konferenco so zbornice pozvale finančnega in trgovskega ministra.

Iznos lir pri potovanju v Italijo. Devizni oddelek Narodne banke sporoča: Po dobrih obvestilih smejo potniki in turisti, ki potujejo v Italijo, po najnovejših predpisih vzeti s seboj 2,0 efektivnih italijanskih lir, in sicer 200 lir v bankovcih po 10 lir, 50 lir pa v kovancih denarju. Doda jim je bilo dovoljeno nesti seboj po 300 italijanskih lir. Razen zgorajga zneska efektivnih italijanskih lir si lahko potniki in turisti, ki potujejo v Italijo, nabavijo preko pooblaščenih trgovin in od Putnika do 3000 lir v kreditnem plinu in do 2500 lir v hotelskih bonih.

Regulacija Save pri Ljubljani. Banka uprava je razpisala licitacijo za regulacjska dela na Savi v odseku Tacen-Sv. Jakob (proračun 956.000 din).

Nove delniške družbe. Z odlokom trgovskega ministra je odobrena ustanovitev družbe »Kosovka« d. d. s sedežem v Beogradu. Družba se bo bavila z izdelavo in prodajo ter izvozom in uvozom vseh aparatov za zaščito pred dimom, plini in požarom ter ventilacijskih naprav za zaščito pred strupenimi plini in eksplozivni. Glavni znanja 5 milijonov din. — Nadalje je minister odobril ustanovitev druž-

V besedilu k carinski postavki 23 je črtana določba, po kateri so plačevalci osebe iz prve in druge skupine za darila od 2000 do 10.000 din 1% takse.

Razpredelnica za takso od prenosa nepremičnin zaradi smrti ali daritve med živimi ostane nespremenjena le s to razliko, da pridejo v prvo skupino tudi adoptirani otroci.

Nove takse veljajo od 23. decembra preteklega leta.

Gradbene takse

Taksa za dovolitev, da se podaljša rok za dovršitev zgradbe ali izvršitev naročila, če se to ne smatra za spremembo pogodbe po čl. 84 zakona o državnem računovodstvu (tarifna številka 24/a), je doslej znašala 100 din; odslej pa znaša pri proračunski vrednosti posla ali dobave do 20 tisoč din 50 din, do 100.000 din 100 din, do 500 tisoč din 200 din, do 1.000.000 din 300 din in za vsak nadaljnji pričetni milijon se 100 din.

Takse na priznanice o plačani najemnin

Taksa na priznanice o plačani najemnin (tarifna postavka 33), se poviša pri zneskih preko 3000 din. Za priznanico o prejeti najemnin do 500 din znaša taksa, kakor doslej 1 din, do 1000 din 2 din, do 2000 din 5 din in do 3000 din 10 din. Za višje zneske je znašala doslej priznanica taksa za vsaki 100 din preko 3000 din še 25 par. odslej pa še 50 par. Tako znaša taksa za priznanico v znesku 3500 din 12,50 din (10 din plus skrat 0,50 din), za priznanico v znesku 4000 din 15 din (10 plus 10krat 0,50).

Taksa na tekoče račune

Doslej je znašala taksa po tarifni številki 37 za vsak otvoren tekoči račun pri delniških (razen zavarovalnih) družbah na leto 20 din, odslej pa znaša ta taksa 30 din in jo je treba plačati tudi za vsak otvoren ali tekoči pri družbah z omejeno zavezo in vseh podjetjih, ki morajo voditi poslovne knjige. Vsi imenovani takсни zavezanci so dolžni v začetku vsakega polletja, najkasneje pa do 15. januarja odnosno do 15. julija predložiti pristojni državi oblasti seznam otvorenih ali tekočih računov v preteklem polletju in takso nalepiti na seznam. Na račune, ki so otvoreni med osebam, ki so zavezane tej taksi, se plača polovica takse.

Taksa na listine o jamstvu

V tarifni številki 39 se najprej spremeni besedilo v toliko, da se namesto besede »jamstvo« vnese »zavarovanje pravice o jamstvu, hipoteko ali zastavo (kavčijo)«. Taksa na listine o zavarovanju pravice o jamstvu, hipoteko ali zastavo ali za spis, s katerim se ponuja to zavarovanje pravice, se plačuje po vrednosti: a) za zavarovanje državnih davčnih po delnem znesku zavarovanja za en mesec 0,3% (nespremenjeno), b) za ostale listine o zavarovanju pravice pa v višini 0,2% od vrednosti obveznosti, za katero se daje zavarovanje (doslej 0,1%). Če je obveznost, za katero se daje zavarovanje neocenljiva, se plača za listino taksa v višini 20 din. Če se za zavarovanje pravice z zavarovalnim pismom ali s hipoteko, se pripleti taksa na spis, s katerim se to zavarovanje pravice ponuja. K tej obstoječi pripomba k tej tarifni postavki se dodata še naslednji dve pripombi. Če je obveznost, za katero se daje zavarovanje z zastavo, nedoločena in se ne da niti približno ugotoviti, se ima taksa odmeriti po vrednosti danega zavarovanja, kolikor ta ni izpraznena s prejšnjimi zastavnimi pravicami; vendar v tem slučaju taksa ne more biti manjša nego 20 din. Če pa ena od pogodbених strank proži drugi zavarovanje pravice v pravni listini o glavnem poslu, tedaj se to zavarovanje pravice ne upošteva pri odmeri takse na to pravno listino.

ba Fero-Wolf d. d. s sedežem v Beogradu, ki se bo bavila z uvozom strojev in aparatov, predmetov iz železa in prometnih sredstev. Glavni znanja 1,1 milijona din. Končno je odobrena ustanovitev delniške družbe za mednarodno trgovino Drumet d. d. z glavni 2 milijonov din in ustanovitve družbe »Merkur«, industrijsko-tovarniške in trgovske d. d. s sedežem v Beogradu, ki se bo bavila s proizvodnjo in prodajo piva in bo v ta namen prevzela obstoječo pivovarno v Starem Bečju, ki je bila doslej last Srpske banke.

V trgovinski register so se vpisale nastopne tvrdke: Antignit, družba z o. z. v Guštanju (izdelovanje in razpečevanje antignita, to je patentiranega sredstva za pleskanje lesa, lepenske in drugih predmetov za zaščito proti ognju; osnovna glavni 200.000 din, od tega denarna vloga 31.000 din in stvarna vloga 69.000 din; poslovođe: Maks Viternik, zasebni uradnik v Guštanju, in Karol Sedej, veleposelnik v Prevaljah; Bratje Pavletići, družba z o. z. v Ljubljani (trgovina z lesom in lesnimi izdelki, izdelovanje lesa; osnovna glavni 200.000 din; poslovođe: Rudolf Pavletić, Ivan Pavletić, Marjan Pavletić, Ana Pavletić, vsi lesni trgovci v Ljubljani); »Sudostropa«, trgovaško društvo sa ograničenim jamstvom v Ljubljani, s podružnico v Beogradu (trgovina, izvoz deželnih pridelkov in uvoz industrijskih predmetov, zastopstva, posredovanje v trgovskih in finančnih poslih; osnovna glavni 200.000 din, od tega vplačano v gotovini 50.000 din; poslovođe: Petar Tupanjanin, v Beogradu); »Volta«, družba z o. z., tovarna električnega materiala v Ljubljani (izdelovanje in prodaja elektrotehniškega materiala, zlasti stikal in instalacijskega materiala; osnovna glavni 100.000 din; poslovođe: Milivoj Lajovic, industrijec v Ljubljani); »Trioc«, tržiška industrija obutve, družba z o. z. v Trzinu (izdelovanje čevljev na tovarniški način, prodaja lastnih in tujih izdelkov in vseh postranskih potrebščin; osnovna glavni 500.000 din, vplačanih v gotovini; poslovođe: Hanuš Krofka, generalni ravnatelj v Ljubljani, Panakracij Čilenšek, ravnatelj v Trzinu, Matko Janežič, bančni prokurist v Ljubljani, Jože Verbič, trgovec in posestnik v Trzinu);

Tovarnica sekta Bouvier & drug, Gornja Radgona (družbenika Clotar in Katarina Bouvier; dosedanja tvrdka Tovarnica sekta in vinske kleti Clotar Bouvier, vinogradniško veleposstvo, Gornja Radgona, je obenem spremenila besedilo v: Vinogradniško veleposstvo Clotar Bouvier, vinske kleti, Gornja Radgona. — Tvrdka Bulc & Co., industrija emajliranih izdelkov »Adana«, družba z o. z. v Ljubljani, je prinesla svoj sedež v Mirno na Dolenskem in je spremenila besedilo firme v: Bulc Franjo, družba z o. z., farmaceutski zavod, Mirna (družba bo proizvajala in razpečevala strupe, zdravila, zdravilne specialitete, tvarine in preparate za zdravila, kolikor to ni izključna pravica lekarn in podjetij za proizvajanje zdravil biološkega izvora — seroloških in bakterioloških podjetij; osnovna glavni 15.000 din; poslovođe: Franjo Bulc, posestnik in podjetnik na Mirni, in Bojan Santelj, profesor v Ljubljani, sedaj v Bjeovarju). — Pri Celjski posojilnici d. d. v Celju je zaradi smrti zbrisal član upravnega sveta Vinko Kukovec, vpisan pa Franjo Dolžan, kleparski mojster in posestnik v Celju. — Pri tvrdki Viljem Abela dediči, steklarni v Hrastniku je zaradi zstopa izbrisal kot javni družbenik inž. Adolf Körbitz. — Pri tvrdki »Avtomontaža« d. d. v Ljubljani sta izbrisana član upravnega sveta dr. Ullike Stanger in prokurist Salomon Kretner, vojsna pa je član upravnega sveta Ivan Dujmović, lastnik menjalnice na Sušaku. — Pri tvrdki Jugoslovenska električna d. d. Brown Boveri v Beogradu, podružnici v Ljubljani, se izbrisalo dosedanje član upravnega sveta dr. Walter Boveri, Josip Neumann, Božidar Popović, Rudolf Stebi, inž. Julij Stern in Feliks Stranys; vložila pa se: inž. Karlo Sancer, Drazan Miličević, inž. Nikodije Bogdanović iz Beograda, dr. Matko Katičič iz Zagreba ter inž. Leo Bodmer, inž. Guido Conti in Emil Zaugg, vsi iz Badena pri Curihi.

Konkurz je razglašen o imovini Frica Pregla, trgovca z mešanim blagom v Zgoranjih Pirničah, p. Medvode (upravni. mase dr. Josip Hacin, odv. v Ljubljani; prvi zbor upnikov pri okrožnem sodišču v Ljubljani 11. jan., prijavi rok do 20. jan. ugotovljeni narok 1. febr.).

Pred novo žitno politiko

Prejšnji petek je bila seja novega upravnega odbora Prizada, na kateri so razen tekočih poslov razpravljali tudi o reformi žitne politike. Pri tej priliki je predsednik uprave dr. Sava Obradović govoril tudi o raznih komentarjih, ki so bili zadnje čase objavljeni v javnosti o Prizadu in njegovi politiki. Kritika se je nanašala na sistem žitne politike, oziroma na posredovanje, ki ga Prizad izvaja na žitnem trgu. Prizad pa je samo orodje gospodarske politike, ki izvaja ukrepe kakor jih določi vlada glede ohranitve cene žita in ureditve žitnega izvoza. Kadar se kritizira dosedanja žitna politika Prizada ali sistem državnega posredovanja na pšeničnem trgu, se s tem ne kritizira politika, za katero more biti odgovoren Prizad.

Napovedane reforme, ki jih vlada želi izvesti, imajo namen, da v čim popolnejši meri zavarujejo koristi, ki naj jih ima proizvajalec. Dosedanji sistem posredovanja na žitnem trgu ni zadovoljiv, ker dopušča tudi večje razlike med cenami, ki jih Prizad plačuje svojim dobaviteljem in onimi, ki jih dobivajo proizvajalci. Verjetno je, da tega ne bo mogoče praktično v celoti odstraniti niti v bodoče. Potrebno pa je, da se ta razlika stavi na najmanjšo mero, da bi proizvajalec imel čim večje koristi od posredovanja. Izredno velika razlika, ki se je pojavila v septembru 1939, in je znašala na nekaterih trgih 25 do 30 dinarjev pri metriskem stotu, niti v dosedanjem sistemu ni bila normalen pojav. Bila je rezultat nepredvidenih razmer, na katere Prizad ni mogel na splošno vplivati. Vendar je bila škoda, ki so jo proizvajalci imeli, razmeroma majhna, ker je bila prodaja pšenice v tej dobi minimalna.

Reforma žitne politike gre za to, da se razlika, ki jo je dopuščal dosedanji sistem državnega posredovanja odstrani ali vsaj spravi na minimum. Osnovni nedostatek dosedanjega sistema je v tem, da se je Prizadovo posredovanje omejevalo na nakup minimalne količine 5 vagonov pšenice, zaradi česar se proizvajalci, ki posamično ali združeni niso mogli ponuditi te količine, niso mogli okoristiti s Prizadovim posredovanjem glede cen.

V vrsti predlogov, ki so se pojavili v zvezi z reformo žitne politike, se v glavnem poudarjajo trije: 1. najmanjša odkupna količina naj bo 1 vagon 2. dajanje nekaterih prednosti proizvajalcem in njihovim organizacijam pri prevzemanju blaga in 3. čim tesnejše sodejavnost s proizvajalci in organizacijami z namenom, da se obdrži cena. Glede celotnega vprašanja reforme državnega posredovanja in v duhu prizadevanj kr vlade bo Prizad v svojo strokovno organizacijo, skušnjami in s sredstvi storil vse, da zagotovi uspešno izvajanje nove žitne politike.

Borze

10. januarja

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški klirniški delci nespremenjeno 14,70 — 14,90. Grški borzi so se v Zagrebu trgovali po 32, v Beogradu pa po 32,16. Trgovci na svobodnem trgu se še nadalje ravnaajo po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektivnem tržišču se je vojna škoda pri mirni tendenci nuliša po 427 (v Beogradu je promet po 425). Tudi v ostalih državnih vrednotah ni bilo zaključkov.

Devize

Ljubljana. Oficielni tečaji: London 174,90 — 178,10. Pariz 98,85 — 101,15. New York 4424,37 — 4484,37. Zeneva 995 — 1005. Amsterdam 2356,50 — 2394,50. Bruselj 743 — 755. Trgovci na svobodnem trgu: London 216,08 — 219,28. Pariz 122,18 — 124,48. New York 5480 — 5520. Curih 1228,35 — 1233,35. Amsterdam 2910,32 — 2948,82. Bruselj 917,77 — 929,77.

Curih. Beograd 10. Pariz 997,50. London 1762,50. New York 445,9375. Bruselj 74,90. Milan 22,50. Amsterdam 237,55. Berlin 178,62. Stockholm 108,1750. Oslo 101,35. København 86,10. Sofja 5,30. Budimpešta 79, Atene 3,35. Bukarešta 3,30.

Efekt

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 427 bl., 4% severne agrarne 51 — 52, 6% begunške 76 bl., 6% dalm. agrarne 70,50 bl., 6% šumske 70 bl., 7% invest. 98 bl., 7% stabiliz. 98 bl., 7% Blair 88

bl., 8% Blair 98 bl.; delnice: Narodna banka 7800 den., PAB 196 bl., Trboveljska 230 den., Sečera Osiček 110 den., Beograd. Vojna škoda 425 — 426 (425), 6% begunške 75,50 — 76, 6% dalm. agrarne 70 — 70,50, 6% šumske 68,50 — 70, 7% invest. 98 den., 7% Selgman 99 den., 7% Blair 86,75 den., Narodna banka 7600 den (7500), PAB 194,50 den. (190).

Blagovna tržišča

Žito

+ Chicago, 10. januarja. Začetni tečaj: pšenica: za maj 101,625, za julij 98,50, za sept. 97,75; koruza: za maj 57,75, za julij 58,625, za sept. 59,50.

+ Novosadska blagovna borza (10. t. m.) Tendence nespremenljive: baška oko Novi Sad 193 — 195; gor. b. 194 — 196; srem 193 — 195; slavonska 193 — 195; ladja Tisa 197 — 199; rz: baška 152,50 — 155. Oves: baški, sremski in slavonski 150 — 152. Ječmen: baški in sremski 64/65 kg 162,50 — 165. Koruza: baška nova 114 — 115; nova parteta Indija 116 — 118. Moka: baška in banatska »0g« in »0gg« 290 — 300; »2« 270 — 280; »3« 250 — 260; »4« 240 — 250; »7« 200 — 210; »8« 130 — 135. Fiziol: baški sremski beli brez vreč 380 — 385. Otrobi: baški in sremski 116 — 118; ban. 114 — 116.

Iz Litije

— Dramatski odsek litijskega Sokola je v nedeljo z velikim uspehom uprizoril komedijo v treh dejanjih »Odgodena noč«. Na splošno željo se bo igra ponovila v soboto 13. t. m. ob 20. — Občn. zbor Sokolskega društva bo v nedeljo 14. t. m. ob pol 15. z običajnim dnevnim redom. Udeležba članstva je obvezna.

— Ob številni udeležbi smo v Smartnem pri Litiji pokopali ključavničarskega mojstra g. Janka Kepo, ki je umrl star komaj nekaj nad 30 let in je zaman iskal pomoči v ljubljanski bolnišnici. Sledil je v grob tasta, gostilničarju Grčarju, ki je umrl pred 3 meseci. Žalne zastave so zaplovale pri sokolskem društvu, pri Kmetijski hranilnici in na gasilskem domu. Pri vseh treh organizacijah je bil vnet sodeavec. Ob navzočnosti zastopnikov prav številnih organizacij in drugih pogrebcev, je zapelo pevsko društvo »Zvone«, ob grču pa se je poslovil starosta br. Franjo Vidic. Ugledni družini naše sožalje!

Iz Zagorja

— Prošnje za preureditev službe na davčnem uradu v Litiji. Prebivalstvo občine Zagorja, Mlinš, Polščika in dela št. Jurja pod Kumom je neprijetno prizadeto zaradi zamude časa, da mora po kratkem popravku za davčnem uradu čakati na vlak 6 do 7 ur. Vsa zadeva bi se prav lahko zadovoljivo rešila, ako bi finančna direkcija upoštevala naslednjo ljudsko željo: Ker prihaja jutrnji vlak v Litijo nekaj

Poročila naše II. izdaje:

Berlin—Rim—Moskva

Švicarski glas o ohladitvi razmerja med Nemčijo in Italijo zaradi nemške zveze s Sovjetsko Rusijo

Curih, 10. jan. z. Budimpeštanski dopisnik »Neue Zürcher Zeitung« opozarja na to, da madžarski tisk v svojih komentarjih k benečkim sestanku sicer govori o dobrih odnosih Italije do Nemčije, ne omenja pa nikjer več niti z besedico osi Rim-Berlin. Italijanska protikomunistična politika je dovedla italijansko-nemške odnose na sodebi madžarskih krogov do očitne krize. To dokazuje tudi italijanska intervencija v Berlinu zaradi zadržanja italijanskih pošiljk orožja in letal za Finsko. Sedaj je treba samo počakati, ali bo Italija zahtevala, da se zadržane pošiljke pošljejo naprej na Finsko, ali pa se bo zadovoljila s tem, da Nemčija zadržane pošiljke vrne Italiji. Italija ima na razpolago dovolj sredstev, da eno in drugo svojo zavezo napram Nemčiji izpolni. Na drugi strani pa ne more ostati neopazeno, da Italija v zadnjem času koncentriira vso svojo diplomatsko aktivnost na to, da zavrne sovjetsko prodiranje v Evropo ter vodi tako politiko, ki ni niti najmanj v skladu s politiko Nemčije. Po mnenju madžarskih krogov je napočil trenutek, ko bo moral Berlin izbrati med Rimom in Moskvo.

Očitki Ribbentropu

Kodanj, 10. jan. z. Tukajšnji listi poročajo, da je zaradi finskega konflikta in nemške politike napram Sovjetski Rusiji prišlo do hudih sporov med Ribbentropom na eni ter zagovorniki politike osi Rim-Berlin na drugi strani. Ribbentropu očita, da je s svojo zunanjo politiko zalgal prijateljevalce Italije, ki se je v zadnjem času vidno ohladilo in prihaja do izraza le še v sporadičnih frazah v italijanskem in nemškem tisku.

V Berlinu pričakujejo

važnih dogodkov

Berlin, 10. jan. z. Berlinski dopisnik »Balsler Nachrichten« javlja svojemu listu, da pričakujejo v merodajnih berlinskih krogih za bližnje dni posebne dogodke, ki utegnejo iz temeljev spremeniti sedanji mednarodni položaj. Beneški sestanki, povratek grofa Csaikyja v Rim in večerajšnji Chamberlainov govor tolmačijo kot znake nadaljnje poostitve vojne proti Nemčiji.

Csaky ne pojde v Rim

Budimpešta, 10. jan. a. (Reuter.) V tukajšnjih političnih krogih ne potrjujejo vesti, da bi zunanji minister grof Csaky prihodnje dni zopet odpotoval v Italijo. Sploh ni pričakovati v razvoju italijansko-madžarskih odnosov nobenih novih dogodkov do konference Balkanske zveze v Beogradu začetkom februarja.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 10. jan. br. Vrhovno poveljništvo finske vojske je nocoj izdalo naslednji komunikaci:

Na kopnem: Večerašnji dan je, kar se tiče operacij na kopnem, mirno potekel. Na karelski ožini je prišlo do običajnega topniškega streljanja in delovanja izvidniških oddelkov. Na vzhodni fronti so finske čete severno od Ladoškem jezera razpršile bataljon sovjetskih vojakov. Pri tem jih je

pred 7. uro, odhaja pa ob 8.40, bi ta čas lahko vsakdo opravil potrebno, če bi se uradne ure pričele že ob 7. zjutraj in trajale do 14. ure. Prav tako je pripraven opoldanski vlak, ki prihaja v Litijo ob 12.30, odhaja pa nazaj ob 14.12. Tudi v tem času bi se prav lahko reševale uradne zadeve. Pravijo, da je čas zlato, zato smo prepričani, da se bo ljudski želji ugodilo.

Iz Hrastnika

h— Čeprav je 77 let življenjske poti prav lepa doba, vendar se to običajno ne praznuje kot poseben jubilej. Ker pa je 77letnico g. Antona Gnusa, šolskega ravnatelja v poklju, združenih toliko pomembnih dogodkov, ki se v nekom čudnem redu vrste skozi njegovo življenje, je prav, da se spomnimo tega zaslužnega moža. Vsi važnejši dogodki njegovega življenja se namreč vrstijo v mnogokratnih številca 11. Z 22. letom je maturiral na mariborskem učilišču ter takoj nastopil učiteljsko službo v Globokem pri Brezicah, kmalu je vstopil v učiteljsko organizacijo. Kot 33letnik je bil imenovan za nadučitelja na Dolu, kjer praznuje letos 44letno bivanje, 55letnico mature, preteklo je 55 let, odkar se je posvetil vzgoji mladine ter praznuje 55letnico kot član učiteljske organizacije. Kot 44letnik je ustanovil učiteljsko društvo za laški okraj, kateremu pripada tudi že 33 let. Ko je to društvo ustanovil, ga je učiteljsko laškega okraja zvezilo v okrajni šolski svet. Pred 22 leti, torej kot 55letnik, je ministarstvo za uk in bogoslužje podelilo naslov šolskega ravnatelja. Pred 44 leti, ko je prišel na Dol, je bil med ustanovitelji posojilnice, ki je najstarejši denarni zavod v laškem srezu. V veliki meri je njegova zasluga, da ima dolski posojilnica tako trdno podlago. G. ravnatelj Gnuš ima odlične spomine in se do dneva natanko spominja tudi nevažnih dogodkov prav tja v svojo mladostno dobo. Ko je 9. t. m. praznoval med svojih svoj 77 rojstni dan, mu želimo vsi, da mu nebo nakloni še mnogo srečnih in zadovoljnih let!

padlo 200, a 40 je bilo ujetih. Severno od to je bil odlet manjši sovjetški napad. Pri Suomalajmiju se je sovratnik umaknil na drugo stran meje. To je že četrto mesto, na katerem je

Da bodo nevidni ...

Finski topničarji nosijo v snegu bele plašče, ki jih delajo nevidne v zimski pokrajini

Letala z 8.000 km akcijskim radijem

Iz Washingtona poročajo: Dva ameriška letalska inženirja napovedujeta v svojih poročilih, katera je predložil ameriški kongresu nacionalni konsultativni odbor za aviacijo, da bo ameriška industrija v enem letu ali najkasneje v 18 mesecih lahko vzela v delo novo konstrukcijo letal, katerih akcijski radij bo znašal blizu 8000 km in ki bodo lahko razvijala brzino do 800 km na uro. Ameriški inženirji v svojih poročilih poudarjajo, da se bo ta veliki napredek v letalstvu dosegel z nekaterimi razmeroma preprostimi izboljšavami v prvi vrsti v gradnji kril ter v hlajenju in sinhronizaciji pogonskih motorjev. Te izboljšave se sedaj preizkušajo v raznih aeronavtičnih laboratorijih Zedinjenih držav, ki pa o doseženih rezultatih ne morejo izdati nobenih podrobnosti. V poročilih ameriških inženirjev se da razbrati le toliko, da bo konstrukcija kril za tretjino močnejša kakor sedaj, ter da bodo pridrugi pri novih letalih tudi propelerji. Motorji bodo uporabljali poizkušena goriva, ki vsebujejo na enoto teže večjo energijo kakor doslej.

Strup z električnim žgečkalom

V kačjih farmah in zooloških vrtovih uporabljajo v novejšem času poseben postopek, da pridobijo iz strupenjač strupeno snov, ki jo potrebujejo za zdravilne namene. Ta strup kačam tako rekoč žgečkajo. Strupene žleze jim dražijo z električno nabito žico. Električni udarci prisilijo žleze, da izbrizgajo svoj strup, ki ga dražilci strežejo v posodo.

Sestanek v Benetkah

Madžarski zun. minister grof Csaky in njegov italijanski tovariš grof Ciano na sestanku v Benetkah. Posnetek je bil narejen v boudoćem hotelu Danica

Na tleh leži ...

Acroplan ruske vojske, ki so ga Fini zbili na zemljo

Novi angleški vojni minister

Osebnost sira Olivera Stanleya — Tretji vojni minister s priimkom Stanley

Sir Oliver Stanley s svojo soprogo, lady Stanleyevo, ki se je nedavno mudila v Jugoslaviji

Novi angleški vojni minister Oliver Stanley izvira iz stare angleške rodbine grofov Derbyjev, ki zavzemajo že mnoga pokolenja važna mesta v političnem življenju. Rodil se je l. 1896, obiskoval je etonski kolegij, v svetovni vojni je postal major in se je po njej posvetil študiju prava. Kmalu pa je svojo odvetniško prakso zamenjal z delovanjem na londonski borzi, kjer je bil med drugim mešetaril z delnicami.

L. 1923. je v Liverpoolu prvič kandidiral za spodnjo zbornico, a šele naslednje leto so ga v Westmorlandu izvolili. L. 1931. je postal v nacionalni vladi državni podtajnik v notranjem ministrstvu, 1933. pa prometni minister. Naslednje leto je zamenjal ta položaj s položajem za ministra za delo, a v novi vladi l. 1936. je prevzel vodstvo naučnega ministrstva. V maju 1937. ga je Chamberlain pozval v svoj kabinet kot trgovinskega ministra, kar je

ostal do sedaj, ko je prevzel vojni ministerstvo. Deloval je torej v najrazličnejših strokah. Poročen je z lady Mauren Stewartovo, eno izmed hčera lorda Londonderryja.

Stanley je že tretji britski vojni minister tega imena. Prvi je bil njegov stric, Frederic Arthur Stanley, ki je bil vojni minister l. 1878. v vladi premiera Disraelija. Drugi je bil Fredericov sin, Edward George Stanley, ki je zavzel ta položaj l. 1916. in l. 1922. Praded sedanega vojne ministra, Edward Geoffrey Stanley, pa je bil v letih 1866. do 1868. ministrski predsednik. Njegov sin, Edward Henry Stanley, je bil državni tajnik v Indiji, državni tajnik zunanjega ministrstva v kabinetu svojega očeta in pozneje v Disraelijevem kabinetu. Pozneje je stopil v liberalno stranko in je postal državni tajnik za kolonije.

Prvi napad s podmornico

Neuspeh poskus Napoleona Bonaparte proti Angliji

Podmorniška vojna je starejša, nego si običajno mislimo. Prvi napad s podmorniško ladjo se je izvršil med celinsko zaporo, ki jo je odredil Napoleon Bonaparte l. 1812. proti Angliji. Ob vstopu v pristanišče New London je bila zasrana angleška ladja »Ramillies«. Nekega večera je zagledala straža na njenem krovu v neki oddaljenosti čuden predmet, ki je moral malo iz morja in se ji blizal. Priskrbel je takoj posadko, a ko je ta prišla, ni bilo ničesar več videti.

Straho so imeli še za norca, češ da je malo pregledobno pogledala v steklenico z rumom. Toda če brez kratak čas se je skrivnostni predmet pokazal spet na površju, tokrat čisto v bližini Kapitana se

stvar ni zdela popolnoma v redu in je odredil, naj takoj dvigne sidra, da odplujejo iz nevarnega vodvoja. Kakor se je pozneje izkazalo, je poskusila primitivna prednica današnjih podmornic priplavati do vojne ladje, izvrstni vanjo luknjo in to napolniti z razstrelivno snovjo. Samo s tem, da je »Ramillies« hitro odpula, je preprečila svojo pogubo.

A NEKDOTA

Filozof Schopenhauer je del svojega tmetaja naložil v neko banko v Gdansk, ki je med Napoleonovimi vojnami zašla v težave in mu je ponudila 300-odstotno poravnavo. Schopenhauer je za kategorično zahteval vseh 100 odstotkov in je svojo zahtevo takole podprl:

»Če se boste izgovarjali z nezmogljivostjo za plačilo, vam bo z znamenitim dokaznim načinom, ki ga je Kant uvedel v filozofijo, dokazal nasprotno, namreč z zaključkom od morali na moči, to se pravi menico bom iztožil. Kakor vidite, je človek lahko filozof, ne da bi moral biti norec.«

In prejel je ves svoj denar ...

VSAK DAN ENA

Raztreseni profesor. (Söndagsnisse Ströke)

Enakost v prehrani

V Angliji izvajajo te dni reforme glede prehrane, t. j. živila se bodo odslej prejemala samo na akcizne. Angleški kralj, kraljica in vsi člani kraljevega doma bodo prejemali živila, predvsem slanino, gnetaj in maslo ter sladkor samo v količinah, ki odgovarjajo obrokom za trgovske potnike in druge osebe ki so mnogo na poti.

Kraljica Elizabeta je določila, da se sme ta servirati pri obedu in pri večerji največ po dve jedi. V zameno za ostalo pride na mizo več povrtnine in sadja. Na vrtu Windsorškega gradu preurejajo že zdaj okrasne grede za sejanje in sajenje pomladne zelenjave.

Dobra čajna letina v Rusiji

Iz Moskve poročajo, da je bila zadnja letina čaja v Georgiji in Azerbejdžanu zelo dobra. Nabrali so 45 tisoč ton čaja, t. j. 10 tisoč ton več nego lani. Prvič so ob tej priliki noželi čajne liste v ozemlju Krasnodara, kjer so rastline izvrstno obrodile.

„Resni Pariz“

Pariz, 1. januarja

Morda najbolj čudna vojna vseh časov je sprememba v resno mesto tudi »svetovno prestolnico«, kakor Francozi tako radi nazivajo svoj Pariz. Sprememba se bolj opazna ponaša kakor podnevi. Podnevi komaj spoznaš, da je Pariz v vojnem stanju. Uniforme so bolj pogoste samo proti koncu tedna, ko prihajajo mobilizirani Parižani na kratke dopuste k svojim. Tudi plinska maska, ki je v prvih tednih vojne dajala svoj pečat oblekam Parižanov in Parižank, je sedaj že skoraj popolnoma izginila. Drugi varnostni ukrepi proti zračnim napadom pa so še v polni veljavi. Dragoceni spomeniki, pročelja cerkva in zgodovinskih stavb so slej ko prej zavarovani z vrečami peska. Stevilna zaklonišča so vsak hip pripravljeni, da sprejmejo prebivalce svojega okoliša. Tudi zatonitve se strogo izvajajo. Izvedena je skoro dovršeno, tako da ponaša resni videti nikjer nobene luči. Nočni promet je zaradi tega seveda precej manjši, kakor je bil v mirni dobi, a v primeri z onim v jugoslovenskih mestih še vedno zelo velik. Dasi vidi vozač za volanom komaj par metrov pred seboj, vendar ni slišati o večjih nesrečah, kar znova potrjuje prislovično spretnost pariskih soferjev.

Francozi imenujejo sedaj svojo prestolnico »Paris serieux« (Resni Pariz). Vendar je tudi v tem pogledu že marsikaj popustilo. Odprta je zopet cela vrsta večernih in nočnih lokalov, varietejev, plesišč in drugih zabavišč. V znanem Casino de Paris zabavata poslušalce in gledalce Maurice Chevalier in Josephine Baker, ki nastopata v reviji »Paris-London«. Oba sta enako popularna in priljubljena tem bolj, ker oddaja vsak teden za dan, dva na fronto ter tam prireja predstave za francoske in angleške vojsake. Pred Božičem so odprli tudi »Folies Bergere«. Lucien Boyer zopet po-

Če še ne veš, zdaj izveš:

da so v Rimu začasno zaprli ljudske šole, ker je mraz dosegel 37 stopinj pod ničlo;

da so v Tarentu splovili novo italijansko podmornico »Raffaele Tammanini«;

da je rumunska vlada zopet dovolila prodajo bolgarskih listov na svojem ozemlju;

da se bo začel dne 21. januarja reden letalski promet med Berlinom in Moskvo;

da je nedavno umrl ameriški filmski zvezdnik Douglas Fairbanks zapustil 600.000 dolarjev svoji vdovi, manjša volila pa svojim prijateljem in znancem ter raznim ustanovam;

da je prejel prvo nagrado za kletkanje v Kaliforniji moški John Müller, ki je alcer uslužben kot predelavec v neki papirnici v Sacramentu;

da se odpravila Eva Curie, raziskovalka in pisateljica, preko Lizbone v Ameriko, kjer bo imela predavanja o svoji materi;

da je umrl nemški kolesarski prvak Richter, ki je čisto nastopal v Franciji. Postal je žrtev smučarske nezgode. Bilo mu je 27 let.

Ženske v zastavljalnici

V zamorski republi Libeniji se žene lahko dobesedno zastavijo. Kadar potrebuje moški denarja, privede svoje žene v zastavljalnico, dobi tam zanjo določeno vsoto in jo lahko odkupi, ko mu to dovolijo prilike. Če pa tega ne napravi v določenem roku, mu zastavljalnica ženo proda na javni dražbi.

MICHEL ZÉVACO:

Don Juan

ROMAN.

»Dragi Luis, tvoja pravica je, da me poizkusiš ubiti, le tega nikar ne govori, da je bilo milo Lavro groza moje ljubezni. V tem se motiš, Zafra, kolnem se ti, da se motiš!«

Girena je vstal. Bil je lep plemeč v cvetu mladosti. Rekel je:

»Vsi veste, gospodje, da je šla moja nevesta pred dvema mesecema vključ mojim prošnjam in prošnjam svoje rodbine v samostan. Znano vam je, da je bila Rosina mati pred tremi dnevi poklicana v hišo sester dominikank. Ko se je vrnila domov, me je povabila k sebi. Tako sem zvedel, da Rosa umira. Zvedel sem tudi, zakaj se je bila živa pokopala ... in ti to veš, Juan Tenorio. Ne veš pa, da sem prisegel Rosi maščevanje. Takšen otrok ... sedemnaest let ji je bilo ... da se ti ni zasmilila! O sebi niti ne govorim, ki sem bil tvoj prijatelj in sem te ji bil predstavljal, o sebi, ki si mi uničil življenje. ... Tko pijem tudi jaz na tvoje zdravje, Juan, in ti kličem zgomot!«

»Ubij me, le ubij me!« je s hlipajočim glasom zaklical don Juan. »Ubij me. Fernando dragi! Toda ne podkaj Rosi, da je zahtevala, naj jo maščuješ s tem, da storiš meni zlo. Tega ti ne verjamem, in če vztrajaš pri tem, ti v oči povem, da lažeš!«

8 Grof de Girena je počasi izdril bodalo in ga zasidil tja, kjer so tičala že tri.

Ta štiri bodala so bila s svojimi ročaji podobna križem; četvorica gospodov se je priklonila pred križi, upognila kolena, se vzravljala in v znamenje nepreklicnega sklepa iztegnila roke.

»Torej smo enih misli?« je nato vprašal Caniedo.

»Enih misli!« so odgovorili tovariši.

»Juan,« je Caniedo nadaljeval, »ne ponujamo ti dvoboja. Tu gre za izvršitev obsodbe. Preveč gorja si zakrivil, da bi ti mogli priznati. Sam priznaj, da tako ne more iti naprej. Torej te ubijemo ... Ali se misliš braniti?«

»Do poslednjega diha!« je odgovoril don Juan.

»Na vaše zdravje, gospoda!« — to rekel je z zaljubljeno počasnostjo izpraznil čašo, ki si jo je bil nalil.

»Evo vam dobrega bodala, ki ga je osebnost skoval zame slavni Negroli v Milanu!«

In ga je zasidil v mizo, onim štirim nasproti.

»Samo zase je vašim štirim kos! Dva in dvajset let mi je, plemeniti gostitelji. Dolga pot se odpira mojim očem, obrobjena s cvetjem, sladka od vonjav, ožarjena od črnega solca ljubezni ... O življenje, sladko življenje, še vedno se mi smehljaj, in če umrem, te bom v trenutku svoje smrti blagoslovljal in v mojem poslednjem pogledu bo žalost za teboj ... Naskočite, dragi prijatelji, hrbro naskočite Juana Tenoria, da boste videli, kako zna braniti svoje sanje.«

»Trenutek!« je rekel Caniedo in zadržal tovariše.

»Prav imaš, da se braniš, Juan. Toda o izidu

ne more biti dvoma: živ ne pojdeš odtod. Ker smo pa kristjani, nam brez zrahu povej svojo poslednjo voljo, če jo imaš. Na zveličanje svojih duš ti obljubljam, da bo izpolnjena. Kaj ne, gospodje?«

Tovariši so iztegnili roke nad križi svojih bodal, kakor bi hoteli reči, da se zavezujejo s prisego.

»Poslednjo voljo?« je dejal don Juan. »Seveda jo imam. In če jo hočete izpolniti, čujte jo: skrbite, da ostane moja smrt tajna. Izmislite si dolgo potovanje, kar koli vam drago ... samo gledajte, da one ne zvedo! Naj ne zvedo, naj zmerom upajo! O Christa, o Silvia, o Rosa, o Flor, o Pia, o Carmen, o Lavra ... ve vse! Kdo ve, kakšen obup bi zasenčil vaše duše, če bi vam povedali, da dona Juana ni več!«

»Velja!« je rekel Caniedo. »Zgodi se, kakor želiš. Zastran tega lahko mirno umreš. In zdaj se brani, Juan Tenorio, kajti zdaj te naskočimo!«

Izdrli so bodala iz mize, in don Juan je storil takisto.

Caniedo in Girena sta krenila okrog mize z leve strani, Veladar in Zafra sta storila isto z desne.

Juan Tenorio se je bil zadenski umaknil do zidu, na katerega se je naslonil. Tu je skrčen in smrtno bled z bodalom v pesti pričakoval napada, med tem ko se mu zbiral ena licu debeel potne kapljice in mu padale na roke.

Četvorica se je zbrala sredi dvorane, tako da je imela mizo za hrbtom. Tu so za trenutek obstali. Na njihovih obrazih ni bilo sovraštva, ampak nekaj strašnejšega: prepričanje, da je ta, ki ga ho-

dejo ugonobiti, divja, nevarna, nečloveška in strupena zver.

In zdajci, kakor na nogo znamenje, so krenili naprej ...

Toda v istem hipu so osupnili. Okameneli so. Za njimi se je bil oglasil strahovit hrust in trušč! Razbiti kozarci so zvenketali! Krožniki so odskakovali, steklenke so se prevrčale in trkale druga ob drugo! Vse, kar je bilo na mizi, se je podiralo in rušilo!

Ozrlji so se in prepadeni videli, da se miza postavlja pokonci! ...

Da, stala je pokonci, na dveh nogah, vzpeta kakor besna kobila! Težko je padla nazaj na prednje noge, se znova vzpela, znova padla ... udarjala in udarjala z nogami ob tla, kakor udarja razjarjena žival ... In zdajci je obmorovala. Človek bi bil rekel, da si nabira novih moči ...

Kako so se našli vsi štirje v gruči pred vrati, uboge drhteče človeške cunje, ki jih je bil zajel vihar skrivnosti, sami niso vedeli. Z naježenimi lasmi, spačenimi obrazi in blaznimi očmi so bučljili zdaj v mizo, zdaj v Juana Tenoria, ki je slo-nel ob zidu, sam bled kakor prikazen in ves negi-hen od groze. In zdajci ... glej! ...

Miza! Miza se je zdrgnila ... vztrepetala je ... oživila! ... Udarci so se oglasili v nji, ne nad njo ne pod njo, ampak v nji ... In nato se je mahoma zganila ... krenila naprej, se zakrenila počez, da je bila podobna velikanski rakovici ... in tako je prihajala ... tako je tekla ...

Miza se je zapodila proti don Juanu! ...!